

වියරණ විවරණ

ප්‍රථම භාගය

(අක්ෂර, සන්ධි හා වාක්‍ය ඊනි)

හෙ. ව. බිහේෂ ඉන්ද්‍රික සම්පත්

විජයරත්න විවරණ

(අක්ෂර, සන්ධි හා වාක්‍ය රීති)

කර්තෘගේ වෙනත් කෘති

නිර්මාණ

- නිරාශා (කෙටිකථා) 2003
- ගිනිගත් යෞවනය (කෙටිකථා) 2004
- ආදරයේ (නො) නිමි සුවඳ (නාට්‍ය) 2006
- දිවි අරුණැල් (නාට්‍ය) 2009
- සීගිරි මල්වැහි රසැත්තියක සේ (පද්‍ය) 2009

ශාස්ත්‍රීය

- අලංකාර විනෝදනී 2006
- ගද්‍ය කාව්‍යයේ හංස ගීතය (කෝට්ටේ යුගයේ ගද්‍ය සාහිත්‍යය පිළිබඳ විමසුමක්) 2007
- සංස්කෘත නාට්‍ය සම්ප්‍රදායයේ අග්‍ර ඵලය (අභිඥාන ශාකුන්තලය පිළිබඳ විග්‍රහයක්) 2008
- මහනුවර යුගයේ සංගීතය හා සිතුවම් කලාව 2008
- ගැමි නාටකයේ සමාජ නිරූපණය 2008
- රස සිද්ධාන්තයට ප්‍රවේශයක් 2008
- වියරණ විවරණ 2009
- සැලලිහිණිය අර්ථ දීපනී 2009
- හද බැඳී පැඳී 2009
- කෝලම් නාටකය (ලාංකේය කෝලම් නාට්‍ය කලාව පිළිබඳ විමර්ශනයක්) 2010
- මනමේ හි හෙළ ලකුණ 2010
- ශබ්දාලකරණය 2011
- ප්‍රේම-විරහ ගේය කාව්‍ය රචකයන් දුටු සමාජ යථාර්ථය 2011
- විවාර ලිපි (පළමු වෙළුම, දෙවන වෙළුම හා තෙවන වෙළුම) 2011
- ගී කාව්‍ය සේවනය 2012

වියරණ විවරණ

(අක්ෂර, සන්ධි හා වාක්‍ය විභාගය)

කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ
සිංහලාංශයේ කථිකාචාර්ය

හෙ. ච. බිඟේෂ් ඉන්දික සම්පත්

ගෞරව ශාස්ත්‍රවේදී, දර්ශනපති

ඔවුන්ට
අහිමි ලොව
අපට
තනා දුන්
මවට හා පියාට

පිළිසඳර

ව්‍යාකරණ නම් භාෂාව හසුරුවන්නා වූ ධර්මකා යි. යම් භාෂාවක් නිවැරදි ව හැසිරවීමට නම් එහි වියරණ විධි මනාව දැන සිටිය යුතු ය. ව්‍යාකරණ නො දැනීම සෙයින් ඒ පිළිබඳ ඇති අනවධානය සෙයින් වැරදි පූර්වාදර්ශ සෙයින් සිංහල භාෂාව ඉතා සාවද්‍ය ලෙස භාවිත කරනු අපමණ දුක ගත හැකි වේ. උසස් පෙළ හා විශ්වවිද්‍යාලීය ප්‍රශ්නපත්‍රවල ද විශ්වවිද්‍යාලීය පර්යේෂණ නිබන්ධවල ද තත්ත්වය එයින් වෙනස් නො වේ.

ව්‍යාකරණය දුහුනන්ට පහසුවෙන් තේරුම් බේරුම් කොට ගත නොහැකි ගැඹුරු, ආයාසකාරී විෂය ක්ෂේත්‍රයක් වශයෙන් ශිෂ්‍යයෝ බොහෝ විට හඟිති. පාඨමාලා ග්‍රන්ථ සංස්කාරකවරුන් මෙන් ම ගුරුවරුන්ද මෙම තත්ත්වයට වගකිව යුතු ය.

ව්‍යාකරණය සම්බන්ධ මෙම අධ්‍යයනයන් සඳහා අප යෙදවූයේ විශ්වවිද්‍යාලයේ පළමු උපාධියට අදාළ සියල් අධ්‍යයන කර්තව්‍යයන් සමාජික කොට, එහි ප්‍රතිඵල ප්‍රකාශයට පත් කරන තුරු නිවසින්ට වී නිෂ්ප්‍රයෝජන ලෙස ගෙවා දැමීමට සිදු වූ කාලපරිච්ඡේදයෙන් කොටසකි. ඒ වූ කලී නොඅඩු වූ මානසික-ශාරීරික-සමාජික-ආර්ථික පීඩා මධ්‍යයේ වචනයේ පරිසමාප්තාර්ථයෙන් ම අධ්‍යාපනයේ මාහැඟි ඵල ප්‍රයෝජන විදිමින් අල්පේච්ඡතා සුවයෙන් ගත කළා වූ කාල වකවානුවක් මැ විය. මෙම අධ්‍යයනයෙහි අපේක්ෂාව වූයේ මෙම කරුණු මේ ආකාරයට ග්‍රන්ථ ස්වරූපයෙන් පාඨකයා අතට පත් කිරීමටත් වඩා විශ්වවිද්‍යාලයේ දී ක්‍රමානුකූල ව නොලැබුණා යැයි අප විශ්වාස කරන ව්‍යාකරණ ඥාණය ස්වයං ව ලඟා කර ගැනීම ය. (මහාචාර්ය විමල් විජේරත්න මහතා භාෂා

ප්‍රවේශය පාඨමාලා ඒකකයට අදාළ ව පැවැත්වූ දේශන පැය 08 හැරුණු කල අපගේ සරසවි සමය තුළ ව්‍යාකරණය පිළිබඳ ක්‍රමානුකූල අධ්‍යාපනයක් ලැබුණේ නැත.) එහෙත් උපාධි හා පශ්චාත් උපාධි ශිෂ්‍යයන්ට ව්‍යාකරණය උගැන්වීමට අවස්ථාව ලැබුණු පසු ව අපට හැඟී ගියේ ඒ පිළිබඳ මූලිකාවබෝධයක් ලබා දීම සඳහා අපගේ මෙම අධ්‍යයන මුද්‍රණද්වාරයෙන් ඉදිරිපත් කිරීම වැදගත් විය හැකි බව යි.

උසස් පෙළ ව්‍යාකරණ පත්‍රයට හෝ විශ්වවිද්‍යාලයවල පැවැත්වෙන ව්‍යාකරණය පිළිබඳ ඇතැම් ලිඛිත පරීක්ෂණවලට ලකුණු හැත්තෑ පහක් ලැබීමට නම් මේ කිසිවක් අධ්‍යයනය කළ යුතු නො වේ. විභාගයට පෙර දින පසු ගිය විභාග ප්‍රශ්නපත්‍ර දෙක තුනක් ඒවායේ පිළිතුරු ද සමඟ අධ්‍යයනය කිරීමෙන් අට, නවය පංක්තියක සිසුවෙකුට වුව ද එම කාර්යය කළ හැකි ය. ඒ තරම් අදබාල ප්‍රශ්නපත්‍ර ය, අද අප සිසුනට ලැබෙනුයේ.

මෙහි ආශ්‍රේය ග්‍රන්ථ නාමාවලියේ සඳහන් ලේඛක පිරිසටත් එදා-මෙදා අපට අකුරු කළ සියලු ඇදුරන්ටත් සොයුරු-සොයුරියන්ට, මාපියාදීන්ට හා ප්‍රිය බිරිඳටත් කෘතඥතාව පළ කරනු කැමැත්තෙමු. තත්සර සිගිති පුතු ද සෙනෙහසින් සිහිකරමු.

අපගේ මෙම වියරණ විවරණ ග්‍රන්ථවල එන ව්‍යාකරණ රීති සපුරා ම සත්‍යය වන්නේ යැයි අපට දිවුරා කිව නොහැක්කේ ව්‍යාකරණය සම්බන්ධයෙන් ජේතියන් අතරෙහි ද පරස්පරතා පවත්නා සෙයිනි. එ සේ ද වුවත් සමකාලීන භාෂා ව්‍යවහාරය හදාරන්නවුන්ට ඒ පිළිබඳ මනා පිටිවහලක් මෙ මඟින් සැලසෙනු ඇතැයි අපි උදක් ම විශ්වාස කරමු.

වියරණ විවරණ පළමු ග්‍රන්ථයට අක්ෂර මාලාව, සන්ධි හා වාක්‍ය රීති පිළිබඳ කරුණුත් දෙ වන

ග්‍රන්ථයට නාම පද(නාම-විභක්ති-සර්වනාම-සමාස-
ප්‍රත්‍යයාර්ථ නාම-අවයය පද), විරාම ලක්ෂණ, පද
බෙදීම ඇතුළු තවත් ව්‍යාකරණ මාතෘකා කිහිපයක්
පිළිබඳ කරුණුන් ඇතුළත් වෙයි. මෙම ග්‍රන්ථ පළ
කිරීමේ කටයුත්ත භාර ගත් සුරස ප්‍රකාශකයන්ට ද
අපගේ කෘතඥතාව පළ කරනු කැමැත්තෙමු.

හෙ. ඩ. බිහේෂ් ඉන්දික සම්පත්

2013. 05. 06

කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ
සිංහලාංශයේ දී ය.

පෙළගැස්ම

1.	භාෂාව හා ව්‍යාකරණය	1
2.	අක්ෂර මාලාව	16
3.	සන්ධි	52
4.	උක්තාධ්‍යාන සම්බන්ධතා	90

1. භාෂාව හා ව්‍යාකරණය

භාෂාව යනු මනුෂ්‍යයා විසින් මෙතුවක් කල් නිර්මාණය කරන ලද සුන්දරතම නිර්මාණය යි. කිසිදු තාක්ෂණික මෙවලමකට පවා එය අභිභවා යාමේ හැකියාවක් නොමැත. පරිගණකය ඇතුළු සියලු තාක්ෂණික හා සන්නිවේදන උපකරණවලට ද භාෂාවට අනුගත වීමට සිදු වන්නේ ය.

භාෂාවේ ප්‍රභවය හා පරිණාමය පිළිබඳ ව භාෂාවේදීන් විවිධාකාර මත පළ කොට තිබේ. භාෂාවේ ප්‍රභවය පිළිබඳ ප්‍රධාන න්‍යාය සතරක් මෙලෙසිනි.

1. බව් බව් න්‍යාය (Bow Wow Theory)

මිනිසා සත්ත්ව හඬවල් අනුකරණය කිරීමට උත්සාහදැරීමේ දී ශබ්දෝත්පාදන ඉන්ද්‍රියවල වැඩීම ඇති වී භාෂාවේ ප්‍රභවය ද සිදු විය.

2. ඩිං ඩොං න්‍යාය (Ding Dong Theory)

අකුණු, වර්ෂා, ද්‍රව්‍ය ගැටීම් ඇ ලෝකයේ ඇති වන ස්වභාවික ශබ්ද අනුකරණය කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් භාෂාව බිහි ව ඇත.

3. පුන් පුන් න්‍යාය (Pooh – Pooh Theory)

හය, ක්‍රාසය, ශෝකය, මහන්සිය, විස්මය, ප්‍රීතිය වැනි අවස්ථාවල මුවින් පිට වූ අෂ, ආෂ, හා!, උෂ!, උෂෂ!, ආයි!, උෂයි!, අනෝ!, අහෝ!, අයියෝ!, ඕ!, වී!, වීෂ!, වැනි ශබ්ද ඇසුරු ව භාෂාව ප්‍රභවය වී ඇත.

4. යෝ හේ හෝ න්‍යාය (Yo-He-Ho Theory)

සාමූහික ව වෙහෙස වී කටයුතු කළ අවස්ථාවල මුවගින් පිට වූ ශබ්ද ඇසුරු ව

භාෂාව නිර්මාණය වී ඇත. (කුලනාත්මක වාග් විද්‍යාව, ආනන්ද ජයසේකර, චිත්‍රා ජයසේකර, කොළඹ, 1970, 45 පිටුව.)

මේ වන විට ලෝකයේ භාෂා පන් දහසක් පමණ ඇතැයි කියැ වේ. (ධර්මදාස, කේ. එන්. ඕ, ද්විභාෂකත්වය, සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව, 1996, 03 පිටුව.) ඒ අතුරින් ඇතැම් භාෂා හුදු කථා ව්‍යවහාරයේ පමණක් පවතින්නා වූ ලිඛිත සංකේත පද්ධතියකින් හෙවත් ලේඛන අක්ෂර රූපවලින් තොර භාෂා යි. තවත් භාෂා සමූහයක ලිඛිත සංකේත ද ඇතත් එම භාෂාවන්ගෙන් සාහිත්‍යයක් බිහි වී නොමැත. නිදර්ශන වශයෙන් ද්‍රාවිඩ භාෂා පවුලට අයත් කුඵ, තෝඩා, ගොංඩි වැනි භාෂා දැක්වීමට පිළිවන. ද්‍රාවිඩ භාෂා පවුලේ භාෂා 11ක් අතුරින් සාහිත්‍යයක භාෂා වන්නේ දෙමළ, තෙලිඟු, කණ්ණඩ, මලයාලම් යන සතර පමණෙකි. පාළි භාෂාව සාහිත්‍යයක භාෂාවක් වුව ද එයට අනන්‍ය වූ අක්ෂර රූප පද්ධතියක් නොමැත. එම භාෂාව ව්‍යහාර කරන්නන් සිංහල, නාගර, රෝම(ඉංග්‍රීසි) වැනි භාෂාවල අකුරු අනුව පාළි භාෂාවේ ලේඛනය සිදු කරන බැව් දැක ගත හැකි ය.

ලොව පවත්නා භාෂා ඒවායේ භාවිතය සලකා කොටස් තුනකට බෙදා දැක්වීමට පිළිවන.

1. ජීව භාෂා (Living lanuages)

එ නම් දැනිඳු ව්‍යවහාරයේ පවත්නා වූ භාෂා යි. කාලීන වශයෙන් විවිධ විපර්යාසයන්ට බඳුන් වෙමින් වර්ධනය වීම ජීව භාෂාවල ස්වභාවය යි.

2. මළ භාෂා (Death lanuages)

අතීතයේ ලොව පැවතුණා වූ මේ වන විට භාවිතයෙන් ඉවත් ව ගොස් ඇති භාෂා යි.

3. සම්භාව්‍ය භාෂා (Classical languages)

අතීතයේ ඉතා උත්කර්ෂවත් අන්දමින් භාවිත වූව ද අද වන විට වර්ධනය නො වන්නා වූ, එහෙත් ආගමික, සාහිත්‍යයික ඇ පරමාර්ථ සෙයින් භාවිතයේ පවත්නා වූ පාළි, සංස්කෘත වැනි භාෂා යි.

භාෂාවේදීහු භාෂාවේ නිර්මිතිය ඇමිඛාවකුට සමාන කොට දක්වති. ඇමිඛාවා කොටස් අනුකොටස්වලට බෙදී යාමෙන් තව තවත් ඇමිඛාවන් බිහි වන්නා සේ භාෂාව ද කොටස් අනුකොටස් වීමෙන් තව තවත් නවීන භාෂා බිහි වේ. මාලදිවයින් භාෂාව සිංහල භාෂාව ඇසුරින් එ ලෙස බිහි ව ඇති භාෂාවෙකි.

ලොව පවත්නා භාෂාවන්හි ශ්‍රෝති සබඳතා සලකා වාග් විද්‍යාඥයෝ ඒවා විවිධ භාෂා පවුල්වලට අයත් කොට දක්වති. එම පවුල්වලට අයත් සියලු භාෂා එක ම මූල භාෂාවක් ඇසුරු ව වැඩී ආ බැව් සැලකේ. ඒ අනුව සිංහල භාෂාව ඉන්දු ආර්ය භාෂා පවුලට අයත් භාෂාවක් වශයෙන් හඳුනා ගෙන තිබේ. හින්දි, වංග, පාළි, සංස්කෘත, මරාටි, ගුජරාටි, දිවෙහි(මාලදිවයින් බස) ආදී භාෂාවෝ එහි ශ්‍රෝතියෝ යි.

භාෂාව පිළිබඳ නිර්වචන හා එහි ලක්ෂණ

භාෂාව මිනිසාගේ ප්‍රබලතම සන්නිවේදන මාධ්‍යය යි. එහි සුවිශේෂී ලක්ෂණ සලකා වාග්විද්‍යාඥයන් විවිධාකාර වූ නිර්වචන ඉදිරිපත් කොට තිබේ.

“භාෂාව යනු ස්වේච්ඡාවෙන් නිපදවනු ලැබූ සංකේත මඟින් අදහස්, හැඟීම් හා අභිලාෂයන් සන්නිවේදනය කරන්නා වූ නිස්සහජාගයික (Noninstinctive) සන්නිවේදන ක්‍රමයකි.” - එඩ්වඩ් සැපියර්.

“භාෂාව යනු එකිනෙකට සුවිශේෂ වූ මූලිකාංගයන්ගෙන් යුත් එහෙත් අසීමිත ව නිෂ්පාදනය කළ හැකි වාක්‍ය සමූහයකි” - නෝම් කොම්ස්කි.

“භාෂාව යනු මිනිසුන් සමාජීය සමූහයක සාමාජිකයන් ද සංස්කෘතියක කොටස්කරුවන් ද වශයෙන් අන්‍යෝන්‍ය ක්‍රියාකාරීතා හා සන්නිවේදනය සඳහා යොදා ගන්නා සම්මුතිය සංකේත පද්ධතියකි” - බ්‍රිටනිකා විශ්වකෝෂය

“භාෂාවක් නම් වාක්‍ය සමුදායයකි. අපේ අදහස් පැවසෙන්නේ වාක්‍යවලිනි, එක් සම්පූර්ණ අදහසක් දක්වන්නේ වාක්‍යයෙනි.” - කුමාරතුංග මුනිදාස

“සිය සිත්හි පහළ වන අදහස් පළ කරනු පිණිස මිනිසා භාෂාව භාවිත කරයි.” - ජේ. බී. දිසානායක

“භාෂාව සමාජයක වසන ජනයා උනුත් හා සබඳකම් පැවැත්වීම පිණිස යොදා ගනු ලබන වාගාලාප සමූහයකින් සැදුණකි.” - සුගතපාල ද සිල්වා

“භාෂාව යනු භාෂක සමාජයක සමාජකයන් විසින් ඔවුනොවුන් අතරේ අදහස් හුවමාරු කර ගැනීම සඳහා යොදා ගනු ලබන රුචිකෘත වාග් සංකේත පද්ධතියකි.”
- ඩබ්. එස්. කරුණාතිලක

“A system of communication by sound, through the organs of speech and hearing among human beings of a certain group or community, using vocal symbols possessing arbitrary conventional meanings.” - A Dictionary of linguistics

“A language is a system of arbitrary vocal symbols by means of which a social group cooperates.” - Outline of Linguistic Analysis

මීට අමතර ව ‘ඉන්ද්‍රිය සමූහයක් ක්‍රමානුකූල ව වලනය කිරීමෙන් ඇති වන ශබ්ද සමූහයක්’, ‘මිනිසා අතර පවත්නා සමාජ බැම්ම’, ‘අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ ප්‍රබලතම මාධ්‍යය’, ‘සිතුවිලි උසුලන්නා හෙවත් ප්‍රවාහනය කරන්නා’, ‘භාෂක සමාජයක සමාජකයන් සන්නිවේදනය සඳහා යොදා ගනු ලබන වාග් සංකේත පද්ධතියක්’ ආදී වශයෙන් වාග් විද්‍යාඥයන් තවත් නිර්වචන රාශියක් ඉදිරිපත් කොට තිබේ.

භාෂාව නිස්සහජාශයික වූවක් සේ සලකනු ලබන්නේ එය සහජයෙන් ලැබෙන්නක් නො වී භාෂක සමාජය විසින් එහි සාමාජිකයන්ට හුරු කරවනු ලබන්නක් වන නිසා ය. එහෙත් එයිනික්බිති ව

මිනිසාගේ චින්තනය පහළ වන්නේ ද භාෂාව මුල් කොට ගනිමිනි. සංස්කෘතික අන්තර්ගතවත් ඉදිරියට ගෙන යාමෙහි ලා මහෝපකාරී වන්නේ ද භාෂාව යි. තොරතුරු සම්පාදනය, උපදේශනය, පෙළඹවීම, විනෝදාස්වාදය, රසාස්වාදය, ප්‍රායෝගික කාර්යයන් ඉටු කර ගැනීම, ශ්‍රමය හසුරුවා ගැනීම, අනෙකාට තම අරමුණ දැන්වීම, දැනුවත් වීම, හොඳ හිත රැකීම ආදිය භාෂා සන්නිවේදනයේ සුවිශේෂ අරමුණු අතර වෙයි.

එක ම භාෂාවක ද ප්‍රධාන භාෂාවෙන් අන්‍ය වූ ව්‍යවහාර රැසක් පැවතීම ස්වභාවය යි. සමාජික හා ප්‍රාදේශීය උපභාෂාවන් ද පරිමිත භාෂා, ප්‍රාස්තවික ව්‍යවහාර ආදිය ද ඒ අතර වෙයි. සමාජික උපභාෂා නම් පංක්ති, ආගම්, කුල, රැකියා, ස්ත්‍රී-පුරුෂ භාවය, වැඩිහිටි-මහලු බව වැනි හේතු සෙයින් භාෂා ව්‍යවහාරය විවිධ වීම යි. භූගෝලීය දුරස්ත භාවය සෙයින් සිදු වන භාෂා විවිධත්වය ප්‍රාදේශීය ව්‍යවහාර නම්. අද්‍යතන සිංහල ව්‍යවහාරයේ මෙ කී ලක්ෂණද්වය ම දැක ගත හැකි ය. පරිමිත භාෂා නම් කමත් බස, ධීවර බස ආදි කිසි යම් පරිමිතියකට සීමා වූ භාෂා යි. සුවිශේෂ සමාජික අවස්ථාවන්හි දී භාවිත වන්නා වූ භාෂා ව්‍යවහාරය ප්‍රාස්තවික වහර යි. සිරිපා කරුණා කිරීම වැනි ආගමික විශ්වාස ඇ පෙරටු කොට ගත් අවස්ථාවන්හි භාවිත කරන්නා වූ භාෂා ව්‍යවහාර ඒ සඳහා නිදර්ශන යි. මේ හැරුණු කල නොසරුප් වහර, අවියත් වහර ආදිය ද භාෂාවේ පැවතිය හැකි ය.

මෙ ලෙස විවිධාකාර වූ උපව්‍යවහාර පැවතිය ද භාෂක සමාජයේ සියලු සාමාජිකයන්ට පොදුවේ අවබෝධ කොට ගත හැකි වන්නා වූ භාෂා ව්‍යවහාරය සම්මත භාෂා(Standed lanuage) නමින් හැඳින් වේ. අගනුවර කේන්ද්‍ර කොට ගත් භාෂා ව්‍යවහාරය වන්නේ ද, ජනමාධ්‍ය ආදියෙහිත් පරිපාලන කටයුතුවලදීත්

වියරණ විවරණ

අධ්‍යයන කාර්යයන්හි දීත් භාවිත වන්නේ ද සම්මත භාෂාව යි. අප ව්‍යාකරණය අධ්‍යයනය කරනුයේ ද සම්මත භාෂාවේ ලේඛනය ආශ්‍රයෙනි.

සිංහලය වැනි ඇතැම් භාෂාවල ද්විරූපතාවක් ද පවතී. භාෂා ද්විරූපතාව නම් කථනයේ හා ලේඛනයේ භාවිත වන ශබ්ද හා වචන පද්ධතිය, ව්‍යාකරණ රීති, වාක්‍ය රටා, වචන මාලාව ආදිය අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් විවිධ වීම යි. එහෙත් එ වැනි භාෂාවල කථනයෙහි පවා කිසි යම් සම්මත ව්‍යාකරණ රීතියක් පවත්නා බව පෙනේ. ප්‍රාණවාචී-අප්‍රාණවාචී හේදය එක් නිදර්ශනයෙකි. “මිනිහෙක් ඉන්නවා” යනුවෙන් පවසන නමුදු “පොතක් තියෙනවා” යනුවෙන් පවසනුයේ ඒ අනුව යි. විහක්ති අනුව වරනැඟීම තවත් ලක්ෂණයෙකි. “මම සිංහල දන්නවා” ලෙස පැවසිය හැකි වුව ද වාක්‍ය රටාව අනුව “මට සිංහල තේරෙනවා” ලෙස විහක්තිය වෙනස් කළ යුතු වේ. ක්‍රියාවේ කාල හේදය ද කථාව්‍යවහාරයේ දී සැලකිල්ලට ගත යුතු රීතියෙකි. මහප්‍රාණ අක්ෂර අල්පප්‍රාණ වශයෙන් උච්චාරණය වීම ද කථා ව්‍යවහාරයේ පවත්නා සුවිශේෂ ලක්ෂණයෙකි.

සිංහලයේ භාෂා ද්විරූපතාවක් පැවැති බවට පළමු කොට ම ඉඟියක් ලැබෙනුයේ දඹදෙණි යුගයේ ලියැවී සද්ධර්ම රත්නාවලිය වත් ග්‍රන්ථයන්ගෙනි. එයින්කිබිති ව මහනුවර යුගයේ ලියැවී රාජාවලිය, අලකේශ්වර යුද්ධය ආදියෙන් මෙ කී වෙනස වඩාලාත් පැහැදිලි වෙයි. සිංහල භාෂාවේ මුල් යුගයෙහි මෙ බඳු වෙනසක් නො තිබෙන්නට ඇත. ශිලා ලේඛනවල එන භාෂා ප්‍රයෝග හා ධර්මීය අටුවා ගැටපදය වත් මුල් ම යුගයට අයත් සිංහල ග්‍රන්ථයක් අධ්‍යයනයෙන් හැඟී යන්නේ එ කල භාෂණය හා ලේඛනය අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් සමාන වන්නට ඇති බව යි. එහෙත් කථා

ව්‍යවහාරය ලේඛනයට වඩා ඉක්මනින් පරිණාමය වන සෙයින් එම වෙනස්කම් ලිඛිත භාෂාවට ප්‍රවිෂ්ට වීමට කාලයක් ගත වන්නට ඇත. එසේ ම කෝට්ටේ යුගයෙන් පසු ව බටහිර ආක්‍රමණ සෙයින් නතර ව තුබුණු සාහිත්‍ය ව්‍යාපාරය මහනුවර යුගයේ සරණංකර හිමි දවස, එ නම් වසර දෙ සියකට පමණ පසු යළිත් නතර ව තුබුණු තැනින් ආරම්භ කරන විට කථාව්‍යවහාරය බොහෝ දුරට පරිණාමයට පත් ව තිබෙන්නට ඇත. මේ හේතු සෙයින්, සිංහලයේ ප්‍රබල භාෂා ද්විරූපතාවක් පවතිනුයේ.

ව්‍යාකරණය

භාෂාව හොඳවන්නා වූ ධර්මකාවෝ ව්‍යාකරණ නම් වෙති. ක්‍රියා යන ධාතුවට වී' හා ආ' යන උපසර්ග පූර්ව වීමෙන් "ව්‍යාකරණ" යන වචනය සැකසී තිබේ. යම් භාෂාවක් නිවැරදි ව හැසිරවීමට උගන්වනුයේ ව්‍යාකරණ ශාස්ත්‍රයෙනි. ලේඛනයේ මෙන් ම භාෂණයේ ද ව්‍යාකරණයක් පවතින නමුදු භාෂණ ව්‍යාකරණය එම භාෂාව ව්‍යවහාර කරන සාමාජිකයන්ට සහජයෙන් ම හුරු වන්නකි. එ හෙයින් ව්‍යාකරණය ලෙස සෛද්ධාන්තික ව අධ්‍යයනය කරනුයේ ලේඛන ව්‍යාකරණය යි. භාෂාව විධිමත් ව භාවිත කිරීම සඳහා ඉවහල් වන්නා වූ රීති පද්ධතියක් වශයෙන් ද "ව්‍යාකරණ" යන්න තවත් ලෙසකට අර්ථ දැක්විය හැකි ය. පාළි, සංස්කෘත යන මාතෘ භාෂාවන්හි ව්‍යාකරණ ශාස්ත්‍රය සඳහා ඉතා වැදගත් ස්ථානයක් ලබා දී තිබෙනු පෙනේ. පාණීනී ව්‍යාකරණය, සාරස්වත ව්‍යාකරණය, කච්චායන ව්‍යාකරණය, වාන්ද්‍ර ව්‍යාකරණය, මහාභාෂ්‍ය ව්‍යාකරණය, වෛයාකරණ සර්වස්ව, රූපසිද්ධි, බාලාවතාර ආදිය නිදර්ශන යි.

සිංහල ව්‍යාකරණය මුල් ම යුගයේ සැකසුණේ පාළි භාෂාව ආශ්‍රයෙනි. එයින් කිබිති ව සංස්කෘත භාෂාව ඇසුරින් අනතුරු ව දෙමළ භාෂාව ඇසුරින් එය හැඩ ගැසී තිබේ. 'වල්' යන අප්‍රාණවාවේ බහු වචන ප්‍රත්‍යය (ගෙවල්, දොරවල්) සිංහලයට පිවිසියේ ද වක් කරනවා (<වාර්ක් කිරේන්), කුලප්පු කරනවා (<කුලප්පු කිරේන්) සෙරෙප්පු දමනවා (<සෙරුප්පෙප් පෝට්ටාන්) වැනි ක්‍රියා රූප හා වාක්‍ය රටා පිවිසියේ ද දෙමළයෙනි. යටත් විජිතවාදී පාලන සමයේ දී බටහිර භාෂාවල බලපෑම් සෙයින් පිවිසියා වූ ව්‍යාකරණ රීති ද රැසක් ද වන බැව් දැක ගත හැකි ය. 'ආහාර ගන්නවා', 'බස් එක අල්ල ගන්නවා', 'නා ගන්නවා', වැනි වාක්‍ය රටා ඉංග්‍රීසියෙන් සිංහලයට පිවිසි ඒවා ය. මෙ ලෙස එක් භාෂාවක් තවත් භාෂාවක් හා සංයෝග වෙමින් සිදු කරන්නා වූ වෙනස **භාෂා සංස්පර්ශය** නමින් හැඳින් වේ.

මෙ කී ලක්ෂණ අනුව ජීව භාෂාවක ව්‍යාකරණය කාලයෙන් කාලයට වෙනස් වන බැව් පෙනේ. සිහිරි ගී, කාව්‍ය ශේඛරය, රාජාවලිය වන් කෘතීන්හි විද්‍යමාන වන, ස්ත්‍රී ලිංග අනුක්‍රම විභක්ති බහු වචනයේ ආබ්‍යාතය ප්‍රථම පුරුෂ බහු වචනයෙන් තැබීමේ රීතිය අද්‍යතනයේ භාවිත නො වන්නකි. ස්ත්‍රී ලිංග ඒක වචන උක්තය සඳහා අතීත කාලයේ දී ආබ්‍යාතය බහු වචනයෙන් තැබීමේ රීතිය ද අද භාවිතයෙන් ඉවත් වෙමින් පවතින්නකි.

ඔහු, ඇය යන සර්ව නාම අතීතයේ අනුක්‍රම රූපයේ යෙදුණු නමුදු වර්තමානයේ උක්ත ලෙසින් ද ව්‍යවහාර වේ. අතීත සිංහලයේ පැවති නාම වරනැඟීමේ ක්‍රමය සංස්කෘතයේ වැනි ව්‍යාකරණ ලිංගය පදනම් වූ නාම වරනැඟීමක් වුව ද වර්තමානයේ

පවතිනුයේ එයින් වෙනස් වූ ක්‍රමවේදයෙකි. මේ අනුව ව්‍යාකරණය කාලයාගේ ඇවෑමෙන් විවිධ විපර්යාසයන්ට බඳුන් වන බව පෙනේ. "වියරණය ධාතු කරඬුවක් නො ව අප එකිනෙකාගේ වුවමනාවක් අනුව නැමිය යුතු, තැලිය යුතු, බිඳිය යුතු උපකරණයෙකැ"යි මාර්ටින් වික්‍රමසිංහ (සාහිත්‍ය කලාව, 1950, පි.36) දක්වන්නා වූ අදහස මෙහි දී සිහිපත් කරනු වටී. එහෙත් සමස්තයක් ව ගත් කල සමකාලීන ව්‍යවහාරය සම්බන්ධ ව විද්වතුන් අතර පොදු එකඟතා පවත්නා බැව් පැහැදිලි ය.

භාෂාවේදීන් සම්භාව්‍ය රීතිය, සමකාලීන රීතිය, සමතික්‍රමණ රීතිය යනුවෙන් භාෂාරීති තුනක් හඳුන්වා දී තිබේ. මේවායේ අක්ෂර වින්‍යාසය, පද බෙදීම, විරාම ලක්ෂණ, වචන කෝෂය, අක්ෂර රූප ආදියේ අන්‍යෝන්‍ය වෙනස්කම් රැසෙකි. **සම්භාව්‍ය රීතිය** යනු චිරන්තන සාහිත්‍යයේ යෙදී, අද්‍යතනයෙහි ද ශාස්ත්‍රීය ලේඛනයෙහි ලා ඇතැම් විට භාවිත වන්නා වූ රීතිය යි. නූතන ප්‍රබන්ධකථා ආදියේ ද, පුවත්පත් ලේඛනයේ ද බොහෝ විට භාවිත වන්නා වූ අද්‍යතනයේ සුලබ වශයෙන් ව්‍යවහාර වන භාෂා රීතිය **සමකාලීන භාෂා රීතිය** යි.

භාෂාව ක්‍රමානුකූල ව පරිණාමයට පත් වන්නකි. එහෙත් **සමතික්‍රමණ** රීතියේ ලක්ෂණය භාෂාව පරිණාමය වීමට පෙරාතුව සමකාලීන රීතිය ඉක්මවා යාම යි. සිරිගුනසිංහ වැනි විද්වතුන් ණ, න, ල, ළ වැනි හේද නො තැකීමත් අජන් තිලකසේන වැනි ලේඛකයන් සිංහලයේ ඉස්පිලි හා පාපිලි "ගුරුනුමා", "නුනුරුවන්", "කව්ලුව" යනාදි වශයෙන් එක් ලෙසකින් භාවිත කිරීමත් ඒ සඳහා නිදර්ශන වශයෙන් දැක්වීමට පිළිවන.

මෙහි ලා ව්‍යාකරණය වශයෙන් අප අධ්‍යයනය කරණුයේ සමකාලීන ලේඛන ව්‍යාකරණයේ එන සම්මුතිය රීති මාලාව යි.

සිංහල භාෂාව

සිංහල ජාතියේ හා භාෂාවේ ඉතිහාසය පිළිබඳවත් 'සිංහල' යන නාමයේ නිරුක්තිය පිළිබඳවත් විද්වතුන් අතර එකිනෙකට පරස්පර වූ මතවාද කිහිපයක් ම පවතී. ක්‍රිස්තු පූර්ව දහස් ගණනක පටන් ලංකා භූමියේ ආදි වාසීන් ජීවත් වූ බවට සාධක ඇතත් ඔවුන්ගේ භාෂාව පිළිබඳ නිශ්චිත අදහසක් පළ කිරීමට තරම් සාධක නොමැත. මහාවංශය, දීපවංශය වැනි වංශකථාවලත් ධම්පිය අටුවා ගැටපදය, ධර්ම ප්‍රදීපිකාව වැනි සාහිත්‍ය කෘතිවලත් සඳහන් වන ලෙසින් සිංහලයට ඒ නම වැටුණේ ආදි පුරුෂයා සිංහයකු වීම හේතුවෙනි. සුප්පා දේවිය සිංහයකු හා විවාහ වීමෙන් සිංහබාහු - සිංහසීවලී දරු දෙ දෙන ලැබුවා ය. පසු ව සිංහබාහු, පියා මරා සොයුරිය විවාහ කර ගත්තේ ය. ඔවුන්ගේ පුතකු වූ විජයගේ ප්‍රවණ්ඩ හැසිරීම් සෙයින් භාරතයෙන් පිටුවහල් කරන ලදු ව ලක්දිවට ගොඩ බැස ජනාවාස පිහිටුවා ගත්තේ ය.

".....හෙළ බසින් යනු කිඳොට ලැබෙයි යත්, දීප වාසීන් හෙළ බැවින් ලැබේ. 'හෙළහ' යනු කිසෙහි යත්, සිහබාහු රජ සිහකු මරා "සිහළ" නම් වී, සිහං ලුනවා ඉති සිහළෝ. විදෑ කුමර ඒ ඔහු දරු බැවින් "සිහළ" නම් වී. සෙසුවො එවිහු පිරිවර බැවින් 'සිහළ' නම් වූහ....."(ධම්පිය අටුවා ගැටපදය)

ක්‍රිස්තු පූර්ව ස වන සියවසේ සිදු වූ බැව් කියැවෙන මෙම ඓතිහාසික ප්‍රබන්ධයේ කිසි යම් සත්තාවක් ගැබ් වී පැවැතිය යුතු ය. විජය ඇතුළු පිරිස

හුන් ලාට දේශය උත්තර භාරතයේ කුමන ස්ථානයක වී ද, ඔවුන් ගොඩ බට තම්බපණ්ණිය ලක්දිව කුමන තැනක වී ද යනු මතභේදාත්මක වුව ද සිංහල භාෂාව විජය ඇතුළු පිරිස විසින් ව්‍යවහාර කරන ලද භාෂාවෙහි පරිණාමයක් වන්නේ නම් ඔවුන්ගේ භාෂාව වයඹ/බටහිර ඉන්දු ආර්ය ප්‍රාකෘතයක් හෝ නැගෙනහිර ඉන්දු ආර්ය ප්‍රාකෘතයක් වන්නට ඇතැයි භාෂා සමානත්ව අධ්‍යයනයෙන් නිගමනය කරනු හැකි වෙයි.

විජය ඇතුළු පිරිස ව්‍යවහාර කළ භාෂාව මෙ රට හුන් යක්ෂ, නාග ඇ ගෝත්‍රිකයන්ගේ භාෂා හා සංයෝග වීමෙන් සිංහලය වෙනම ම භාෂාවක් වශයෙන් වැඩි එන්නට ඇත. දැනට හමු වන පැරණිතම ශිලා ලේඛන ක්‍රිස්තු පූර්ව තුන් වන සියවසට, එ නම් මහින්දාගමනය සිදු වූ කාල වකවානුවට අයත් වන සෙයින් මහින්දාගමනයත් සමඟ අශෝක ප්‍රාකෘතය ඇසුරු ව සිංහලයේ ලේඛනය ආරම්භ වන්නට ඇති බැව් ඇතැමකුගේ මතකයක් විය යි. එසේ ද වුවත් ක්‍රිස්තු පූර්ව ස වන සියවසට පමණ අයත් අක්ෂර කොටස් සහිත වලං කැබලි ආදිය හමු ව තිබීම, විජය රාජ සමයේ පටන් මෙ රට රජ පවුල් අතර ලිපි හුවමාරු වීම් සිදු වූ බැව් සඳහන් වීම (ක්‍රි.පූ. ස වන සියවසේ, විජය රජ භාරතයේ මධුරපුර පඬු රජටත්, සිංහ පුරයේ හුන් තම සොයුරු සුමිත්තටත් යැවූ ලිපි, ක්‍රි.පූ. පස් වන සියවසේ, පණ්ඩුකාභය කුමරුගේ මව පණ්ඩුල බමුණාට යැවූ ලිපිය, අභය රජ පණ්ඩුකාභය කුමරුට එවූ ලිපිය ආදිය පිළිබඳ මහා වංශයේ සඳහන් තොරතුරු), රජ පවුලේ කුමාරවරුන්ට බමුණන් ලවා අධ්‍යාපනය ලබා දුන් බැව් සඳහන් වීම වන් කරුණු සෙයින් සිංහල ලේඛනයේ ආරම්භය එයින් ඇත යුගයකට දිව යන බැව් පෙනේ.

වියරණ විවරණ

ප්‍රාකෘත යුගයේ සිංහලාක්ෂර අශෝකාක්ෂර සමඟ සැසඳීමේ දී අක්ෂර රූප අතර විවිධත්වයක් විද්‍යමාන වන බැව් ද මෙහි දී අවධානයට ගැනීම වැදගත් ය. ඒ අනුව සිංහල ලේඛනය මහින්දාගමනයට පූර්වයේ පටන් මෙ රට පැවැති බැවින්, මහින්දාගමනය සෙයින් ශාසනික අවශ්‍යතා උදෙසා ඒ බහුල වශයෙන් භාවිත වන්නට වූ බැවින් නිගමනය කරනු හැකි වෙයි. එයින්දී ව පල්ලව ග්‍රන්ථාක්ෂර ආදියේ බලපෑම් සෙයින් ලේඛන ද්‍රව්‍යයන්ගේ වෙනස්වීම් ආදිය සෙයින් අක්ෂර රූප ශීඝ්‍රයෙන් වෙනස් ව ඇති බැව් පෙනේ. + | < ආදී වශයෙන් සෙල්ලිපිවල ලියැවී ඇති අක්ෂර තඹපත්, පුස්තකාල ආදියේ ලිවීමේ දී 𑀮 𑀭 𑀯 ආදී වශයෙන් වෘත්තාකාර ස්වරූපයකට පත් වීමෙන් වත්මන් අක්ෂර බිහි ව තිබේ. පූර්ව බ්‍රාහ්මී අක්ෂර සිහිගන්වන්නා වූ පරිණාමයක් කලාපයේ අන්‍ය භාෂාවන්හි ද දැක ගත හැකි වේ.

සිංහල	-	ක	ර	ත	අ
දෙමළ	-	k	r	w	a
සංස්කෘත	-	k	r	t	A

සිංහල භාෂාවේ පරිණාමය

සිංහල භාෂාවේ හා අක්ෂර රූපයන්ගේ පරිණාමය සලකා ගයිගර් යුග පහක් හඳුන්වා දී තිබේ.

1. සිංහල ප්‍රාකෘත යුගය
(ක්‍රි.පූ. 3 සියවස - ක්‍රි.ව. 4 සියවස)
2. පුරාතන/ප්‍රාක් සිංහල යුගය
(ක්‍රි.ව. 4 සියවස - ක්‍රි.ව. 8 සියවස)
3. මධ්‍යතන/මධ්‍ය සිංහල යුගය

(ක්‍රි.ව. 8 සියවස - ක්‍රි.ව. 13 සියවස)

4. සම්භාව්‍ය සිංහල යුගය

(ක්‍රි.ව. 13 සියවස - ක්‍රි.ව. 17 සියවස)

5. නූතන සිංහල යුගය (ක්‍රි.ව. 17 සියවස - අද වනතුරු)

ප්‍රාකෘත හා පුරාතන යුගවලට අයත් අක්ෂර රූප එම යුගවල ලියැවී ශිලා ලේඛන ආදිය අධ්‍යයනයෙන් හඳුනා ගත හැකි ය. මෙම යුගයේ සිංහල භාෂාවට වැඩි බලපෑමක් සිදු ව පවත්නේ පාලි භාෂාවෙනි. මහප්‍රාණාක්ෂර, සඤ්ඤකාක්ෂර, දීර්ඝස්වර, බැඳි අකුරු ආදිය මෙ කල භාවිත නො වන තරම් ය. මෙම යුගයේ භාවිත වූ අක්ෂර ගණන 26කට පමණ සීමා වෙයි.

අ,	ඉ,	උ,	එ,	ඔ	
				ස්වර - 5	
ක,	ග,	ච,	ජ/ඤ		
ට,	ඩ,	ණ,	ත,	ද,	න
ප,	බ,	ම			
ය,	ර,	ල,	ව,	ශ/ස,	හ
				ව්‍යංකේෂණ - 21	
				<u>26</u>	

ක්‍රි.ව. 8-13 සියවස්හි එ නම් මධ්‍ය සිංහල යුගයේ, ලේඛන ද්‍රව්‍යයන්ගේ වෙනස්වීම හා ඉන්දීය භාෂාවන්ගේ විවිධ බලපෑම් සෙයින් සිංහල භාෂාව හා අක්ෂර රූප දැඩි වෙනසකට බඳුන් වේ. මේ යුගයේ භාවිත අක්ෂර සැලකීමෙන් අක්ෂර මාලාවේ ස්වරූප දෙකක් හඳුනා ගත හැකි ය,

1. පද්‍ය සිංහල වර්ණමාලාව
2. ගද්‍ය සිංහල වර්ණ මාලාව

වියරණ විවරණ

සීගිරි ගී, මුවදෙවි දා වත, සස දා වත, කවී සිළුමිණ, සියබස්ලකර, එළු සදස් ලකුණ, සිදන් සඟරාව ආදී පද්‍ය ග්‍රන්ථවලින් හෙළි වන පද්‍ය සිංහල වර්ණ මාලාවේ අක්ෂර 37කි,

අ	ආ	ඇ	ඈ	ඉ	ඊ
උ	ඌ	ඍ	ඎ	ඏ	ඐ
					ස්වර - 12
ක	ඟ	ඟ	ජ	ඤ	
ච	ච	ණ	ඪ		
ත	ද	න	ඳ		
ප	බ	ම	ඹ		
ය	ර	ල	ව		
ස	හ	ළ	(අ)෦		

ව්‍යඤ්ජන - 25
37

මෙම යුගයේ ලියැවී ධම්පිය අටුවා ගැටපදය, ජාතක අටුවා ගැටපදය, වෙසතුරු දා සන්තය, අමාවතුරු, ධර්ම ප්‍රදීපිකාව, බුන්සරණ ආදී ගද්‍ය ග්‍රන්ථවල විද්‍යමාන වනුයේ පාළි, සංස්කෘත ඕනෑ ම වචනයක් ලිවිය හැකි අක්ෂර 59කින් යුත් සංවර්ධිත අක්ෂර මාලාවකි.

අ	ආ	ඇ	ඈ	ඉ	ඊ
උ	ඌ	ඍ	ඎ	ඏ	ඐ
එ	ඒ	ඓ	ඔ	ඕ	ඖ
					ස්වර - 18
ක	ඛ	ග	ඝ	ඞ	ඟ

ච	ඡ	ජ	කධ	කඳු	ඡ
ට	ඟ	ඛ	ඪ	ණ	ඬ
ත	ඵ	ද	ධ	න	ද
ප	ඵ	බ	භ	ම	ඹ
ය	ර	ල	ව		
ශ	ෂ	ස	හ	ළ (අ)ං (අ)ඃ	

ව්‍යාකර්මය - 41

59

ක්‍රිස්තු වර්ෂ දහතුන් වන සියවසෙහි සිදු කළ සඟරාව රචනා වීම කවි ලැකියේ (පද්‍ය භාෂාවේ) ව්‍යාකරණ, ඡන්දස්, අලංකාරාදී ලක්ෂණ භාවිතය පිළිබඳ උද්‍යෝගයක් ඇති කරවීමට හේතු විය. දැනට විද්‍යමාන වන පරිදි සිංහල වර්ණ මාලාව පිළිබඳ පැරණිතම සෛද්ධාන්තික විග්‍රහය වනුයේ ද සිදු කළ සඟරාවෙහි ය. සිදු කළ සඟරාවේ පටන් සිංහල අක්ෂර මාලාවේ විකාසනය පිළිබඳ ඉදිරි උල්ලාසයේ දී විමසා බැලෙනු ඇත.

2. අක්ෂර මාලාව

කථනයේ දී ශබ්දය යොදා ගන්නා සේ ලේඛනයේ දී දෘශ්‍ය ගෝචර වූ ලිඛිත සංකේත යොදා ගැනේ. එම සංකේත අකුරු නම්. න + කුරු > අකුරු යනුවෙන් 'කුරු' යන්නට න' අවයව පූර්ව විමෝචන අකුරු යන වදන සැකසී තිබේ. ඒ අනුව කුරු නො වනුයේ හෙවත් ක්ෂය නො වනුයේ අකුරු නම්. භාෂාව කෙ තරම් භාවිත කළ ද එහි අකුරුවල ක්ෂය වී යාමක් සිදු නො වනුයේ ය. සීමිත අක්ෂර කිහිපයක් ඇසුරින් අසීමිත ව අදහස් පළ කළ හැකි වනුයේ ය.

අකුරු එකතු වී අක්ෂර මාලාව සැකසේ. අක්ෂර මාලාව, අකුරු වැල, වර්ණ මාලාව, හෝඩිය ඇ නාමයන්ගෙන් හැඳින් වේ. ‘සෝඩි’ නාමය පළමු කොට ම විද්‍යමාන වනුයේ කෝට්ටේ යුගයේ ලියැවී කාව්‍ය ශේඛරයේ ය. සිංහලයේ සෛද්ධාන්තික වශයෙන් විග්‍රහ කොට ඇති, දැනට විද්‍යමාන පැරණිතම හෝඩිය ක්‍රිස්තු වර්ෂ දහතුන් වන සියවසෙහි (දඹදෙණි යුගයේ) විසූ පතිරාජ පිරුවෙන්පති වේදේහ අනවමදර්ශී හිමියන් විසින් ලියන ලද සිදත් සඟරාවෙහි එන අක්ෂර මාලාව යි. ඊට පෙරාතුව රචිත “සිහළ සද්ද ලක්ඛණ” වැනි සිංහල ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ පිළිබඳ නාම මාත්‍රික ව සඳහන් වෙතත් දැනට ඒවා අභාවප්‍රාප්ත ව ඇත.

‘සිදත් සඟරාව’ යන්නෙහි නාමාර්ථය “සිද්ධාන්ත සංග්‍රහ කොට ඇති ග්‍රන්ථය” යනු යි.

“මහද ගදකිලි කරැ
සවුනේ ගෙවා දත්තට
දුහුනන් දැනුම් සඳහා
කරනෙම් සිදත් සඟරා”

යන අංග සූත්‍රයෙන් කතුවරයා තම ඉෂ්ට දේවතා නමස්කාරයත්, දුහුනන් දැනුම් සඳහා (ආධුනිකයන්ගේ අවබෝධය) යන පරමාර්ථයත්, ග්‍රන්ථ නාමයත් දක්වා සිටී. ව්‍යාකරණ, ඡන්දස්, අලංකාර වැනි සිද්ධාන්ත තම ග්‍රන්ථයෙහි සඳහන් කරන සිදත් කතුවරයා තමා එම ලක්ෂණ දක්වනුයේ කවිලැකියේ (කාව්‍යමය භාෂාවේ) ප්‍රයෝජනය සඳහා බැව් කිහිප විටෙක දී ම පවසා සිටී. ඒ අනුව සිදත්කරු ඉදිරිපත් කරන්නා වූ අක්ෂර මාලාව ද එම යුගයේ පොදුවේ භාවිත වූවක් නො ව පද්‍ය සඳහා සීමිත වන්නක් බැව් පැහැදිලි වෙයි.

සිදත් සඟරා වර්ණ මාලාව

සිදත් සඟරාව අක්ෂර මාලාව හඳුන්වා දෙනුයේ,

“පණකුරු පසෙක් එ ද
ලුහුගුරු බෙයින් දස වේ
ගතකුරු ද වේ විස්සෙක්
වහරට යුහු සියබසැ”

“අ ආ ඉ ඊ උ ඌ ඍ ඎ ඏ ඐ එ ඒ ඔ ඞ මෙ දස
පණකුරු නම්.”

“ක ග ජ ට ඩ ණ ක ද න
ප බ ම ය ර ල ව ස හ ළ (අ) මෙ විසි
ගතකුරු නම්.”

යනුවෙනි. මෙහි පළමු ව පණකුරු පසෙක් බව පවසා අනතුරු ව එය දහයක් වන බැව් දැක්වීම ව්‍යාකූල වූ විග්‍රහයෙකි. සත්‍යය නම් පණකුරු දහයක් ඇති බව හා එය ලුහු-ගුරු පහ බැගින් වන බව යි. කෙසේ නමුදු මෙහි දී පණකුරුවල පවත්නා හේදද්වයක් හඳුන්වා දීමට කතුවරයා සමත් ව තිබේ. උච්චාරණ කාලය මාත්‍රා එකක් වනුයේ ලුහු අකුරු යි. ගුරු අකුරක මාත්‍රා දෙකක උච්චාරණ කාලයක් පවතී. “මාත්‍රාව” නම් නිමේෂයක හෙවත් ඇසිපියෙක කාලය යි.

සිදත් සඟරා හෝඩියෙහි දැක්වෙනුයේ මෙම අක්ෂර 30 පමණක් වුවත් ඒ හැර අනෙකුත් සඤ්ඤකාක්ෂර සතරක් (ඟ ඩ ද ඹ), ඇ, ඇ අක්ෂරද්වයක් සිදතෙහි යෙදී තිබෙනු පෙනේ. සිදත්කරු

අ, අූ අක්ෂරද්වය අ, ආ යන අක්ෂරවල මාත්‍රා වෘද්ධියක් ලෙසින් අදහස් කළ බැව් පෙනේ.

වදන් කවි පොතේ එන හෝඩිය

පිදන් සඟරාවෙන් පසු ව හමු වන සිංහල හෝඩිය මහනුවර යුගයේ විසූ වැලිවිටියේ සරණංකර හිමියන්ගේ ශිෂ්‍යයෙකු වූ අත්තරගම රාජගුරු බණ්ඩාර විසින් රචනා කරන ලද වදන් කවි පොතෙහි එන සිංහල හෝඩිය යි.

විසි වන සියවස වන තුරු ම බෞද්ධ අධ්‍යාපන ආයතනවල භාවිත වූයේ එය යි. එහි අකුරු ගණන 50කි.

අ	ආ	ඉ	ඊ	උ	ඌ
සෘ	සෘෘ	ඔ	ඔඉ	(අ)ං	(අ)ූ
එ	ඵ	ඹ	ඹඉ		

ස්වර - 16

ක	ඛ	ග	ඝ	ඞ
ච	ඡ	ජ	ඣ	ඤ
ට	ඨ	ඩ	ඪ	ණ
ත	ඵ	ද	ධ	න
ප	ඵ	බ	භ	ම
ය	ර	ල	ව	
ශ	ෂ	ස	හ	ළ

ව්‍යංකරණ - 34

50

19

පාඨශාලීය අක්ෂරමාලා

වදන්කවි හෝඩියෙන් ඉක්බිති ව විද්‍යාමාන වනුයේ පාඨශාලීය ශිෂ්‍යයන් උදෙසා දහ නව වන සියවස අග භාගයේ හා විසි වන සියවස මුල් භාගයේ ලියැවී වේරගම පුංචි බණ්ඩාරගේ පද නීතිය(1888), සයිමොන් ද සිල්වාගේ ශබ්දානුශාසනය(1929), තියඩෝර් ජී පෙරේරාගේ සිංහල භාෂාව(1932) වැනි ග්‍රන්ථවල එන අක්ෂරමාලා ය. මෙ කී ග්‍රන්ථවල අක්ෂරමාලා දෙක බැගින් දක්වා තිබේ.

1. ශුද්ධ සිංහල වර්ණමාලාව - එ නම් සිදත් සඟරා වර්ණ මාලාවට ඇ, ඇ දෙක ද එක් කිරීමෙන් අක්ෂර 32ක් ලෙස දැක් වූ අක්ෂර මාලාව යි. මෙය නුමුසු හෙළ බස සඳහාත් බොහෝ විට පද්‍යකරණය සඳහාත් අනන්‍ය වූ අක්ෂර මාලාව වන සෙයින් වෙනම ම දක්වා තිබේ.
2. මිශ්‍ර සිංහල වර්ණ මාලාව - මැතක් වන තුරු ම “සිංහල හෝඩිය” වශයෙන් භාවිත වූයේ මෙම අක්ෂර මාලාව යි. මෙහි අකුරු ගණන 54කි.

සාම්ප්‍රදායික මිශ්‍ර සිංහල වර්ණමාලාව

අ	ආ	ඇ	ඈ	ඉ	ඊ
උ	ඌ	ඍ	ඎ	ඏ	ඐ
එ	ඒ	ඓ	ඔ	ඕ	ඖ

වියරණ විවරණ

ක	බ	ග	ඝ	ඞ
ච	ඡ	ජ	ඤ	ඦ
ට	ඨ	ඩ	ඪ	ඬ
ත	ථ	ද	ධ	න
ප	ඵ	බ	භ	ම
ය	ර	ල	ව	
ශ	ෂ	ස	හ	ළ
(අ)෦	(අ)෧			

ව්‍යාකරණ - 36
54

හෙළ හවුල ද අක්ෂර මාලාව වශයෙන් විග්‍රහ කොට තිබෙනුයේ මෙම හෝඩිය ම බව කුමාරතුංග මුනිදාසගේ ව්‍යාකරණ විවරණය(1937), අකුරු සැහැල්ල(1935) වැනි ග්‍රන්ථවලින් පෙනේ. එහෙත් ල, ල හා (අ)෦, (අ)෧ පිළිවෙළ වෙනස් කිරීම වැනි [ය, ර, ල, ල, ව, ශ, ෂ, ස, හ, (අ)෦, (අ)෧] වත් මද වෙනස්කම් ද දැක ගත හැකි ය.

මෙ කී මිශ්‍ර සිංහල හොඩිය පාළි, සංස්කෘත සෘණිත වදන් ද ලිවිය හැකි සේ සංවර්ධනය කරන ලද හෝඩියකි. මෙහි එන අකුරු අතුරින් සෘ, සෘෘ, සෘ, සෘ, ඵ, ඹ, ශ, ෂ, (අ)෧ යන අකුරු නවය පාළියේ නැති සංස්කෘත භාෂාවට පමණක් අයත් වූ අක්ෂර යි. ල' කාරය ආරම්භක යුගයේ දී ම සංස්කෘත භාෂාවෙන් ඉවත් ව ගිය, එහෙත් පාළි භාෂාවේ පැවැති අක්ෂරයෙකි.

පාළි හොඩිය

ස්වර	-	අ	ආ	ඉ	ඊ	උ
		ඌ	ඵ	ඹ		

වියරණ විවරණ

ව්‍යංකරණ -	ක	බ	ග	ඝ	ඞ
	ච	ඡ	ජ	ඤ	ඦ
	ට	ඨ	ඩ	ඪ	ණ
	ත	ථ	ද	ධ	න
	ප	ඵ	ඞ	භ	ම
	ය	ර	ල	ව	
	ඝ	භ	ඬ	(අ)ං	

සංස්කෘත හෝඩිය

ස්වර	අ A	ආ Aa	ඉ #	ඊ \$	උ %	ඌ ^
	ඍ \	ඎ §	ඏ †	ඐ ¥		
	එ @	ඒ @e		ඔ Aae	ඕ AaE	

ව්‍යංකරණ	ක k	ඛ kh	ග g	ඝ gh	ඞ ḅ
	ච c	ඡ ch	ජ j	ඤ ḥ	ඦ ḷ
	ට q	ඨ Q	ඩ f	ඪ F	ණ [
	ත t	ථ w	ද d	ධ x	න n
	ප p	ඵ)	ඞ b	භ -	ම m
	ය y	ව v	ර r	ල l	
	ශ z	ෂ ;	ස s	හ h	
	(අ)ං A<		(අ)ඃ A>		

මෑත යුගයේ සිංහල ව්‍යාකරණඥයන් විසින් පූර්වෝක්ත සිංහල හෝඩිවලට අමතර ව කථික සිංහල හෝඩිය, ජාත්‍යන්තර පරිගණක සිංහල හෝඩිය, සමකාලීන සිංහල හෝඩිය, සම්මත සිංහල හෝඩිය වශයෙන් තවත් සිංහල අක්ෂර මාලා කිහිපයක් ම හඳුන්වා තිබේ. හෝඩියේ ඇති සියලු ම අක්ෂර කථා ව්‍යවහාරයේ නො යෙදේ. කථා ව්‍යවහාරයේ ඇති ශබ්ද ම පමණක් ඇතුළත් කොට සැකසූ සිංහල හෝඩිය “කථික” හෙවත් “භාෂණ සිංහල හෝඩිය” යි. මෙම

වියරණ විවරණ

හෝඩියේ මහප්‍රාණාකෂර කිසිවක් නැත. මුර්ධන්‍ය ළ, ෂ අක්ෂර ද, සෘ, සෘෘ, ස්, ස්‍ර, ජේ, ඔ‍ෟ ස්වර ද ඊට අයත් නො වේ. එහෙත් කථා ව්‍යවහාරයේ යෙදෙන සංවෘත්ත අ් කාරයේ ලුහු-ගුරු අක්ෂරද්වයත් (අ්, අ්) Z, F යන ඉංග්‍රීසි ශබ්දිමත් එයට ඇතුළත් විය යුතු ය. හෝඩියේ නිරූපණය නො වන මෙම අක්ෂර භාෂණයේ පවත්නා බැවිනි. Zoo එක, Fan එක යනාදිය නිදර්ශන යි. අ් කාරය ද භාෂණයේ දී සංවෘත්ත, විවෘත්ත යන දෙයාකාරයෙන් ම උච්චාරණය කෙරෙන බව පෙනේ.

සංවෘත්ත - අත(↓), විවෘත්ත - ත(↑)රුව

විවෘත අ්කාරයේ දීර්ඝය ආ වන්නා සේ සංවෘත්ත අ් කාරයේ ද දීර්ඝයක් පවතී. Girl (ගර්ල්), Curl (කර්ල්) ආදිය නිදසුනි. සංවෘත්ත අ් කාරයේ දීර්ඝය අ් සංකේතය මඟින් දැක්වීමට පිළිවන. (ග්ල්, ක්ල්)

ජාත්‍යන්තර පරිගණක සිංහල හෝඩිය නම් පරිගණක යතුරු පුවරුව වෙනුවෙන් ජාත්‍යන්තර වශයෙන් ඉදිරිපත් කිරීමට කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයීය පරිගණක ආයතනය සකස් කොට ඇති හෝඩිය යි. එහි ශ්‍රේ කාරය ද ඇතුළත් ව තිබේ. ජේ. බී දිසානායක සමකාලීන සිංහල හෝඩිය ලෙස දක්වන්නේ ජ ඉවත් කොට ශ්‍රේ අන්තර්ගත කළා වූ අකුරු 60කින් යුත් හෝඩිය යි. සම්මත සිංහල වර්ණ මාලාව මතුවට සාකච්ඡා කරනු ඇත.

සම්මත සිංහල වර්ණ මාලාව

සිංහල අක්ෂර මාලාව සම්බන්ධ ගැටලු නිරාකරණය සඳහා මහරගම ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය විසින් විවිධ ගුරුකුලවල විද්වතුන් සම්බන්ධ කොට ගන්නා ලදු ව ඒ සියලු දෙනාගේ පොදු සම්මුතියෙන් ඉදිරිපත් කරන ලද හෝඬිය සම්මත සිංහල හෝඬිය නම් වේ. අක්ෂර 60කින් යුත් එම හෝඬිය 1989 දී ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය විසින් පළ කරන ලද 'සිංහල ලේඛන රීතිය' කෘතියේ දැක්වේ.

1	2	3	4	5	6
අ	ආ	ඇ	ඈ	ඉ	ඊ
7	8	9	10	11	12
උ	ඌ	ඍ	ඎ	ඏ	ඐ
13	14	15	16	17	18
එ	ඒ	ඓ	ඔ	ඕ	ඖ
19	20				
(අ)ං	(අ)෦				
21	22	23	24	25	26
ක	ඛ	ග	ඝ	ඞ	ඟ
27	28	29	30	31	32
ච	ඡ	ඣ	ඤ	ඦ	ට
33	34	35	36	37	38
ට	ඨ	ඩ	ඪ	ණ	ඬ
39	40	41	42	43	44
ත	ඵ	ද	ධ	න	ඳ
45	46	47	48	49	50
ප	ඵ	ඹ	භ	ම	ඹ
51	52	53	54		
ය	ර	ල	ව		
55	56	57	58	59	60
ශ	ෂ	ස	හ	ල	ඌ

i). වදන් කවිපොත වැනි ග්‍රන්ථයන්හි ද ඇතුළත් සෑ, සෞ අක්ෂර නූතන හෝඩියෙන් ඉවත් කළහොත් පසු කලෙක විද්‍යාර්ථීන්ට එකී විරන්තන කෘති කියැවීමට නො හැකි වන බැවින් එම අක්ෂරද්වය හෝඩියෙන් ඉවත් නො කිරීමට ද

ii). (අ)෦, (අ)෧ යන අක්ෂර ස්වරවලට පහළින් හා ව්‍යඤ්ජනවලට ඉහළින් (ස්වරත් ව්‍යඤ්ජනත් අතර) යෙදීමට ද

iii). සඤ්ඤකාක්ෂර පහ ස්වාධීන අක්ෂර වශයෙන් සලකා තද්වර්ගාක්ෂරයන්හි කෙළවරට එක් කිරීමට ද

iv). 1891 දී මැන්දිස් ගුණසේකර විසින් ලියන ලද A Comprehensive Grammar of Sinhalese Language කෘතියේ හඳුන්වා දෙන ලද F > ෆ , Z > (ස්)෦ යන සංකේත අකුරින් මේ යුගය වන විට භාවිත වෙමින් පැවැති ෆ' සංකේතය (ටොෆි, ෆිල්ටර්) හෝඩියට වද්ද ගැනීමට ද

සම්මත වර්ණ මාලාව සම්බන්ධයෙන් පත් කළ කමිටුවේ නිර්දේශය ලැබිණ. Z(ස්෦), සංවෘත හ්‍රස්ව-දීර්ඝ අ' කාර(අ' , අ') වැනි අක්ෂර දැනිදු හෝඩියට වද්ද ගැනීමේ ප්‍රබල වුවමනාවක් නැති බවත් පසු ව පිහිටවනු ලැබෙන කමිටුවක දී හල් කිරීම්, ඉස්පිලි, පාපිලි ආදියේ සමරූපතාව පිළිබඳ තීරණ ගත යුතු බවත් ඔවුන්ගේ අදහස විය.

සිංහල අක්ෂර මාලාව පිළිබඳ විවිධ වර්ගීකරණ

ස්වර - 18කි.

ප්‍රවෘත්ති ශක්ති හා ප්‍රවර්තක ශක්ති යන ලක්ෂණ පවත්නා වූ අක්ෂර ස්වර නම්. ප්‍රවෘත්ති ශක්ති නම් වෙනත් අක්ෂරයක ආධාරයෙන් තොර ව පැවැත්මේ (උච්චාරණය වීමේ) හැකියාව යි. ප්‍රවර්තක ශක්ති යනු එම හැකියාව නැති අක්ෂරයකට ඒ ලබා දීමේ හැකියාව යි. ස්වරවල පවත්නා මෙම ශක්‍යතාව ව්‍යඤ්ජනවල නො පවතින්නකි. තවත් විද්වතකුගේ විග්‍රහයට අනුව පෙණහැල්ලේ සිට එන වායුධාරාවට පාර්ශ්වීකරණයක් වැනි බාධාවක් සිදු නො කොට උච්චාරණය කැරෙන සෙයින් මෙම අකුරු ස්වර නමින් හැඳින් වේ.

අ	ආ	ඇ	ඈ	ඉ	ඊ
උ	ඌ	ඍ	ඎ	ඏ	ඐ
එ	ඒ	ඓ	ඔ	ඕ	ඖ

හ්‍රස්ව - දීර්ඝ යනුවෙන් ස්වර දෙ කොටසකට බෙදේ.

හ්‍රස්ව(ලුහු/ ලඝු/ කෙටි) ස්වර - 8කි.

උච්චාරණ කාලය මාත්‍රා එකක් වනුයේ හ්‍රස්ව නම්. "නිමෙස් කල් මත්" යනුවෙන් නිමේෂයක කාලය මාත්‍රාවක් වන්නේ යැයි සිදත් සඟරාව පවස යි. නිමේෂය යනු අසුරක් ගැසීමට හෝ ඇසිපියක් සැලීමට හෝ ගත වන්නා වූ කාලය යි.

වියරණ විවරණ

අ	ඇ	ඉ	උ
සෘ	සෑ	එ	ඔ

දීර්ඝ ස්වර(ගුරු) - 8කි.

උච්චාරණ කාලය මාත්‍රා දෙකක් වූ ස්වර දීර්ඝ නම් වේ.

ආ	ඈ	ඊ	උභ
සෘෘ	සෑෑ	එච්	ඔඔ

මේ හැරුණු කල උච්චාරණ කාලය මාත්‍රා දෙක ඉක්මවන්නා වූ ස්වරාක්ෂර දෙකක් ද හෝඩියේ ඇත. ඓ, ඔභ යන එ කී අක්ෂරද්වය ප්ලූත ස්වර යන්නට අයත් වෙයි. දීර්ඝ ස්වර ද මත් දෙක ඉක්මවන සේ උච්චාරණය කළ හැකි වුවත් ඓ, ඔභ යන ස්වර සහජයෙන් ම යෙදෙනුයේ මත් දෙක ඉක්මවන්නා වූ අක්ෂර වශයෙනි. (සංස්කෘත කාව්‍යකාරයෝ දීර්ඝ ස්වරයකට පර ව යෙදී හල් අකුරු ද ප්ලූත නාමයට අයත් කරති. "භාස්කර", "භිෂ්ම" මේවායේ ද උච්චාරණ කාලය ප්ලූත ස්වරවල මෙන් ම මාත්‍රා 2½ කි.)

ඇතැම් ව්‍යාකරණඥයෝ ඓ, ඔභ යන ස්වර දෙක ද ඇතුළත් කොට දීර්ඝස්වර දහයක් දක්වති.

සන්ධ්‍යාක්ෂර - 4කි.

ස්වරාක්ෂර දෙකක් සංයෝග වී සැකසෙනුයේ මේ නම්. සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණඥයන්ට අනුව සන්ධි ස්වර 4කි.

අ + ඉ → එ
 අ + උ → ඔ

වියරණ විවරණ

අ + එ → ඵේ

අ + ඔ → ඔඟ

සිංහල භාෂාවෙහි විද්‍යමාන වන එ, ඔ යන අක්ෂරවල හුස්ම-දීර්ඝ භාවය සැලකිල්ලට ගත් කල එ, ඵ්, ඵේ, ඔ, ඕ, ඔඟ යන අකුරු සය ම සන්ධි ස්වර යටතට අයත් කළ හැකි ය.

ජේ. බී දිසානායක වෘද්ධි ප්‍රාණාක්ෂර නාමයෙන් හඳුන්වන්නේ ද සන්ධි ස්වරවලට යම් සමානත්වයක් දක්වන්නා වූ අක්ෂර ප්‍රභේදයකි. ඔහු, තනි ස්වරයකින් සැදුණු අ, ඉ, උ යන ස්වර කේවල ප්‍රාණාක්ෂර ලෙසත් ඵ්වාට අ' කාරය එක් වීමෙන් සැදුණු ආ, ඵේ, ඔඟ යන ස්වරත්‍රය වෘද්ධි ප්‍රාණාක්ෂර ලෙසත් හඳුන්වයි.

කේවල ප්‍රාණාක්ෂර

වෘද්ධි ප්‍රාණාක්ෂර

අ

අ + අ → ආ

ඉ

අ + ඉ → ඵේ

උ

අ + උ → ඔඟ

තව ද ඔහු විග්‍රහ කරන සංයුක්ත ප්‍රාණාක්ෂර ද එ කී අක්ෂර ප්‍රවර්ග හා ඤාතිත්වයක් පළ කරන්නා සේ පෙනේ. ඔහුගේ එම විග්‍රහයට අනුව තනි ස්වරයක් පමණක් අන්තර්ගත ව ඇති ඉ' වැනි ප්‍රාණාක්ෂර, **සරල ප්‍රාණාක්ෂර** වශයෙනුත්, ස්වර ශබ්ද දෙකක් (අ + ඉ → ඵේ) හෝ ස්වරයක් හා සංයෝග වූ ව්‍යංජනවලින් (ඉ + ඊ → ඤා) හෝ නිරූපණය කරන්නා වූ ප්‍රාණාක්ෂර, **සංයුක්ත ප්‍රාණාක්ෂර** නම්නුත් හැඳින්වේ.

නමය ස්වර හා අනමය ස්වර - 3 බැගිනි.

සුදුසු තන්හි දී වෙනත් ස්වරයක් වෙත නැමෙනුයේ නමය ස්වර නම් වේ. එ සේ නො වනුයේ අනමය ස්වර යි. ඇතැම් ව්‍යාකරණඥයෙකු පූර්ව

වියරණ විවරණ

ප්‍රාණාක්ෂර හා අපර ප්‍රාණාක්ෂර නාමයෙන් හඳුන්වා දී තිබෙනුයේ ද මෙ කී ස්වර ප්‍රභේදද්වය මැයි.

නමය	අ	උ	ඔ
	↓	↓	↓
අනමය	අූ	ඉ	ඵ

නමය ස්වර, අනමය ස්වර වෙත නමය වීමේ මෙම ක්‍රියාවලිය අනමයකරණය, අනමයාදේශය, ස්වර පූර්වීකරණය යනාදී නම්වලින් හැඳින් වේ. අනමයකරණය සිදු වන අවස්ථා කිහිපයකි.

➤ **ස්ත්‍රී ලිංග පද සෑදීමේ දී**

(අ → අූ)	මහලු → මෑහැලි
(උ → ඉ)	කුහුඹු → කිහිඹි
(ඔ → ඵ)	සොර → සෙර

➤ **ඇතැම් විභක්ති ප්‍රත්‍ය එක් වීමේ දී**

(අ → අූ)	දහමින් → දෑහැමින්
(උ → ඉ)	මුවෙන් → මියෙන්
(ඔ → ඵ)	ලොව → ලෙවි/ලෙවිහි

➤ **ඇතැම් තද්ධික ප්‍රත්‍ය යෙදීමේ දී**

(අ → අූ)	රට + ඉ → රැටි
(උ → ඉ)	දුව + අණි → දියණි
(ඔ → ඵ)	මොළොක් + අටි → මෙළෙකැටි

➤ **ඇතැම් කෘදන්ත ප්‍රත්‍ය යෙදීමේ දී**

(අ → අූ)	බල + උම් → බැලුම්
(උ → ඉ)	උදුර + ඉලි → ඉදිරිලි
(ඔ → ඵ)	කොඳුර + ඉලි → කෙදිරිලි

➤ කර්ම කාරක ක්‍රියා රූප සැකසීමේ දී

- (අ → ඇ) බල + එ → බැලෙ
- (උ → ඉ) පුර + එ → පිරෙ
- (ඔ → ඵ) දොඩ + එ → දෙඩෙ

➤ අතීත ක්‍රියා රූප සැකසීමේ දී

- (අ → ඇ) පවස + ඊ → පැවැසී
- (උ → ඉ) බුර + ඊ → බිරී
- (ඔ → ඵ) දොඩ + ඊ → දෙඩී

➤ ඇතැම් සර්වනාම විවිධ ස්වරූප ගැනීමේ දී

- (අ → ඇ) අප් → ඇප්
- (උ → ඉ) කුමක් → කීමෙක්
- (ඔ → ඵ) නොපි → නෙපි

➤ ආත්මනේ ක්‍රියාරූප සැකසෙන විට දී

සංස්කෘතයේ මෙන් ආත්මනේ පදී, පරස්මෙ පදී යනුවෙන් ක්‍රියාරූප දෙකක් ඇතැම් ව්‍යාකරණඥයෝ සිංහලයේ ද දකිති. ආත්මනේපදී නම් ක්‍රියාවේ ඵලය තමා කරා (ක්‍රියාව කරන්නා වෙත ම) පැමිණෙන ක්‍රියා යි. පරස්මෙපදී නම් එහි ඵලය පරා කරා යන්නා වූ ක්‍රියා යි.

- (අ → ඇ) බබළයි → බැබළෙයි
- (උ → ඉ) මුදයි → මීදෙයි
- (ඔ → ඵ) හොබයි → හෙබේ

උත්පත්ති ස්ථාන අනුව ස්වර බෙදීම

කණ්ඨස්වර	- අ ආ ඇ ඈ
මිශ්‍රස්වර	- උ ඌ
තාලස්වර	- ඉ ඊ
නාසිකාස්වර	- නැත.
මූර්ධස්වර	- සා සාආ
කණ්ඨතාලස්වර	- එ ඒ ඓ
දන්තස්වර	- ස සආ
කණ්ඨයුග්මස්වර	- ඔ ඕ ඖ

මේ හැරුණු කල උදාත්ත, අනුදාත්ත, ස්වරිත යනාදී වශයෙන් ද පූර්ව, මධ්‍ය, අපර ආදී වශයෙන් ද සංවෘත, විවෘත ආදී වශයෙන් ද ස්වරවල විවිධාකාර වූ හේද හඳුන්වා දී තිබෙනු දැක ගත හැකි වෙයි.

ව්‍යංජනාකෘතිය

ප්‍රාණයෙන් තොර බැවින් තනි ව උච්චාරණය කළ නොහැකි අක්ෂර ව්‍යංජනාකෘතිය නම් වේ. මේවායේ උච්චාරණ කාලය මාත්‍රාවකින් අර්ධයකි. "ඒක මාත්‍ර: හ්‍රස්වෝ හවේන් - ව්‍යංජනාකෘතී අර්ධ මාත්‍රක:" යනු සංස්කෘත පාඨ යි. හල් ස්වරපයෙන් යෙදෙන මෙම අක්ෂර උච්චාරණයේ පහසුව තකා අකාර ගන්වා ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. හල් අකුරු, ගාත්‍රාකෘතිය, ගතකුරු, මලකුරු යන නම්වලින් ද මේ හැඳින් වේ. මේවා හල් අකුරු වශයෙන් හැඳින්වෙනුයේ හල් කිරීම් සහිත ව යෙදෙන බැවින් පමණක් නො ව පාණීනී ව්‍යාකරණයට

විසරණ විවරණ

අනුව හ-ල යන ප්‍රත්‍යාහාරයෙන් එම හෝඩියේ වූ ගාත්‍රාක්ෂර හැඳින්වීමේ පූර්වාදර්ශය ද හේතුවෙනි. එහෙත් ‘අල්’ ලෙසින් හඳුන්වන කල ඉන් සමස්ත හෝඩිය ම හැඳින්වෙන බැවින් ඇතැමුන් ව්‍යාඤ්ඡනාක්ෂර ‘අල් අකුරු’ ලෙසින් හැඳින්වීම සාවද්‍ය ය.

සම්මත සිංහල අක්ෂර මාලාවේ ගතකුරු 42කි.

වර්ගාක්ෂර - 25කි.

ක ව ට ත ප යන වර්ගවලට අයත් අක්ෂර වර්ගාක්ෂර යි. “කුචුටුකුපු වර්ගාඃ” යනු සූත්‍ර යි. ඇතැම් නූතන ව්‍යාකරණඥයන් විසින් සඤ්ඤකාක්ෂර ද සමඟින් වර්ගාක්ෂර 30ක් දක්වනු ලැබෙතත් සාම්ප්‍රදායික වශයෙන් විග්‍රහ වී තිබෙනුයේ වර්ගාක්ෂර 25කි. මෙම වර්ගාක්ෂර හෝඩියෙහි පෙළගස්වා ඇත්තේ අතිශය වාග් විද්‍යානුකූල වූ පදනමක පිහිටීමෙනි.

උත්පත්ති ස්ථානය	අඤ්ඤ		ඤ්ඤ		
	අල්ප ප්‍රාණ	මහ ප්‍රාණ	අල්ප ප්‍රාණ	මහ ප්‍රාණ	නාසිකා
කණ්ඨජ	ක	ඛ	ග	ඝ	ඞ
තාලජ	ච	ඡ	ජ	ඣ	ඤ
මූර්ධජ	ට	ඨ	ඩ	ඪ	ණ
දන්තජ	ත	ථ	ද	ධ	න
මිෂ්ඨජ	ප	ඵ	බ	භ	ම

සඤ්ඤකාක්ෂර මීට ඇතුළත් කළ හොත් ජ' කාරය අභෝජයකුත් සෙසු සතර භෝජන වන බැවින් මෙම පටිපාටිය වෙනස් වෙයි. එසේ ම සඤ්ඤකාක්ෂර, සංයුක්තාක්ෂර හා සංවෘතාක්ෂර වීම සෙයින් ද මේවායෙන් අන්‍ය වේ. එහෙත් වර්ගාක්ෂරයන්හි විකාසනය දක්වන ජේ. බී. දිසානායක සඤ්ඤකාක්ෂර පරිදි ම හ, ශ, ෂ, ස, ආ යන උෟෂ්මාක්ෂර පහ ද පිළිවෙළින් ක ව ට ත ප යන වර්ගයන්ට ඇතුළත් කොට වර්ගාක්ෂර 35ක් පෙන්වා දී තිබේ.

සඤ්ඤකාක්ෂර - 5කි.

වර්ගාක්ෂරයන්හි තෙ වන පස් වන අක්ෂර එක් වීමෙන් සෑකසෙන්නා වූ අක්ෂර මේ නම්. මේවා සංයෝගාක්ෂර යි. සංවෘත ස්වරූපයෙන් ම උච්චාරණය වීම ද මේවායේ පවත්නා ලක්ෂණයෙකි.

ඔ/2	+	ග	→	(ඔග)	→	ඟ
ඤ/2	+	ජ	→	(ඤජ)	→	ඤ
ණ/2	+	ඩ	→	(ණඩ)	→	ඞ
න/2	+	ද	→	(න්ද)	→	ඳ
ම/2	+	බ	→	(මබ)	→	ඹ

මෙම අක්ෂරයන්හි ං න් අඩක් අතැයි පවසන සිදත් සඟරාව උග්‍ර මාත්‍රා බින්දුව ලෙස මේ හඳුන්වයි. “අර්ධානුනාසිකාක්ෂර” නාමය මීට ව්‍යවහාර කරනුයේ ද වර්ගාන්තානුනාසිකායන්ගෙන් අර්ධයක් අන්තර්ගත වන බැවිනි. මධ්‍ය සිංහල යුගයේ පටන් මෙම සඤ්ඤකාක්ෂර බහුල වශයෙන් භාවිත ව ඇතත් ජ අක්ෂරය නූතන ව්‍යවහාරයේ ඉතා දුලබ වශයෙන් යෙදෙන්නා වූ අක්ෂරයෙකි. ඉජ, ඉජ්‍ර: වැනි වදනක්

විනා වෙනත් නිදර්ශනයක් නොමැති තරම් ය. එහෙත් විරන්තන ව්‍යවහාරයේ 'ඤජ' යන්නෙහි විකල්ප රූපයක් (පණ්ඩිත ප්‍රයෝගයක් ?) ලෙසින් රඤජන > රජ්න, සඤජය > සජය ආදී වශයෙන් එය බහුල ව යෙදී තිබෙනු පෙනේ.

සමකාලීන සිංහල හෝඩිය දක්වන ජේ. බී. දිසානායක ජ' ඉවත් කොට ඥ' හෝඩියට ඇතුළත් කොට තිබේ. (බසක මහිම 1, සිංහල හෝඩිය, පි. 16) එය සම්මත සිංහල හෝඩියට ඇතුළත් නො වන්නා වූ අක්ෂරයක් වුව ද සඤ්ඤකාක්ෂර සමඟින් ද කිසි යම් ඤාතිත්වයක් දක්වන්නකි. ජ් + ඤ → ඥ ලෙස එය සැකසී තිබේ. ශිලා ලේඛනවල ප්‍රජ්ඤාපුරස්තර, අජ්ඤාණ, සර්වජ්ඤ ආදී වශයෙන් ජ් යෙදී තිබෙනු පෙනේ. ඇතැමුන් ඤ' වෙනුවට විකල්ප ප්‍රයෝගයෙන් ඥ' අක්ෂරය භාවිත කරමින් ද, ඤ අක්ෂරයට පසු ව ණ' යෙදෙන සේ ඥ අක්ෂරයට පසු ව න' යෙදිය යුතු යැයි ඊතියක් ද පනවා ගෙන ඇත ද (ඤාණය, ඥානය) ඒ පිළිබඳ විද්වතුන් අතර මතභේද පවතී.

ඥ අක්ෂරය සංස්කෘත භාෂාවේ ද විකල්පාක්ෂරයක් වශයෙන් භාවිත වේ. ලියා දක්වන්නේ } සංකේතය මඟිනි.

අන්ත:ස්ථාක්ෂර - 4කි.

ස්වර - ව්‍යඤ්ජන භාවයට අතර පිහිටියා වූ ද ඇතැම් විට ස්වර වශයෙන් හා තවත් විටෙක ගාත්‍රාක්ෂර වශයෙන් යෙදෙන්නා වූ ද අකුරු මේ නම්. මෙම අක්ෂර, වර්ණ මාලාවේ ස්පර්ශාක්ෂර හා උෂ්මාක්ෂර අතරට යෙදෙන බැවින් මේ නම් ලද බවට ද මතයෙකි. සැකැසී ඇත්තේ පහත පරිද්දෙනි,

වියරණ විවරණ

ඉ/ඊ	+	අ	→	ය (කාලුජ)
සෘ/සෘෘ	+	අ	→	ර (මූර්ධජ)
ඝ/ඝෘ	+	අ	→	ල (දන්තජ)
උ/උෘ	+	අ	→	ව (දන්තෝෂ්ඨජ)

අක්ෂර මාලාවේ එන අනෙකුත් ව්‍යංජන ස්වරාරූප නො කොට උච්චාරණය කිරීමට නො හැකි වුව ද මෙම අක්ෂර සතර ය්, වි, ඊ, ඒ ආදී වශයෙන් වුව ද උච්චාරණය කිරීමේ යම් බඳු හැකියාවක් ඇති බව පෙනේ. ඉංග්‍රීසියේ අර්ධ ස්වර(Semi Vowel) ලෙසින් හැඳින්වෙන්නා වූ Y අකුර ද මෙ බන්දකි. Cry, Dry, Try, By වන් තන්හි ස්වරාක්ෂර නො වන මුදු එම වදන් ආයාසයකින් තොර ව උච්චාරණය කළ හැකි බව පෙනේ.

ජ්. බී. අන්තඃස්ථාක්ෂර වශයෙන් හඳුන්වා දෙනුයේ ය, ව අක්ෂරද්වය පමණකි.

අනුස්චාරය (o)

ස්වරයකට අනුව උච්චාරණය කැරෙන බැවින් 'o' අනුස්චාර නම් වේ. පැරණි සිංහලයේ මෙය සංස්කෘතයේ මෙන් අක්ෂරයට ඉහළින් සිළුමිණක් සේ යෙදිණ.

ඒ කාලිය, ඒ කැටය වැනි රූප පෞරාණික ස්ථානයන්හි දැනිඳු විද්‍යමාන වනුයේ එ හෙයිනි. වර්ගාන්තාක්ෂර සඳහා විකල්ප රූපයක් වශයෙන් ද මේ යෙදේ.

ලඞ්කාව	→	ලංකාව	පින්	→	පිං
රඤ්ජනය	→	රංජනය	කොම්බු	→	කොංබු

රණ්ඩුව → රංඩුව

පාළි ව්‍යාකරණඥයෝ මෙම අක්ෂරය “නිග්ගහිත” නාමයෙන් හඳුන්වති.

විසර්ගය (§)

සංස්කෘතයෙන් පිවිසියකි. “විසර්ජනී” නාමයෙන් ද මේ හැඳින් වේ. එහි නාමාර්ථය ‘නුස්ම පිට කිරීම’ යනු යි. සකු වදන් එ ලෙසට ම ලිවීමේ දී විසර්ගය වැදගති.

“නිදාස කාල: සමුපගත: ප්‍රියේ”
“වසන්ත යෝධ: සමුපගත: ප්‍රියේ”

ඇ සංස්කෘත පාඨ සිංහල අක්ෂර අනුව ලියන විටත්, දූෂ, අන්ත:ස්ථාක්ෂර වැනි තත්සම වදන් ලියන විටත් භාවිත වේ.

ඇතැම්හු විසර්ගය හා අනුස්වාරය “අර්ධ ව්‍යාඤ්ජන” ලෙස ද හඳුන්වති.

ෆ’ කාරය (පද්ම පාදය)

සම්මත සිංහල වර්ණ මාලාවේ එන මෙම අක්ෂරය ඉංග්‍රීසි F ශබ්දය හඟවයි. මෙම සංකේතය 1891 දී මැන්දිස් ගුණසේකර විසින් හඳුන්වා දෙන ලද්දකි. එහෙත් මෙය සිංහලයේ අක්ෂර රූප රටාවට පටහැනි ව ගිය අධෝමුඛ වූ අක්ෂරයක් බැව් ඇතැම් විද්වතෙක් පවසති. ඔවුන් පවසන ලෙස දකුණට හෝ වම්ට හෝ ඉහළට හෝ ඉහළ-පහළ යන දෙ පසට ම හෝ මුහුණ ලා ලියැවෙතත් අනෙකුත් සිංහලාක්ෂර

අධෝමුඛ ව ම ලියැවෙනුයේ නැත. $r \rightarrow$, \leftarrow , \uparrow , $\uparrow \downarrow$ ආදිය නිදර්ශන යි.

එ සේ නමුදු මෙම අක්ෂරය සංස්කෘත භාෂාවේ පවත්නා උපධිමානීය සමඟින් ද සාමාන්‍යවයක් ප්‍රකට කරන බව පෙනේ. සංස්කෘත ව්‍යාකරණඥයන් උපධිමානීය නමින් හැඳින්වූයේ ප, එ දෙකට පෙරටු වූ අර්ධ විසර්ගය යි. එය සර්පාශ්වාසයකට (නයාගේ පිඹීමට) සමාන හඬකින් යුත් බැවින් ගජකුම්භාකාර ව (3) ලිවිය යුතු බැවින් කියැවේ.

සිංහලයේ ආකෘත අක්ෂරය ප්‍රචලිත වූයේ පනස් වන දශකයෙහි පමණ සිට ලියැවී විද්‍යා ලේඛන, ව්‍යාපාරික ලියැවිලි(භාණ්ඩවල නාම) ආදිය සෙයිනි.

උත්පත්තිය අනුව අක්ෂර බෙදීම

උත්පත්ති ස්ථානයකට කරණයක් පැමිණීමෙන් අක්ෂර බිහි වේ. උගුර, තල්ල, තල්ලේ මුදුන, දත්වැටිය, තොල් යන තැන් අක්ෂරවල ප්‍රධාන උත්පත්ති ස්ථාන යි. දිව ප්‍රධාන කරණය වන අතර ඇතැම් විට යටි තොල ආදිය ද කරණය වශයෙන් උපකාරී වේ. නිදර්ශන වශයෙන් දත්වැටිය වෙත දිවේ තුඩ පැමිණවීමෙන්, පෙනහැල්ලේ සිට එන වායු ධාරාවන්හි හඬ නිකුත් කොට ල'කාරය උපදින ආකාරයත්, උඩු තොල වෙත යටි තොල පැමිණවීමෙන් හඬ නිකුත් කොට ප'කාරය උපදින ආකාරයත් දැක්වීමට පිළිවන. මෙ ලෙස උත්පත්ති ස්ථාන අනුව ප්‍රධාන වශයෙන් අක්ෂර වර්ග පහකි.

වියරණ විවරණ

උත්පත්ති ස්ථානය	කරණය	අක්ෂර වර්ගය	අයත් අක්ෂර
කණ්ඩය (උගුර)	දිව මූල	කණ්ඩප (කණ්ඩ්‍යාක්ෂර/ කාකුද්‍යාක්ෂර)	ක'වර්ගයේ අකුරු පහ ක ඛ ග ස ඩ, සඤ්ඤක ග, (අ)ඃ හ අ ආ ඇ ඈ ඉ
තාලුව (කල්ල)	දිව මැද	තාලප (තාලව්‍යාක්ෂර)	ච'වර්ගයේ අකුරු පහ ච ඡ ජ ඣ ඤ, සඤ්ඤක ඡ, ය ග ඉ ඊ
මූර්ධය (මුදුන)	දිවෙහි තුඩ	මූර්ධප (මූර්ධන්‍යාක්ෂර)	ට'වර්ගයේ අකුරු පහ ට ඨ ඩ ජ ඣ, සඤ්ඤක ඩ, ර, ල, ෂ සා සාa

වියරණ විවරණ

<p>දන්ත (දන් වැටිය)</p>	<p>දිවෙහි කුඩ</p>	<p>දන්තජ (දාන්තයාක්ෂර)</p>	<p>ත'වර්ගයේ අකුරු පහ ත ඵ ද ධ න, සඤ්ඤක ද, ල ස ඪ ඩා</p>
<p>ඕෂ්ඨ (තොල්)</p>	<p>යටි තොල</p>	<p>ඕෂ්ඨජ (ඕෂ්ඨයාක්ෂර)</p>	<p>ප'වර්ගයේ අකුරු පහ ප ඵ බ හ ම, සඤ්ඤක ඕ උ ඌ</p>

මේ හැරුණු කල උත්පත්ති ස්ථාන දෙකක් සම්බන්ධ වී බිහි වන අකුරු ද හෝචියේ වෙයි. ස්වර සම්බන්ධයෙන් හඳුන්වා දුන් කණ්ඨතාලුප් හා කණ්ඨෝෂ්ඨජ අක්ෂරක් ව්‍යඤ්ජනවල එන දන්තෝෂ්ඨජ අක්ෂරක් මෙ බඳු අක්ෂර යි.

කණ්ඨතාලුප්(කණ්ඨතාලව්‍යාක්ෂර) - උගුර හා තල්ල එක් වීමෙන් සුසැදි අක්ෂර

ඵ ඵ් ඵඵ

කණ්ඨෝෂ්ඨජ(කණ්ඨෝෂ්ඨයාක්ෂර) - උගුර හා තොල් සම්බන්ධ වී උපදින අකුරු

ඕ ඕ ඕආ

දන්තෝෂ්ඨජ(දන්තෝෂ්ඨයාක්ෂර) - දත් හා
කොල් එක් වීමෙන් බිහි වන අකුරු
ව ඟ

සංස්කෘත ව්‍යාකරණයේ දී එක් ස්ථානයකින් උපදින අකුරු 'ඒකජ' නමින් ද දෙ කැනෙකින් උපදින අකුරු ද්විජ නමින් ද හැඳින් වේ.

ඇතැම් සංස්කෘත ව්‍යාකරණඥයෝ නැහැය, හෘදය යන තැන් ද අක්ෂරයන්ගේ උත්පත්ති ස්ථාන වශයෙන් දැක්වූහ. ඩ ඤ ශ න ම, ය ර ල ව යන අකුරු හා සංයුක්ත වූ හ'කාරය හෘදයෙන් උපදින බැව් පවසන ඔවුහු ඒ 'ඔෆරසා' නාමයෙන් හඳුන්වති. වන්නි, ආභ්ලාද, හුස්ව, සහෘද යනාදිය නිදර්ශන යි.

සංවෘත්ත අ' කාරය ද හෘදයජාක්ෂරයක් බැව් කුමාරතුංග මුනිදාස පවසයි.

නාසිකායාක්ෂර - 5කි.

නාසය ද ඇසුරු කොට ගනිමින් මෙම අක්ෂර උපදී. උච්චාරණයේ දී නාසය කම්පනය කරවමින් හඬ නිකුත් වනු දැක ගත හැකි ය. වර්ගයන්හි පස් වන සිරස් පේළිය මීට අයත් ය. වර්ගයන්ගේ අන්තයේ පිහිටි සෙයින් 'වර්ගාන්ත' නාමයෙන් ද, නාසිකාව ඇසුරු ව උච්චාරණය කැරෙන බැවින් 'අනුනාසික' නමින් ද, එම ලක්ෂණ දෙක ම සැලකීමෙන් 'වර්ගාන්තානුනාසික' නාමයෙන් ද මෙම අකුරු හැඳින් වේ.

ඩ ඤ ශ න ම
ඇතැම්හු ◦ ද මීට අයත් කරති.

මහප්‍රාණ(ධනිකාක්ෂර) - 10කි.

මහා ස්වාසයෙන් හුස්ම පිට කරමින් උච්චාරණය වන්නා වූ අක්ෂර යි. වර්ගයන්හි දෙ වන සිව් වන සිරස් පේළි මීට අයත් ය.

බ ජ ඨ ඵ ඵ
ඝ ඤ ඞ ඩ භ

(ධනවත්, සජ්ඣායනය, ගුප්, ඝටය, ඝණ්ඨා, ඡන්දය)

අල්පප්‍රාණාක්ෂර(ශීරීලාක්ෂර) - 10කි.

අල්ප වූ ප්‍රාණයෙන් උච්චාරණය වන්නා වූ අක්ෂර යි. වර්ගයන්ගේ පළමු, තෙ වන සිරස් පේළි අයත් වේ.

ක ච ට ත ප
ග ඡ ඩ ද බ

අඝෝෂාක්ෂර

කණ්ඨයේ ඝෝෂ තන්තු නිනාද කරවීමකින් තොර ව උච්චාරණය වන්නා වූ අක්ෂර යි. වර්ගයන්ගේ පළමු සිරස් දෙ පෙළක්, ග ෂ ස යන අක්ෂරත්‍රයත්, උපධිමානීය(ඟ කාරය)ත්, විසර්ගයත් මීට අයත් ය.

ක ච ට ත ප
බ ඡ ඨ ඵ ඵ
ශ ෂ ස ඟ (අ)ඃ

ශ, ෂ, ස, ඟ, (අ)ඃ යන අක්ෂර පහ උග්‍රභේදාක්ෂර යටතට ද අයත් වේ. ඒ උච්චාරණයේ දී උණුසුම් වායු ධාරාවක් නිකුත් වන බැවිනි. මෙම ලක්ෂණ දෙක ම

වියරණ විවරණ

සැලකීමෙන් ව්‍යාකරණඥයෝ එම අකුරු “අසෝෂ උෂ්මාක්ෂර” ලෙසින් නම් කරත්.

සෝෂාක්ෂර

පෙනහැල්ලේ සිට එන වායු ධාරා කණ්ඨයේ ස්වර තන්තු ස්පන්ධනය කිරීම හේතුවෙන් නිනාදයක් ඇති කරවන්නා වූ අක්ෂර මේ නම්. ස්වරාක්ෂර සියල්ලත් වර්ගයන්හි තෙ වන, සිව් වන, පස් වන(නාසිකාක්ෂර) සිරස් පේළිතුනක් ජ හැර අනෙක් සඤ්ඤකාක්ෂර සතරත් අන්ත:ස්ථාක්ෂර සතරත් හ, ල යන අක්ෂරද්වයන් මීට අයත් වේ. හ’ කාරය සෝෂ උෂ්මාක්ෂරයෙකි.

අ	ආ	ඇ	ඈ	ඉ	ඊ
උ	ඌ	ඍ	ඎ	ඏ	ඐ
එ	ඒ	ඓ	ඔ	ඕ	ඖ
ග	ජ	ඪ	ණ	ඬ	
ඝ	ඞ	ඟ	ච	ඡ	
ඣ	ඤ	ඦ	ට	ඨ	
ය	ර	ල	ව	හ	ළ

ඇතැම්හු අනුස්ථානය (ට) ද විසර්ගය (ඊ) ද සෝෂ බව පවසති. විමල් ජී. බලගල්ලේ විසර්ගය අසෝෂයක් ලෙසත් සඤ්ඤක ජ’ සෝෂයක් ලෙසත් හඳුන්වා දී තිබේ.

‘අසෝෂාක්ෂර හැරුණු කල සෙසු සියල්ල සෝෂාක්ෂර නම් වේ යැ’යි ද ඇතැම් විග්‍රහයක දැක් වේ.

උගුණමාකෂර

උච්චාරණයේ දී උණුසුම් වූ වායු ධාරාවක් පිට කෙරෙනුයේ උගුණමාකෂර නම්. කාලුප්, මූර්ධප් හා දන්තප් ස' කාරයන් තුනක් ෆ, (අ)෦, හ යන අක්ෂර තුනක් මීට අයත් වේ. මින් හ' කාරය සෝෂ උගුණමයකි. ශ, ෂ, ස, ෆ, (අ)෦ යන පහ අසෝෂ උගුණමාකෂර යි.

F > ෆ අක්ෂරය පරිදි ම ඉංග්‍රීසි තත්සම වදන් උච්චාරණය කිරීමේ දී භාවිත වන Z > (ස්) ෆ අක්ෂරය ද උගුණමයකි. එහෙත් එය සෝෂ උගුණමයක් බැව් දත යුතු.

මේ හැරුණු කල අස්පර්ශාකෂර, ස්පර්ශාකෂර, සර්ෂාකෂර යනාදි වශයෙන් ද වාග් විද්‍යාඥයන් අක්ෂර බෙදා දක්වා තිබෙනු දැක ගත හැකි ය. ඔවුනට අනුව පෙනහැල්ලේ සිට එන වායු ධාරා පාර්ශ්වීකරණයක්, අපවර්තනයක් වැනි බාධාවකට ලක්කිරීමකින් තොර ව උච්චාරණය වන අක්ෂර අස්පර්ශාකෂර නම් වේ. සියලු ස්වරාකෂරත්, අනුස්වාරයත් ඊට අයත් වේ. වර්ගාකෂර විසි පහත් සඤ්ඤකාකෂර පහත් කණ්ඨය ආදී ස්ථානයන් හා ස්පර්ශ වීමෙන් උපදින බැවින් ස්පර්ශාකෂර නම් වේ. සර්ෂණයක් ඇති කරවන්නා වූ උගුණමාකෂර සයත් [ශ ෂ ස හ ෆ (අ)෦] අන්ත:ස්ථාකෂර සතරත් [ය ර ල ව] මූර්ධන්‍ය ළ'කාරයන් සර්ෂාකෂර යටතට අයත් වේ. මුඛ කුහරය හරහා ගලා එන්නා වූ වායු ධාරාවට බාධා පමුණුවා දිවේ එක් පසෙකින් හෝ දෙපසින් ම පිටවීමට සලස්වන්නා වූ ල, ළ යන අක්ෂරද්වය පාර්ශ්වීය අක්ෂර ලෙසින් හඳුන්වනු ලැබේ.

සිංහලයේ පිලි පංක්තිය

උච්චාරණයේ පහසුව තකා අ'කාර ගන්වා ගාත්‍රාක්ෂර ඉදිරිපත් කරන නමුදු ඒවා උපදිනුයේ හල් අකුරු ලෙසිනි. එම හල් අකුරු අ'කාරය සමඟ එක් වීමෙන් හල් බව නැති ව යයි. (ක් + අ → ක) සෙසු ස්වර සමඟ එක් වීමෙන් විවිධාකාර වූ පිල්ලම් යෙදේ. එම පිල්ලම් හා ඒවා හඳුන්වන සාම්ප්‍රදායික නාම පහත පරිද්දෙනි.

පිලි නාමය	නිදර්ශන
හල් කිරීම (රැහැනක් වැනි හල් කිරීම "උඩු පිල්ල" නමින් ද කොඩියක් වැනි හල් කිරීම "උස් පිල්ල" නමින් ද හැඳින් වේ.)	වි, ක්
ඇලපිල්ල (_+ ආ)	කා
ඇදය/ඇදපිල්ල/ඇක්ම/ඇකාරාංශය/ඇස්පිල්ල (_+ ඇ)	කැ, රැ
දික් ඇදය/දික් ඇස්පිල්ල/දීර්ඝ ඇකාරාංශය (+ ඇ)	කෑ, රෑ
කෙටි ඉස්පිල්ල (_+ ඉ)	කි, වි, රි, ඡි
දික් ඉස්පිල්ල/ ගැටය සහිත ඉස්පිල්ල (_+ ඊ)	කී, වී, රී, ඡී
පාපිල්ල (_+ උ) {"උ" සංකේතය කෙටි වක් පාපිල්ල නමින් ද "උ" සංකේතය කෙටි කොන් පාපිල්ල නමින් ද හැඳින්වේ.}	කු, නු, රු, (ඵ)

වියරණ විවරණ

දික් පාපිල්ල (_ + උෟ) {“” සංකේතය දික් වක් පාපිල්ල නමින් ද “” සංකේතය දික් කොන් පාපිල්ල නමින් ද හැඳින්වේ.}	කු, නූ, රූ, (එූ)
කොම්බුව (_ + එ)	කෙ
කොම්බුව හා හල් කිරීම/ දීර්ඝ කොම්බුව(_ + ඒ)	කේ, වේ
කොම්බු දෙක/ ද්විත්ව කොම්බුව (_ + ඵ)	කෙක
කොම්බුව හා ඇලපිල්ල (_ + ඔ)	කො
කොම්බුව හා හල් ඇලපිල්ල/දික් ඇලපිල්ල/ (_ + ඕ)	කෝ
කොම්බුව හා ගයනුකිත්ත (_ + ඔෟ)	කෝෟ
ඇලපිලි ගැටය/ ගැට ඇලපිල්ල/ සාකාරාංශය (_ + සා)	කා
ගැටය සහිත ඇලපිලි දෙක/ දීර්ඝ සාකාරාංශය (_ + සාෟ)	කාෟ

ගාත්‍රාක්ෂර ස, සෟ යන ස්වරද්වය එක් වීමෙන් යෙදෙන්නා වූ පිල්ලම්, ක් + ස → කෟ(ක්ලූ), ක් + සෟ → කෟෟ(ක්ලූ) යනාදී වශයෙන් වේ. එහෙත් ඒවා නූතන ව්‍යවහාරයේ නො යෙදේ.

ඵ, ඕෟ යන ස්වර ගාත්‍රාක්ෂරයකට එක් වීමේ දී විශේෂත්වයක් දැක ගත හැකි ය. ඒවායේ දී ක් + ඵ → කෙ, ක් + ඕෟ → කෝ යනාදී වශයෙන් තවත් කොම්බුවක් යෙදේ. එහෙත් ස්වරාක්ෂරයේ දී එම රූප නො යෙදෙන බැවින් ඵකය, ඕෟය යනාදී වශයෙන් ලිවීම සාවද්‍ය වේ.

මූලාක්ෂරයකට යෙදෙන්නා වූ පිල්ලම් හා වෙනත් විකල්ප රූප අක්ෂරාණු නාමයෙන් හඳුන් වන පේ. බී. දිසානායක ස්වර පිලි හා ව්‍යංකෘත පිලි ලෙස එහි කොටස් දෙකක් පෙන්වා දෙයි. ස්වර හැඟවීමට යෙදෙන්නා වූ ඉස්පිලි, පාපිලි ආදිය ස්වර පිලි නම්. ව්‍යංකෘත හඟවන්නා වූ යංශය, ර'කාරාංශය, රේඵය, ද'කාරාංශය වැනි සංකේත ව්‍යංකෘත පිලි යන්නට අයත් වෙයි.

අක්ෂර හඟවන වෙනත් සංකේත (ව්‍යංකෘත පිල්ලම්)

I. රේඵය (°)

සකු වදන් එම ස්වරූපයෙන් ම ලිවීමේ දී මෙය උපකාරී වේ. ගතකුරකට පූර්වයෙන් යෙදී 'ර' අක්ෂරය රේඵය මගින් දැක්විය හැකි ය.

කර්ම > කම්

වර්ම > වම්

වර්ග > වගී

සර්ප > සපී

ආදර්ශී > ආදර්ශ

අමර්ෂ > අමෂී

විදර්භ > විදභී

කර්ණ > කණී

වර්ධනය > වධීනය

මර්දනය > මදීනය

II. ර' කාරාංශය (ැ)

ර'කාරයෙන් අංශයක් (කොටසක්) යනු මෙහි වචනාර්ථය යි. ව්‍යඤ්ඡනයකින් පර ව යෙදෙන්නා වූ ර' කාරය වෙනුවට මෙම සංකේතය භාවිත වේ.

ක් + ර → කු,	ඡ + ර → ජු,
ඳ් + ර → දු	ක් + ර → කු
ග් + ර → ගු,	ශ් + ර → ශු,
ච් + ර → චු	බ් + ර → බු
භ් + ර → භු	

රේඵය භාවිතයෙන් ඉවත් වෙමින් පවතින නමුදු ර'කාරාංශය සඳහා වෙනත් විකල්පාක්ෂරයක් නොමැත. ඇතැම්හු රේඵය, උච්චරේඵය නමින් හා ර'කාරාංශය අධෝරේඵය නමින් හඳුන්වති.

III. යංශය (ා)

එ නම් ය'කාරයෙන් කොටසක් යන්න යි. ගාත්‍රාක්ෂරයකින් පර ව යෙදෙන ය'කාරය වෙනුවට භාවිත වේ.

කාව්‍ය	නාට්‍ය	රම්‍ය
ආරණ්‍ය	විද්‍යුත්	සන්ධ්‍යාව
ජ්‍යෙෂ්ඨ	අන්‍යෝන්‍ය	

ර'කාරයට පසු යංශය යෙදෙන්නේ ර' කාරය ද රේඵය වීමෙන් පසු ව පමණි. එහි දී රේඵය සමඟ යෙදෙන්නා වූ යංශය ය'කාරයෙන් ද පර ව යෙදේ.

කාර්යය > කාර්යීය > කාර්යී
පර්යේෂණ > පර්යේෂණ

මෙම වදන් “කාර්යය” ආදී වශයෙන් ලිවීම සාවද්‍ය ය. එසේ ම ය’කාරාංශය න්‍ය, න්‍යා, ද්‍ය, ජ්‍ය, න්‍යා, ආදී වශයෙන් භාවිත වනුදු න්‍ය, න්‍ය, න්‍ය ආදී ව්‍යවහාර එහි දැක ගැන්මට නො ලැබේ. ය’කාරාංශය ද නූතන ලේඛනයෙන් බොහෝ දුරට ඉවත් වෙමින් පවත්නා අක්ෂරයෙකි. විද්යුත්, කාර්යාලය, කාර්ය, පර්යේෂණ වන් තන්හි යංශය වෙනුවට ය’කාරය ම භාවිත කිරීමට නූතන ලේඛකයෝ පුරුදු වී සිටිති.

IV.ද’ කාරාංශය (෮)

ද’ වෙනුවට භාවිත වන්නා වූ සංකේතය යි. අද්‍යතන ව්‍යවහාරයේ භාවිත නො වන කරම් ය.

ලිඤ, ලිඤීය, මහලිපය, බුධ, සිධාලේප

මීට අමතර ව මෙම සංකේතය වර්ගාන්තානුනාසිකය හඟවන සංකේතයක් වශයෙන් ද භාවිත ව තිබේ.

මණ්ඩප > මඬප පඤ්ච > පච
සඬිසාත > සඬාත රඤ්ජිත > රජිත
සංසන්දන > සංසදන

එසේ ම ධ’කාරයට පරිදි ම අල්පප්‍රාණය හැඟවීම සඳහා ද එම වර්ගයේ මහප්‍රාණයට

වියරණ විවරණ

උඨාන(උට්ඨාන), උඨාපන, උඨාපිත, සංසඨ(සංසට්ඨ)
ආදී වශයෙන් මෙම සංකේතය යෙදී අවස්ථා ද දැක
ගත හැකි වේ.

V. මුර්ධන්‍ය එ' අක්ෂරය

ගාත්‍රාක්ෂරයකට උ'ස්වරය එක් වූ කල කු, නු,
රු ආදී වශයෙන් ඊට පාපිල්ලක් යෙදෙනු දැක ගත
හැකි වෙතත් මූධීප ළ' අක්ෂරයට උ, උභ යන ස්වරයන්
සංයෝග වන කල නිර්මාණය වනුයේ අක්ෂර මාලාවට
අන්තර්ගත නො වන්නා වූ වෙනම ම රූපද්වයකි.

ළ + උ → එ ළ + උභ → එූ

එළවා, විහිළව, විළඹ, ඔළව, යාළවා ආදී
වශයෙන් මේ භාවිත වේ. ළ'කාරාන්ත ධාතුන්
විශේෂණත්වයට පත් වීමේදීත් ඒවායේ අතිත ක්‍රියාරූප
සැකසීමේදීත් එ/එූ යන අක්ෂර භාවිත වනු දැක ගත
හැකි ය.

- බබළ > බැබළු/බෑබළූ
- නෙළ > නෙළු/නෙළූ
- තළ > තැළු/තෑළූ
- පෙළ > පෙළු/පෙළූ

VI. බැදි අකුරු

මාතෘ භාෂාවලින් පැමිණ ඇති මෙම අක්ෂර
මාතෘභාෂාගත වදන් වදන් එ ලෙසට ම ලිවීමේ දී
භාවිත කළ හැකි ය. මේවා ද නූතන ව්‍යවහාරයෙන්
ඉවත් වෙමින් පවතින්නා වූ අක්ෂර සමූහයකි.

කක කක කක කම කව කල කෂ කස ගග ගම සහ වග
වස වම වව වජ ජජ ජක ජක ජක ජක ජක ජක ජක ජක
භභ භක භක භක භක භක භක භක භක භක භක
ධක ධක නක පක පක පක පක පක පක පක පක
ලක ලක ලක ලක ලක ලක ලක ලක ලක ලක ලක
හම හක කක මක මක මක මක මක මක මක මක

ආදී වූ ද්විත්ව සංයෝග ද

කත කතව කෂණ කෂව වකෂ වජ ජකධ නත ජව කෂම
නතා ජව

ආදී වූ ත්‍රිත්ව සංයෝග ද

කෂමා (සොකෂමා) කෂණා (කෂණා)

ආදී වූ චතුර් සංයෝග ද

තීක්‍ෂණ (කා තීක්‍ෂණ) ආදී වූ පංච සංයෝග ද
විරන්තන වාචහාර යේ පැවැති බන්ධනාක්ෂර අතර
දැක ගත හැකි වේ.

3. සන්ධි

ලෝප, ආදේශ, ආගම ආදී සන්ධි කාර්ය
ආශ්‍රයෙන්, සමීපයේ පිහිටි වචනද්වයක් එකට ගැළපීම
සන්ධි නම් වේ. සන්ධි යන වචනයෙහි අර්ථය එකට
ගැළපීම, එක් කිරීම, සම්බන්ධ කිරීම ආදී වශයෙන්
වෙයි. සමාස කාර්යයේ දී ද වචන එක් වීමේ ලක්ෂණය
දැක ගත හැකි වුව ද මෙහි දී අක්ෂර ප්‍රධාන කොට
ගනිමින් වදන් සංයෝජනය වීම විශේෂත්වයකි. අන්
ලෙසකට පවසන්නේ නම් සමාසයන්හි දී බොහෝ විට

එක් වන්නේ වචන යි. මෙහි දී එක් වන්නේ වචනවල ඇති අක්ෂර යි. එහෙත් ඇතැම් පද සන්ධි සමාස යන ව්‍යාකරණ විධි දෙකට ම අයත් වේ. නිලුපුල්, මලසුන ආදිය නිදර්ශන යි. එම පද විශේෂණ පූර්ව පද සමාසයට සහ ස්වර සන්ධියට අයත් ය. සිදත් සඟරාව,

“පෙර’පර වණන් නිසිවිදිනි ගලපනු සද නම්”

(පෙර පදයේ අග අකුර හා පර පදයේ මුල් අකුර නිසි අයුරින් ගැලැපීම සන්ධි නම් වේ.) යනුවෙන් සන්ධි හඳුන්වා දෙයි. කුමාරතුංග මුනිදාස ඒ හඳුන්වනුයේ, “එක්තැන් වූ ශබ්ද අතර ඉඩක් ඇති නො වන සේ ශබ්ද සංවිධාන කිරීම සන්ධි නම් වේ” යනුවෙනි.

භාෂාවේ ව්‍යක්තභාවය, පද සංකෂපය, කාව්‍යාත්මක ශබ්ද මාධුර්‍යය, ක්‍රමානුකූලත්වය, සුබෝච්චාරණය ආදී සන්ධි කායයේ ප්‍රයෝජන අතර වෙයි. සංස්කෘත ආලංකාරිකයෝ කාව්‍යකරණයෙහි ලා සන්ධියෙන් තැබිය යුතු පද විසන්ධි ස්වරූපයෙන් තැබීමෙන් ‘විසන්ධික’ නම් දෝෂය සිදු වන බැව් පැවසූහ.

ලේඛනයෙහි මෙන් ම කථා ව්‍යවහාරයෙහි ද සන්ධි කාර්ය දැක ගත හැකි ය. එහෙත් ඒවා අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් ශබ්දමය විපර්යාසයන්ගෙනුදු යුතු වෙයි. ශබ්දප්‍රයෝග, අර්ථප්‍රකෘති, රසප්‍රතිනිය සිරිල්ලිය, දන්තෑ, බට්ටිකක් වැනි ඇතැම් උච්චාරණ සන්ධි විධි ලිඛිත භාෂාවේ නො යෙදේ. මෙහි දී අධ්‍යයනය කෙරෙනුයේ ලේඛනයේ පවත්නා සන්ධි විධීන් ය.

මූලික වශයෙන් සන්ධි නිත්‍ය සන්ධි හා අනිත්‍ය සන්ධි ලෙස දෙ කොටසකට බෙදා දැක්වීමට පිළිවන.

1. නිත්‍ය සන්ධි (අභ්‍යන්තර සන්ධි)

- සන්ධි කායභීය අනිවායභී වන සන්ධි.

ප්‍රකෘතිය + ප්‍රත්‍යය = අභ්‍යන්තර සන්ධිය

(බල + ආ = බලේඛ)

නිත්‍ය සන්ධිවල ද පදාණු හා සාධිත පද සන්ධි යනුවෙන් කොටස් දෙකකි. පදාණු සන්ධි නම් පදාණු දෙකක් අතර සිදු වන සන්ධිය යි. වදුරු + එක් - වදුරෙක් යනු නිදර්ශන යි. සාධිත පද සන්ධි නම් පදයක් හා පදාණුවක් එක් වී සැකසෙන සන්ධිය යි. රඟන + ඕ - රඟන්නෝ යන්නෙහි මෙහි. මෙහි 'රඟ' යනු ධාතුවකි. ඊට න' යන කෘදන්ත ප්‍රත්‍යය යෙදී සැකසී, 'රඟන' යන්නට යළිද ඕ' ප්‍රත්‍යය එක් වීමෙනි, "රඟන්නෝ" යන්න සැකසී ඇත්තේ.

2. අනිත්‍ය සන්ධි (බාහිර සන්ධි/පද සන්ධි)

- සන්ධි කායභීය අනිවායභී නො වන සන්ධි.

පළමු පදය(සුර්ව පදය)+දෙ වන පදය(පර පදය) = බාහිර සන්ධිය

(සුර + අඟන = සුරඟන)

නිත්‍ය සන්ධි පද විසන්ධියෙන් තැබීමට අවකාශයක් නොමැත. බස වහරන්නන් අතින් ඒවා අවේනනික ව ම සන්ධි බවට පත් වෙයි. එහෙත් අනිත්‍ය සන්ධිනි විශේෂත්වයක් පවතී. අවැසි නම් සාමාන්‍ය භාෂා ව්‍යවහාරයෙහි දී ඒවා විසන්ධියෙන් වුව ද භාවිත කළ හැකි ය.

නිත්‍ය සන්ධි, අනිත්‍ය සන්ධි යන දෙක ම එක හා සමාන වූ සන්ධි කාරක ආශ්‍රයෙන් සිදු වන නමුදු භාෂා ව්‍යාකරණයේ දී වැඩි වැදගත්කමකින් අධ්‍යයනය කෙරෙනුයේ අනිත්‍ය සන්ධි යි.

කුමාරතුංග මුනිදාස සන්ධි තවත් ආකාර අනුව බෙදා දක්වා තිබේ.

i. ඒකක්‍රිය සන්ධි හා අනේකක්‍රිය සන්ධි

එක ම කාර්යයකින් සමාජන වනුයේ ඒකක්‍රිය සන්ධි නම්. (පුත් + ආ - පුතා) ස්වර සන්ධිය මෙ බන්දකි. එසේ එක කාර්යයකින් සමාජන නො වන ලෝප, ද්විත්වරූප ආදිය අනේකක්‍රිය යි.

බල + ආ > බල් + ආ + ආ - බලා
 යනු + ඊ > යන් + ජ + න් + ඊ > යන්තී
 යනාදියෙහි මෙහි.

ii. අමිශ්‍ර ක්‍රියා හා මිශ්‍ර ක්‍රියා සන්ධි

අමිශ්‍ර ක්‍රියා නම් සන්ධි කාර්ය සිදු කර අවසන් වන විට ම සකස් වන සන්ධි ය. පුත් + ආ > පුතා, ගනු + ඊ > ගන් + ජ + න් + ඊ > ගන්තී ආදියෙහි ලෙසිනි. එයින්කිබිති ව ද වර්ධන, සමීකරණාදිය සිදු කළ යුතු වනුයේ මිශ්‍ර ක්‍රියා සන්ධි නම්.

මහ + ඉසුරු > මහ් + ආ + ඉසුරු > මහෙසුරු
 > මෙහෙසුරු යනු නිදර්ශනයෙකි.

iii. ඒකක්‍රම හා ද්වික්‍රම සන්ධි

එක ම ක්‍රමයකින් සිදු වන ගොන් + ආ - ගොනා ආදිය ඒකක්‍රම සන්ධි නම්. ක්‍රම දෙකකින් සිදු වන නර + ආ - නරා/නරයා, කොලු + ආ - කොලුවා/කොල්ලා ආදිය ද්වික්‍රම සන්ධි යි.

පෙර'පර වණන්හි නිසියාකාර වූ ගැළපීමේ දී වැදගත් වන සන්ධිකාරක හෙවත් සන්ධි කායවී දහයෙකි.

සන්ධි කාරක

1.ලෝපය

ලොප් කිරීම හෙවත් උච්චාරණය නො කොට තැබීම යි. සිදත් සඟරාව, "වණන් අනුසුරුවීම් ලොප් නම්" යනුවෙන් මේ හඳුන්වයි.

සතුට-තුට, පාද-පා, අබරණ-බරණ, ඇතුළ-තුළ

මෙහි ස්වර ලෝප හා ව්‍යාඤ්ජන ලෝප ලෙස ආකාර දෙකකි. ස්වර ලෝපයේ, ආදිස්වරලෝප(උතුමා-තුමා, මධ්‍යස්වරලෝප(බැලුම > බැල්ම), අන්ත ස්වරලෝප(මවු > මව්), සූර්වස්වරලෝප(ඇදුරු + ආ > ඇදුර් + ජ + ආ > ඇදුරා), පරස්වරලෝප(අග + ඇමති > අගමැති) ලෙස ආකාර පහකි. ව්‍යාඤ්ජන ලෝපයේ, ආදිව්‍යාඤ්ජනලෝප (හරටු-අරටු), අන්තව්‍යාඤ්ජනලෝප (මඟ > මංඤ් > මං), මධ්‍යව්‍යාඤ්ජනලෝප (පහන > පාන) ලෙස ආකාර තුනකි.

2.ආදේශය

වර්ණයක් ලොප් කොට ඒ වෙනුවට වෙනත් අක්ෂරයක් පැමිණවීම යි. "වණක්හු ලොපා වණක්හු කිරීම අදෙස් නම්" යනුවෙන් සිදහ මේ හඳුන්වයි.

හඳ - සඳ, භාවා - සාවා, හවහ - සවස

මෙහි ස්වරාදේශ ව්‍යාඤ්ඡනාදේශ ලෙස ආකාර දෙකකි. ස්වරාදේශ නම් වෙනත් ස්වරයක් ආදේශ කිරීම යි.

නමය ස්වර අනමය ස්වර වන ආකාරය විග්‍රහ කළ තන්හි ස්වරාදේශයේ සරලතම ලක්ෂණයක් වූ එක් ස්වරයක් වෙනුවට තවත් ස්වරයක් ආදේශ කිරීම පෙන්වා දී තිබේ. අ > ඇ(අඳුරු > ඇදිරි), උ > ඉ(උගෙන > ඉගෙන), ඔ > එ(ලොවි > ලෙවි) යන තැනුදු නිදර්ශන යි. මෙ පරිදි ම උ > අ බවට පත් වෙනු ද(යැදුම-යැදම, තඹුරු-තඹර) දැකගත හැකි වේ. ඒ හැරුණු කල අ/ආ + ඉ/ඊ වෙනුවට එ/ඒ(කර්ණ + ඉන්ද්‍රිය > කර්ණේන්ද්‍රිය), අ/ආ + උ/ඌ වෙනුවට ඔ/ඕ(වන්දු + උදය > වන්ද්‍රෝදය), එ + අ/ඇ වෙනුවට ඇ(දෙ + අල > දැල) යනුවෙන් ස්වර දෙකක් වෙනුවට එක් ස්වරයක් ආදේශ වන අවස්ථා ද අනිත්‍ය සන්ධිවල දී දැක ගත හැකි වේ. කුමාරතුංග මුනිදාස මෙ කී, ස්වර දෙකක් වෙනුවට එක් ස්වරයක් ආදේශ වීමේ ලක්ෂණය හඳුන්වනුයේ “මිශ්‍රණය” නාමයෙනි.

ව්‍යාඤ්ඡනාදේශයේ ද ආකාර රැසෙකි. ක' වෙනුවට ය, ව, හ ආදේශය(සිතිකම්-සිතියම්, දඬුකම්-දඬුවම්, නවකම්-නවහම්), ග, ද, බ යන අසෝෂයන්ට ක, ත, ප යන සෝෂ ආදේශය(දිග්-දික්, රද්ගම-රත්ගම, කැසුබ්-කැසුප්), ච' වෙනුවට ම' ආදේශය(නවම-නමය), ස' වෙනුවට හ, න් ආදේශය(සවස-හවහ, පස්සිය-පන්සිය) ආදිය ඒ අතර වෙයි.

3.ආගමය

ආගම යනු නැති ශබ්දයක් පැමිණවීම යි. “වණක්ඟු නිසා ඔහු නො ලොපා වනුයේ අගම් නම්”

වියරණ විවරණ

(වර්ණයක් ආශ්‍රයෙන් ඒ ලොප් නො කොට සිදු වනුයේ ආගම නම්.) යනුවෙන් සිදත් සඟරාව මේ හඳුන්වයි.

$$\text{කාන්තා} + \text{අ} = \text{කාන්තාව},$$

$$\text{ළමා} + \text{ආ} = \text{ළමයා}$$

මෙහි ස්වරාගම හා ව්‍යඤ්ජනාගම ලෙස ආකාර දෙකකි. ස්වරාගමයට අනුව අ, ආ, ඉ, උ වැනි ස්වරයන්ගේ පැමිණීම දැක ගත හැකි ය.

$$\text{බලනු} + \text{හු} > \text{බලනු} + \text{අ} + \text{හු} > \text{බලන්නහු}$$

$$\text{බලනු} + \text{හු} > \text{බලනු} + \text{ආ} + \text{හු} > \text{බලන්නාහු}$$

$$\text{ඉන්} + \text{දු} > \text{ඉන්} + \text{ඉ} + \text{දු} > \text{ඉනිදු}$$

$$\text{ඉන්} + \text{දු} > \text{ඉන්} + \text{උ} + \text{දු} > \text{ඉනුදු}$$

$$\text{නම්} + \text{දු} > \text{නම්} + \text{උ} + \text{දු} > \text{නමුදු}$$

ව්‍යඤ්ජනාගමයේ දී ය, ව, ර යන අන්ත:ස්ථාක්ෂරයක් පැමිණීමත්(ළමා + ආ - ළමයා, දෙ + උර - දෙවුර, පුන + උත් - පුනරුත්) න් කාරාගමයත්(හිමි + අඹු - හිමිනඹු), සෝෂාගමයත් (කිනුරු-කිඳුරු, තමුරු-තඹුරු, බමර-බඹර) දැක ගත හැකි වෙයි.

4.හුස්වය

දීඝී ස්වර කෙටි ස්වර බවට පත් කිරීම යි. කුමාරතුංග මුනිදාස මේ ‘සංහරණ’ නාමයෙන් හඳුන්වයි. (දාවල් - දවල්, ගියෝත් - ගියොත්) ආගම වූ ය, ව අක්ෂරයන්ගෙන් පූර්ව වූ දීර්ඝයන් (ඌයිදු-ඌයිදු, මායිදු-මයිදු) සමාජිකී යි’ නිපාතයෙන් පූර්ව වූ දීර්ඝයන් (බලා යි-බලයි, බෝ යි-බෝයි) හුස්ව භාවයට පත් වනු දැක ගත හැකි ය.

5.දීඝිය

කෙටිස්වර, දීර්ඝස්වර බවට පත් කිරීම යි. කුමාරතුංග මුනිදාස මෙය 'ආයමන' නමින් හඳුන්වා තිබේ.

මෙහි ද ආකාර දෙකකි. කිසි යම් හුස්ව ස්වරයක් දීර්ඝ කිරීම පළමු වැන්න යි.

කල් + අතුර > කලතුර > කලාතුර
සු + අසු > සුවසු > සුවාසු

සමාන ස්වර දෙකක් එක් තනි දීර්ඝයක් වීම දෙ වැන්න යි.

අ/ආ + අ/ආ > ආ වීමක් (හිත + අහිත - හිතාහිත)
ඉ/ඊ + ඉ/ඊ > ඊ වීමක් (කවි + ඊශ්වර - කවීශ්වර)
උ/ඌ + උ/ඌ > ඌ වීමක්
(ගුරු + උපදේශ - ගුරුපදේශ)

එහි දී දැක ගත හැකි වෙයි.

6.වෘද්ධිය

මාත්‍රාවක් වැඩි කිරීම යි. සිදුක 'වැඩි' (වැඩි නම් මක් වැඩි) යනුවෙන් හඳුන්වන්නා වූ ලක්ෂණය මෙයින් අන්‍ය වූවකි. සිදුන් කතුවරයා 'වැඩි' සඳහා නිදර්ශනත්වයෙන් දක්වන්නා වූ ඇස්, ඇල්, ඇප් ආදිය ස්වරාදේශයටත් උචාරණ, නවාම්, සිහිලේහි ආදිය ස්වර දීර්ඝයටත් අයත් කළ යුතු බව පෙනේ.

කුමාරතුංග මුනිදාස වෘද්ධිය හඳුන්වන්නේ 'වර්ධන' නාමයෙනි. මෙම සන්ධි කාර්යයේ දී සිදු වන්නේ අර්ධානුනාසික සුර්ණනාසිකා භාවයට

පැමිණවීම යි. මඟ > මඩු > මං, ලිඳ > ලින්න > ලිං, මුඟ > මුඩු > මුං ආදියේ මෙනි. සඤ්ඤකාක්ෂර සැකසී ඇත්තේ ග + ඩ/2 > ඟ, ඩ + ණ/2 > ඬ, ද + න/2 > ඳ, බ + ම/2 > ඹ ආදි වශයෙනි. ඒවායේ ඩ, ණ, න, ම යන අනුනාසික අක්ෂරාර්ථය පූර්ණාක්ෂර භාවයට පත් වීම මෙහි සිදු ව තිබේ. අනුස්චාරය යනු ඩී, ණ්, න්, මී යන අක්ෂර සඳහා විකල්පත්වයෙන් යෙදෙන පූර්ණ නාසිකාක්ෂරයකි.

7.හානි

මාත්‍රාවක් අඩු කිරීම යි. සිදක 'අඩු' (අඩු නම් මත් අඩු) යනුවෙන් හඳුන්වන්නා වූ පද සාධන ලක්ෂණය සේ ම ඒ සඳහා නිදර්ශනත්වයෙන් දක්වන දඟ, සැඬ, කඳ, බඹු ආදිය ද මෙයට සාදාගායක් දක්වන නමුදු එහි ඊට නිදසුන් ව දක්වා ඇති "නුවන නිසයුරා"(නී සයුරා > නිසයුරා, නදීන්ට සයුරක් වූ) යනු භුස්වයට අයත් කළ යුතු වන්නකි.

කුමාරතුංග මුනිදාස 'ක්ෂයණ' නාමයෙන් දක්වා ඇත්තේ ද හානි ලක්ෂණය මැයි. සම්පූර්ණ නාසිකායක් ක්ෂණ කොට අනුනාසික භාවයට බැස්වීම ක්ෂණ නම් යැ"යි ඔහු පවසයි.

- දංග > දඩ්ග් + අ > දඟ
- පණුරු > පණ්ඩි + උරු > පඬුරු
- කිනුරු > කින්ද් + උරු > කිඳුරු
- බමර > බම්බි + අර > බඹර

ආදිය නිදර්ශන යි.

8. පූර්ව රූපය

පූර්ව පදයේ අග අක්ෂරයේ රූපය පර පදයට ද පැමිණවීම යි. සිද්ධ මේ “පර වණ හට පෙර රූ කරනු පෙර රූ නම්” යනුවෙන් හඳුන්වයි. කුමාරකුංච මුනිදාස “සමීකරණ” නාමයෙන් දක්වනුයේ ද කිසි යම් ශබ්දයක් සමීපයේ පිහිටි අන්‍ය ශබ්දයක් හා සම බවට පැමිණවීම යි. මෙහි ස්වර සමීකරණ, ව්‍යඤ්ජන සමීකරණ ලෙස ස්වරූප දෙකකි.

පූර්ව රූපය ද ස්වර පූර්ව රූපය(පූර්වස්වර සමීකරණය) හා ව්‍යඤ්ජන පූර්ව රූපය(පූර්ව ව්‍යඤ්ජන සමීකරණය) ලෙස දෙ වැදෑරුම් වේ. ඇහ > ඇහැ, පිරිසුදු > පිරිසිදු ආදිය ස්වර පූර්ව රූපයටත් අත්කම් > අත්තම්, විස්කම් > විස්සම්, පන්කම් > පන්තම්, කම්හල > කම්මල, කත්හු > කත්තු, මිනිස්හු > මිනිස්සු ආදිය ව්‍යඤ්ජන පූර්ව රූපයටත් නිදර්ශන යි.

9. පර රූපය

පර පදයේ මුල් අක්ෂරයේ රූපය පූර්ව පදයේ අගට ද පැමිණවීම යි. මෙම ලක්ෂණය සිද්ධත් සඟරාවේ නොදැක්වෙන්නකි. මෙය ද ස්වර පර රූපය(පරස්වර සමීකරණය), ව්‍යඤ්ජන පර රූපය(පර ව්‍යඤ්ජන සමීකරණය) ලෙස දෙයාකාර වේ. නමුත් > නුමුත්, මහෙසුරු > මෙහෙසුරු ආදිය ස්වර පර රූපයටත්, අත්සන > අස්සන, ලිප්ගල > ලිඟ්ගල, දුක්පත් > දුප්පත්, අත්ල > අල්ල, රුක්පා > රුප්පා, පහිය > පයිය ආදිය ව්‍යඤ්ජන පර රූපයටත් නිදර්ශන වෙයි.

10.ද්විත්වරූපය

පූච්ච පදයේ අග අක්ෂරය ද්විත්ව කිරීම යි. කුමාරතුංග මුනිදාස ද්විත්ව රූපය හැඳින්වීමට ‘අභ්‍යසන’ නාමය යොදයි. සිද්ධ මේ හඳුන්වනුයේ පද ද්විත්වය ද ආශ්‍රය කොට ගනිමිනි. “වණ හට ද පද හට ද දෙරු දැනැවුම් දෙරු නම්”

ලොපල් + ආ - ලොපල් + ල් + ආ - ලොපල්ලා
ළතෙත් + ආ - ළතෙත් + ත් + ආ - ළතෙත්තා
කොත් + ආ - කොත් + ත් + ආ - කොත්තා
නෙත් + ආ - නෙත් + ත් + ආ - නෙත්තා

ආදිය අක්ෂර ද්විත්වයටත් දී දී, විද විද, පළු පළු ආදිය පද ද්විත්වයටත් සිද්ධකරු නිදර්ශන කරයි. සන්ධි කාරකයක් වශයෙන් වැදගත් වනුයේ අක්ෂර ද්විත්වය යි. තවත් නිදසුන් ය, මේ.

කටුසු + ආ - කටුස් + ළ + ස් + ආ - කටුස්සා
බලු + ආ - බල් + ළ + ල් + ආ - බල්ලා
ලැගි + ඒ - ලැග් + ළ + ග් + ඒ - ලැග්ගේ
කෙකි + අ - කෙක් + ළ + ක් + අ - කෙක්ක

මේ හැරුණු කල කුමාරතුංග මුනිදාස ව්‍යාකරණ විවරණයේ විග්‍රහ කොට ඇති ආරෝහණය, සංක්ෂේපණය, නෛරුක්තික විධි යන ශබ්ද සංවිධාන ක්‍රම ද සන්ධි කාර්ය අධ්‍යයනයේ දී වැදගත් වෙයි.

ආරෝහණය

ස්වර ශබ්දයක් ව්‍යඤ්ජන ශබ්දයකට ආරූඪ කිරීමෙන් එම අක්ෂරද්වය එක් අක්ෂරයක් බවට පත් කිරීම යි.

පින් + අට > පින්ට, සිත් + ඇති > සිතැති

සංක්ෂේපණය

එක්තැන් වූ ශබ්දත්‍රයක් එක් ශබ්දයක් බවට පැමිණ වීම යි. ඒ අනුව,

- i. අය(අ + ය + අ) යන්න "ඒ" වෙයි [ගුණය - ගුණේ, කුඩය - කුඩේ]
- ii. අව(අ + ව + අ) යන්න "ඕ" වෙයි. [ඉඩවර-ඉඩෝර, මව-මෝ]

නෛරුක්තික විධි

නීත්‍යනුකූල ව පැහැදිලි කළ නොහැකි වූ එහෙත් ව්‍යාකරණඥයන් විසින් අනුගමනය කෙරෙන්නා වූ ශබ්ද සංයෝග යි. තුන් + රුවන් - තුනුරුවන්, දවහල් - දහවල්, පඬු + ඇඹුල් - පඬුපුල් ආදිය ඔහු ඊට නිදර්ශන කරයි.

සිංහල ව්‍යාකරණඥයන් දක්වන පරිදි සන්ධි දසයෙකි.

1. සුඵසවරලෝපසන්ධිය (පෙරසරලෝපසද)

$$\begin{aligned} \text{දින} + \text{ඉසුරු} &\rightarrow \text{දින්} + \text{ඈ} + \text{ඉසුරු} \rightarrow \\ \text{දින්} + \text{ඉසුරු} &= \text{දිනිසුරු} \end{aligned}$$

2. පරසවරලෝපසන්ධිය (පරසරලෝපසද)

$$\text{පඬි} + \text{උතුමා} \rightarrow \text{පඬි} + \text{ඌතුමා} = \text{පඬිතුමා}$$

3. ඝරසන්ධිය (සරසද)

$$\text{නිල්} + \text{උපුල්} \rightarrow \text{නිලුපුල්}$$

4. ගාත්‍රාදේශසන්ධිය/ගාත්‍රාඝරාදේශසන්ධිය

(ගතදෙස්සද)

ගිනි + කම් → ගිනි + ~~ක්~~ + අම් →

ගිනි + ය් + අම් = ගිනියම්

ලබ්‍ර + නාරං → ලඹ් + ජ + නාරං →

ලඵ් + නාරං → ලඵ්නාරං

5. ස්වරාදේශසන්ධිය (සරදෙස්සද)

වීර + උදාර → වීර් + ආ + උදාර →

වීර් + ඹ් + දාර = වීරෝදාර

6. ගාත්‍රාඝරලෝපසන්ධිය (ගතකුරුලෝපසද)

ගග + චතුර → ග + ඔ/2 + ආ + චතුර →

ගඟ + චතුර = ගංචතුර

7. පූවීරූපසන්ධිය (පෙරරූසද)

අත් + කම් → අත් + ~~ක්~~ + අම් →

අත් + ත් + අම් → අත්තම්

8. පරරූපසන්ධිය (පරරූසද)

දුක් + පත් → දුක් + පත් → දුඵ් + පත් =

දුඵ්පත්

9. ආගමසන්ධිය (අගම්සද)

දෙ + ආකාර → දෙ + ය් + ආකාර =

දෙයාකාර

10. ද්විත්වරූපසන්ධිය (දෙරූසද)

පොල් + අත්ත → පොල් + ල් + අත්ත = පොල්ලත්ත

වැලි + අවුරු → වැල් + ඉ → අවුරු →

වැල් + ල් + අවුරු → වැල්ලවුරු

මේ අතුරින් පරරූපසන්ධිය පශ්චාත් කාලීන සිංහල ව්‍යාකරණඥයන් විසින් හඳුන්වා දෙන ලද්දකි. සිදත් සඟරාවේ සඳහන් වනුයේ සෙසු නවය පමණෙකි. මීට අමතර ව සංස්කෘත සන්ධි කිහිපයක් ද සිංහලයේ භාවිත වනු දැක ගත හැකි ය.

1. සුඵසචරලෝප සන්ධිය

පෙර පදයේ අග අක්ෂරය ලොප් කොට එහි ගාත්‍රාක්ෂරය පසු පදයේ මුල් ස්වරය හා ගැළපීමේ සන්ධිය යි.

- පෙර පදයේ අග ස්වරය ලොප් කිරීම.
- පසු පදයේ මුල ස්වරයක් තිබීම.
- පෙර පදයේ අග ස්වරයත් පසු පදයේ මුල් ස්වරයත් අසමාන වීම

මෙහි විශේෂතා යි.

- දින + ඉසුරු
- දින් + අ + ඉසුරු
- දින් + අ + ඉසුරු
- දින් + ඉසුරු
- දිනිසුරු

නිදර්ශන

- සුරන(සුරු+අන),
- නැණැස(නැණ+අස),
- මැදැගිල්ල(මැද+ඇගිල්ල),
- රියැදුරු(රිය+ඇදුරු),
- දිගැසි(දිගු+අසි),
- සුළැගිල්ල(සුළු +ඇගිල්ල),

- දකුණත(දකුණු+අත),
- යනෙන(යන+එන),
- නැණැති(නැණ+අති),
- සුරිඳු(සුර+ඉඳු),
- මනැදුරු(මන+ඇදුරු),

දිගා(දිගු +ආ), දියොද(දිය+මද),
හිඟුරල(හිඟුරු+අල),
නුවණැත්තෝ(නුවණ+ඇත්තෝ)

“විදුරවියේ(විදුරු+අවියේ, වජ්‍රායුධ-ශක්‍රයා), දිගා දිගු+ආ), දිනිසුරු (දින+ඉසුරු), කනීල් (කනා+ර්ල්, රන්දෝලාව - රන් උංචිල්ලාව හෝ රන් වරපට), බමරුදුළ (බමරු + උදුළ, පුෂ්පය යි.), නොමරුල් (නොමර+උාල්, වැලි නැති උල්පත), සඳෙව් (සඳ+ඵව්), යළේහි (යළ+ඵහි, නැවත ඵහි), පහරොත (පහර+මත), හඬෝනා(හඬ+මිනා), ඇ පෙරසර ලොපා පරසර ගතට පැමිණ වූ බැවින් පෙරසරලොප්සඳ නම්. (පුඵසරය ලොප් කොට පරසරය ගාත්‍රාක්‍ෂරයට පැමිණ වූ බැවින් පුඵසරලෝපසකි නම් වේ.) - සිදත්සඟරාව

2. පරසරලෝප සකය

පර පදයේ මූල ඇති සරය ලොප් කිරීමේ සකය යි.

- පෙර පදයේ අගත් පසු පදයේ මූලත් අනිවාර්යයෙන් ම ස්වරාක්ෂර තිබීම.
- පෙර පදයේ අග ස්වරය හා පසු පදයේ මුල් ස්වරය සමාන හෝ අසමාන වීම.
මෙහි දී සන්ධි වන පදවල ලක්ෂණ යි.

පඬි + උතුමා
පඬි + ඌතුමා
පඬි + තුමා
පඬිතුමා

ගුරුකුමා(ගුරු+උකුමා). මුනිඳු(මුනි+ඉඳු), දිවග(දිව+අග), සුරගන(සුර+අගන) වැනි පෙරපර වණන් සම වන වදන් පූර්වස්වර ලෝපයෙන් ද සන්ධි කළ හැකි බැව් කෙනෙකුට හැඟී යා හැකි ය. එහෙත් එ වන් තන්හි දී වඩාත් පහසුවෙන් අනුගමනය කළ හැකි සන්ධි ක්‍රමය මෙය වන බැවින් ඒවා පරස්වර ලෝප සන්ධියට අයත් සේ සලකනු ලැබේ. පරස්වරලෝප සන්ධිය සඳහා තවත් නිදර්ශන කිහිපයකි මේ.

මුනිකුමා(මුනි+උකුමා), ගනඳුර(ගන+අඳුර),
පිළිකුරු(පිළි+උකුරු), යනිකුමා(යනි+උකුමා)

උගල්සුම් (උගල් + උසුම්, උල්පතේ උණුසුම), සුස්මෙන් (සු + උස්මෙන්), තියුණු (ති + අයුණු, තුන්ගුණ), වැටුසිපත (වැටු + අසිපත), ඇ පරසරලෝපසඳ නම් - සිදත්සඟරාව

අත්තනායක එම්. හේරත්, රසාස්වාද (රස+ආස්වාද), වර්ෂාරම්භ(වර්ෂ+ආරම්භ), සහනාධාර(සහන+ආධාර) වැනි සංස්කෘත ශබ්ද පූර්වස්වරලෝප සන්ධියටත් භාෂානුරාග (භාෂා+අනුරාග), ක්‍රියාධිකාර (ක්‍රියා+අධිකාර), විද්‍යාලෝක (විද්‍යා+ආලෝක) ආදිය පරස්වරලෝප සන්ධියටත් අයත් වන බැව් දක්වන නමුදු (ව්‍යාකරණ මිමාංසා, පි.37,40) එය සාවද්‍ය විග්‍රහයකි. සිංහලයේ මෙ කී සන්ධි ක්‍රමයනට සමාන ව වුව ද පද සාධනය සිදු වන බැව් පෙනෙතත් ඒවා දීර්ඝ සන්ධියෙන් සැකසි සංස්කෘත වචන වන සෙයින්, ඒ. මෙ වන් අදුරදර්ශි නිගමන දුහුනන් නොමඟ යවනසුලු සෙයින් විද්වතුන් තව දුරටත් විමර්ශනශීලී වීම මැනවි.

3. සවර සන්ධිය

පූඵී පදයේ අග ඇති සවරාරූඪ නො වූ ගාත්‍රාකෂරය පර පදයේ මූල ඇති සවරය හා එක් වීමේ සන්ධිය යි.

- පසු පදයේ මූල අකුර සවරයක් වීම.
- පෙර පදයේ අග අකුර සවරාරූඪ නො වූ ව්‍යාඤ්ඡනයක් වීම.
- ලෝප, ආදේශ, ආගම ආදී සන්ධිකායඵී හාවිත නො කොට ගතකුරට සවරය පමණක් ආරූඪ කිරීම.

මෙහි විශේෂතා යි.

නිල් + උපුල් නිලූපුල්

තවත් නිදර්ශන කිහිපයක් මෙ ලෙසිනි,

එකිනෙක(එකින්+එක),	මලසුන(මල්+අසුන),
පිනැති(පින්+ඇති),	උරෙහුර(උරෙන්+උර),
එදිනෙදා(එදින්+එදා),	
පියුමුපුල්(පියුම්+උපුල්),	එකැස්(එක්+ඇස්),
වමත(වම්+අත),	රුවනාර(රුවන්+ආර),
යකැදුර(යක්+ඇදුර),	
නෙතගින්(නෙන්+අගින්),	
රත්මලාන(රත්මල්+ආන),	
රනෝවිලි(රන්+ඕවිලි, රන් උංචිල්ලාව),	
රනීල්(රන්+ඵ්ල්, රන් උංචිල්ලාව),	
සිහිලූල්(සිහිල්+උලූල්, සිහිල් උල්පත),	
මලෝලඹු(මල්+ඕලඹු, මල් එල්වන ලද)	

පසැස් ඇ සරලෝප් නැත ද සර ගතට පැමිණ වූ බැවින් සරසඳ නම්. (සර ලෝපය නැතත් සරාසරය ගාත්‍රාසරයට පැමිණ වූ බැවින් පරසරලෝප සන්ධි නම් වේ.) - සිදත්සඟරාව

4. ගාත්‍රාදේශ සන්ධිය

පූච්චි පදයේ අග හෝ පර පදයේ මූල ඇති ගාත්‍රාසරය ලෝප කොට වෙනත් ගාත්‍රාසරයක් ආදේශ කිරීමේ සන්ධිය යි.

- මුල් පදයේ අගට ගාත්‍රාසරාදේශය සිදු වන විට පූච්චියේ පැවති අකුර සරය ද සමඟ ඉවත් වේ.
- පර පදයේ මූලට ගාත්‍රාසරාදේශය සිදු වන විට සරය ඉතිරි වත් දී ගතකුර පමණක් ඉවත් වේ.

1 අවසථාව -

ලචු + නාරං
 ලචු(ච + ජ) + නාරං
 ල + ජ් + නාරං
 ලජ්නාරං

2 අවසථාව -

දඩ + කම්
 දඩ + ක් + අම්
 දඩ + ය් + අම්
 දඩයම්

තවත් නිදර්ශන කිහිපයක්

දඬුවම්(දඬු+කම්),	සුරුවම්(සුරු+කම්),
පිළියම්(පිලි+කම්),	බිලියම්(බිලි+කම්),
මැලියම්(මැලි+කම්),	සුණුවම්(සුණු+කම්),
සිතුවම්(සිතු +කම්),	සිතියම්(සිති+කම්)

අත්වරු, සිත්වරු, මහණුවම්, දඬුවම්, ගිතියම් ඇ පරකකරනට වයන් හා කප්පිල්, කැසුප්පොකු, ලජ්නාරඟ, හෙජ්තොට, සුත්බත්, චුත්සරණ, ඇ බදන්

සර ලොපා පතන් හා අදෙස් කළ බැවින් ගතදෙස්සද නම් - සිදත්සඟරාව

(අත්කරු → අත්වරු, සිත්කරු → සිත්වරු, මහණකම් → මහණුවම්, ගිනිකම් → ගිනියම් යනාදී වදන් හි පරපදයේ මුල ඇති ක්කාර සඳහා ව්කාර හා ය්කාර ද කබපිල් → කප්පිල්, කැසුබුපොතු → කැසුප්පොතු, ලබුනාරඟ → ලප්නාරඟ, හෙබතොට → හෙප්තොට, සුදුබත් → සුත්බත්, බුදුසරණ → බුත්සරණ යනාදී තන්හි බ්කාර, ද්කාර සහ ජ්වයේ සාර ලොප් කොට ප්කාර, ත්කාර ද ආදේශ කළ බැවින් ගාත්‍රාදේශ සන්ධි නම්.)

5. සචරාදේශ සන්ධිය

පුච්චි පදයේ අග අකුරේ සචරයත් පසු පදයේ මුල් සචරයත් වෙනුවට වෙනත් සචරයක් ආදේශ කිරීමේ සන්ධිය යි. මෙය සංස්කෘතයේ ගුණ සන්ධියට සමානතා දක්වන්නකි.

- පසු පදයේ මුල් අකුරත් පෙර පදයේ අග අකුරත් සාර වීම.
- පසු පදයේ මුල් අකුරේ ස්වරයත් පෙර පදයේ අග අකුරේ ස්වරයත් අසමාන වීම.
- එ කී සාර දෙක ම ලොප් කොට ඒ වෙනුවට වෙනම ම සචරයක් ආදේශ වීම.
මෙහි විශේෂතා යි.

මහ + උදර
 මත් + ආ + උදර
 මත් + ඕ + දර
 මහෝදර

ස්වරාදේශය සිදු වනුයේ පහත පරිද්දෙනි,

අ/ආ + උ/ඌ → ඔ/ඹ

අ/ආ + ඉ/ඊ → එ/ඒ

එ + අ/ආ → ඇ

ස්වරාදේශ සන්ධියෙහි දී මෙලෙස කිසි යම් ස්වර දෙකක් වෙනුවට වෙනත් ස්වරයක් පැමිණීම ආදේශ විමක් වශයෙන් දක්වනු ලැබෙන්නේ සංස්කෘත ගුණ සන්ධියේ දී පැවසෙනුයේ පළමු ව තිබුණ ස්වර දෙකෙහි ගුණිතය වශයෙන් තෙ වන ස්වරය (ආදේශ වන ස්වරය) ලැබෙන බව යි.

අ/ආ × ඉ/ඊ → එ

අ/ආ × උ/ඌ → ඔ

වගේ විද්‍යාත්මක වශයෙන් විමර්ශනයක යෙදෙන කල අ'කාරය කණ්ඩාකාරයකුත් ඉ'කාරය තාලුකාරයකුත් වන සෙයින් මේ දෙක එක විට උච්චාරණය කෙරෙන කල්හි කණ්ඩාතාලුකාරය වූ එ'කාරය පැමිණෙන බවත් එ ලෙසට ම උ'කාරය ඕෂ්ඨාකාරයක් වන සෙයින් කණ්ඩෝෂ්ඨාකාරය වූ ඔ'කාරය පැමිණෙන බවත් අවබෝධ කොට ගත හැකිය.

එහෙත් එ + අ/ආ → ඇ විම සංස්කෘත ගුණ සන්ධියේ නොමැති සිංහල ස්වරාදේශයේ පමණක් පවත්නා වූ ලක්ෂණයකි.

එ + අත → ඇත,

මෙ + අත → මැත,

දෙ + අත → දැත,

දෙ + ඇළ → දැළ(ඇළ දෙක)

දෙ + ඇස → දැස,

දෙ + අල → දැල(දෙපස)

- දෙ + අමුණු → දැමුණු,
- දෙ + අගුල් → දැගුල්,
- දෙ + ඇඟිලි → දැඟිලි
- දෙ + අඟ → දැඟ(අංග දෙක)

සිරි තිලකසිරි, එ + ඇ වෙනුවට ඇ යෙදීම ද ස්වරාදේශ ලක්ෂණයක් වශයෙන් දක්වා ඇතත් (සිංහල වියරණ විදි, පි.63) තියඩෝර් ජී. පෙරේරා වැන්නන් එ බඳු තැන් අයත් කොට ඇත්තේ පූර්වස්වර ලෝප සන්ධියට යි. මෙ වැනි වචන එ කී දෙයාකාරයෙන් ම සන්ධි කළ හැකි බව පෙනේ.

දෙ + ඇවර → ද් + ෂ් + ඇවර → දෑවර

ස්වරාදේශ සන්ධිය හා ගුණ සන්ධිය වෙන් කොට දැක්වීමේ දී සංස්කෘත පද (තත්සම පද) ගුණ සන්ධි වශයෙනුත්, සිංහල (නිෂ්පන්න හා තද්භව පද) ස්වරාදේශ සන්ධි වශයෙනුත් දැක්වීම වඩාත් සුදුසු බව පෙනේ. ඒ අනුව

වූලෝදර(වූල + උදර),	වීරෝදාර(වීර+උදාර),
කාලෝචිත(කාල+උචිත),	ධනේශ්වර(ධන+ඊශ්වර),
නරෝත්තම(නර+උත්තම),	කණ්ණිය(කර්ණ+ඉන්ද්‍රිය),
දේවේන්ද්‍ර, සුරේන්ද්‍ර,	මහේන්ද්‍ර,
මහේශ්වර(මහා+ඊශ්වර),	නරේන්ද්‍ර,
මාතෛපකරණ,	ජාතිකෝත්සවය,
කුටෝපක්‍රම,	පණ්ඩිතෝපාධිය,
ජාතිකෝත්තතිය,	
මාතෛපදේශක,	සත්ත්වෝද්‍යානය,
ග්‍රාමෝදය,	සුයෙච්චිය,
සහෝදර,	ශ්‍රවණේන්ද්‍රිය,
බුද්ධෝත්පත්තිය,	උච්චාරණේන්ද්‍රිය,
අල්පේච්ඡ,	රමේෂ්(රාමා + ඊෂ්),
වනෝද්‍යාන,	පුජෝපහාර,

නීලෝත්පල,
කුමාරෝදය,
කාවෝපකුම,

සෝවජාවෙන්,
නාවෝවිත,
ක්විධෝත්සව

යනාදිය ගුණ සන්ධියටත් මොහොර, වටොර
ආදිය ස්වරාදේශ සන්ධියටත් අයත් කළ හැකි ය.

මෙහෙසුරු, මොහොර, ලඹෝරා, ඇ, අ, ඉ උන්
ලොපා එ, ඔ, ඕ අදෙස් කළ බැවින් සරදෙස්සද නම්
- සිදත්සඟරාව

(මහ + ඉසුරු → මෙහෙසුරු, මහ + උර →
මොහොර, ලඹ + උදරා → ලඹෝරා යන මේ ආදිය
පුළුඹුර වූ අ'කාර හා පරඹුර වූ ඉ'කාර, උ'කාරයන්
ලෝප කොට එ, ඔ, ඕ යන ස්වර ආදේශ කළ බැවින්
ස්වරාදේශ සන්ධි නම්.) ලඹ + උදරා යන්න සන්ධි වීමේ
දී සිදත්කරු දක්වන අනියම් විධියෙහි බලපෑමෙන්
ද'කාරය ගිලිහී ඇත. ගණදෙවියා යනු එහි අර්ථය යි.

6. ගාත්‍රාකෂරලෝප සන්ධිය

පුළු පදයේ අග සංඝ්‍රාකෂරයක් ඇති විට එහි
අනුනාසික අක්ෂරාර්ථය ඉතිරි වත් දී අනෙක්
ගාත්‍රාකෂරය ස්වරයක් සමඟ ලොප් කොට අනුනාසික
අර්ථය පුණ්නාසිකයක් (බිඤ්චක්) බවට පත් කිරීමේ
සන්ධිය යි. ඇතැම් තැනෙක දී අනුනාසිකය එ ලෙසට
ම තැබෙනු ද දැක ගත හැකි වේ.

සංඝ්‍රාකෂර සකස් වී ඇති ආකාරය හා ඒවා
බිඤ්චක් බවට පත් වීම පහත පරිද්දෙනි,

ග + ඩ/2 = ඟ → (ඟ → ඩ) = 0
 ජ + ඤ/2 = ජ → (ජ → ඤ) = 0
 ඩ + ණ/2 = ඩ → (ඩ → ණ) = 0
 ද + න්/2 = ද → (ද → න්) = 0
 බ + ම්/2 = බ → (බ → ම්) = 0

මිහිඳු + කලය	උමඟ + දා	අඹ + මල්
මිහිඳු + ණු + කලය	උමඟ + ණු + දා	අම්/2 + ණු + මල්
මිහින්කලය	උමඹ + දා	අම්මල්
(මිහිංකලය)	උමංදා	(අංමල්)

තවත් නිදර්ශන කිහිපයක් පහත පරිද්දෙනි,

ලිංමැඩි(ලිඳු+මැඩි),	කින්තර(කිඳු+තර),
දංකුඩ(දඹු+කඩ),	ගංවතුර(ගඟ+වතුර),
ලිංපඩිය(ලිඳු+පඩිය),	දංගස(දඹ+ගස),
නියංආධාර(නියඟ+ආධාර),	ගංදිය(ගඟ+දිය),
එක්ටැම්ගේ(එක්ටැම්+ගේ),	නියංසාය(නියඟ+සාය),
කොළොංතොට(කොළොඹ+තොට),	

ගංරන්(ගඟ+රන්, ගඟේ උපදින රන්),
 වංමුතු(වඟ+මුතු), මුංබියලි(මුඟු +බියලි),
 නෙළුම්මල්(නෙළුම්+මල්), අම්මල්(අඹ+මල්) ඇ ගබන්
 ලොපා මක් වැඩු බැවින් ගතකුරුලොප්සඳ නම්.
 (ග'කාර, බ'කාරාදිය ලොප් කොට මාත්‍රාවාධි කළ
 බැවින් ගාත්‍රාක්ෂරලොප් සනි නම්.) - සිදත්සඟරාව

7. පූච්චරූප සන්ධිය

පූච්ච පදයේ අග අක්ෂරයේ රූපය පර පදයේ මුල් අක්ෂරයට ද පැමිණවීමේ සන්ධිය යි.

අත් + කම්	විස් + කම්	කම් + හල
අත් + ක්ෂ් + අම්	විස් + ක්ෂ් + අම්	කම් + ඡ් + අල
අත් + ත් + අම්	විස් + ස් + අම්	කම් + ම් + අල
අත්කම්	විස්සම්	කම්මල

තවත් නිදර්ශන කිහිපයක්,

දස්සම්(දස්+කම්),

ගෙත්තම්(ගෙත්+කම්),

සිත්තම්(සිත්+කම්),

අස්සල(අස්+හල),

අූස්සමු(අූස්+හමු),

චත්තල(චත්+හල),

කම්මල(කම්+හල),

අත්තම්(අත්+කම්),

පන්තම්(පත්+කම්),

අත්තම්, චත්තම්, ගෙත්තම්, පන්තම්,
විස්සම් ඇ පරකකරනට පෙරරූ ලද්දෙන්
පෙරරූසඳ නම්. (පර වූ ක'කාරයන්ට පූච්චරූප ලත්
සෙයින් පූච්චරූපසන්ධි නම්) - සිදත්සඟරාව

8. පරරූප සන්ධිය

පර පදයේ මුල් අකුරේ රූපය පෙර පදයේ අග අකුරට ද පැමිණවීමේ සන්ධිය යි. සිදත්සඟරාවේ නො එන මෙම සන්ධිය තියඩෝර් පෙරේරා, කුමාරතුංග මුනිදාස වැනි නූතන යුගයේ ව්‍යාකරණඥයන් විසින් හඳුන්වා දෙන ලද්දකි. සිදත් නො දක්වනුයු මේ පැරණි සිංහලයේ ද බෙහෙවින් භාවිත වූ සන්ධියකි,

ගොප් + කොළ	පොහොසත් + දන	දුක් + ගන්නා
ගොෂ් + ක් + ඔල	පොහොසත් + ද් + අන	දුක් + ග් + අන්නා
ගොක් + ක් + ඔල	පොහොසද් + ද් + අන	දුග් + ග් + අන්නා
ගොක්කොල	පොහොසද්දන	දුග්ගන්නා

තවත් නිදර්ශන කිහිපයක්,

හික්කඩුව(සිප්+කඩුව),	වක්කඩ(වප්+කඩ),
දුප්පත්(දුක්+පත්),	රූප්පා(රූක්+පා),
ලිග්ගල(ලිප්+ගල),	හග්ගල(හක්+ගල),
අග්ගල(අත්+ගල),	කම්මුල(කන්+මුල),
අස්සන(අත්+සන),	ලග්ගල(ලක්+ගල)

9. ආගම සන්ධිය

පර පදයේ මුලට ස්වරයක් යෙදී ඇති විට සන්ධිපද අතරට ය, ව, ර යන අන්ත:ස්වාක්ෂරයක් පමුණුවා පර පදයේ ස්වරය හා ගැලපීමේ සන්ධිය යි.

පුන + උත්පත්තිය	නො + එක්	කටු + අල
පුන + ඊ + උත්පත්තිය	නො + ය් + එක්	කටු + ව් + අල
පුනරූත්පත්තිය	නොයෙක්	කටුවල

තවත් නිදසුන කිහිපයකි මේ,

නිරවුල්(නි + අවුල්), වියවුල්(වි + අවුල්),
 දෙයාකාර(දෙ + ආකාර), නිරතුරු (නි + අතුරු),
 සිවුරඟ(සිවු + අඟ)

පිරියක්(පිරි+අක්, පරියන්තය), මියුඟුණු(මි+අඟුණු,
 මනියංගණය), සිපියෙච්(සිපි+ඵච්), දුවඟ(දු+අඟ,
 ධුකාංග), රුවාරු(රු+අරු, රුපධර්ම හා අරුප ධර්ම),
 තුනුවඟ(තුනු+අඟ), පුනරුක්(පුන + උක්), නිරොද(නි
 + ඔද) ඇ පෙරසර නොලොපා යවරන් අගම්
 කෙළෙන් අගම්සඳ නම්. (පුඵඤ්ච ලොප් නො
 කොට ය'කාර, ව'කාර, ර'කාර ආගම කළ සෙයින්
 ආගම සන්ධි නම්.) - සිදත්සඟරාව

10. ද්විත්වරූප සන්ධිය

පුඵ පදයේ අග ගාත්‍රාක්ෂරය ද්විත්ව වී එහි දෙ වන පදයේ මූල ඇති ස්වර, ද්විත්ව වූ දෙ වැනි අක්ෂරය හා එක් වීමේ සන්ධිය යි.

- පසු පදයේ මූල අකුර ස්වරයක් වීම.
- මූල පදයේ අග ස්වරයක් ඇති විට එම අක්ෂරය ද්විත්ව කිරීමට පෙර ස්වරය ඉවත් කළ යුතු ය.

ඉනි + අල	පොල් + අත්ත
ඉන් + ඉ + අල	පොල් + ල් + අත්ත
ඉන් + න් + අල	පොල්ලත්ත
ඉන්තල	

තවත් නිදහින කිහිපයක්,

හෙළිලේලු(හෙළිලි+අඹු), ගොක්කත්ත(ගොක්+අත්ත),
රුක්කත්ත(රුක්+අත්ත), කොස්සැට(කොස්+අට),
වක්කත්ත(වක්+අත්ත), වල්ලම්බලම(වල්+අම්බලම),
වල්ලුරා(වල්+ලුරා),

වැල්ලවුරු(වැලි+අවුරු, වැලියෙන් කළ තාප්පය), හෙළිලේලු (හෙළලි+අඹු, සුදු පැහැ අගන), තඹපල්ලෙන් (තඹපලු+එන්), කුල්ලෙච්(කලු+එච්) ඇ පෙරසර ලොපා ගතට දෙරු දැන වූ බැවින් දෙරුසඳු නම්. (පුච්ඡාරය ලොප් කොට ගාත්‍රාකෂරයට රුපද්වයක් ජනිත කළ බැවින් ද්විත්වරූප සන්ධි නම්)

- සිදත්සඟරාව

සිංහලයේ භාවිත වනුයේ මෙම දස වැදැරුම් සන්ධි පමණක් නො වේ. සංස්කෘත සන්ධි විධි ද මිශ්‍ර සිංහලයේ දී බොහෝ සෙයින් දැක ගැනීමට පිළිවන. එ බැවින් සිංහල භාෂාවේ සන්ධි පිළිබඳ මනාව දැන ගැනීමට නම් සංස්කෘත සන්ධි ද අධ්‍යයනය කිරීම අනිවාර්ය වේ.

සංස්කෘත සන්ධි

සංස්කෘත ව්‍යාකරණයට අනුව සන්ධි පස් වර්ගයකි,

1. ස්වර සන්ධි
2. ව්‍යංකුච සන්ධි
3. අනුස්වාර සන්ධි
4. විසර්ග සන්ධි
5. ප්‍රකෘති සන්ධි

මෙයින් ස්වර සන්ධි හා ව්‍යංකුච සන්ධි යන දෙක සිංහල භාෂාවෙහි ලා විශේෂ වශයෙන් වැදගත් වේ.

1. ස්වර සන්ධි

ස්වර පිළිබඳ සන්ධි කාර්ය විමෝචන ගැලපෙනුයේ ස්වර සන්ධි නම්. මෙහි,

i. දීර්ඝ සන්ධිය	ii. ගුණ සන්ධිය
iii. වෘද්ධි සන්ධිය	iv. ව්‍යංකුච සන්ධිය
v. ලෝප සන්ධිය	vi. ලෝපය සන්ධිය
vii. ආදේශ සන්ධිය	viii. ආගම සන්ධිය

යනුවෙන් හේද අටකි. මේ අතරින් දීර්ඝ, ගුණ, වෘද්ධි, ආදේශ යන ස්වර සන්ධි සතර සිංහලයට විශේෂ වශයෙන් වැදගත් වේ.

i. දීර්ඝ සන්ධිය

සමාන වූ ස්වර දෙකක් තනි දීර්ඝයක් විමෝචන සිදු වන සන්ධිය මේ නම්. “සවර්ණේ දීර්ඝ: සහ” යනු සාරස්වක සූත්‍ර යි.

වියරණ විවරණ

අ/ආ + අ/ආ → ආ
 ඉ/ඊ + ඉ/ඊ → ඊ
 උ/ඌ + උ/ඌ → ඌ
 සා/සා + සා/සා → සා

ආදී වශයෙන් අක්ෂර දීර්ඝත්වයට පත් වෙනු මෙහි දී දැක ගත හැකි වේ.

හිත+අහිත	බුද්ධි+ඉන්ද්‍රිය	හේතු+උදාහරණ
හිත්+අ+අහිත	බුද්ධි+ඉ+ඉන්ද්‍රිය	හේත්+උ+උදාහරණ
හිත්+ආහිත	බුද්ධි+ඊන්ද්‍රිය	හේත්+ඌදාහරණ
හිතාහිත	බුද්ධීන්ද්‍රිය	හේතුදාහරණ

පිතෘ+සෘණ
 පිත්+සෘ+සෘණ
 පිත්+සෘ+සෘණ
 පිත්+සෘෘණ
 පිතෘෘණ
 (පියාගේ ශය)

තවත් නිදර්ශන කිහිපයක්,

සාතිශය(ස+අතිශය),
 ශ්‍රවණාගාර(ශ්‍රවණ+ආගාර),
 ධර්මායතන(ධර්ම+ආයතන),
 බුද්ධීන්ද්‍රිය(බුද්ධි+ඉන්ද්‍රිය),
 විද්‍යාලෝකය(විද්‍යා+ආලෝකය),
 ක්‍රියාධිකාරය(ක්‍රියා+අධිකාරය),
 භාෂානුරාගය(භාෂා+අනුරාගය),
 ලංකාධිපති(ලංකා+අධිපති),
 උපමාලංකාර(උපමා+අලංකාර), මුනීන්ද්‍ර(මුනි+ඉන්ද්‍ර),
 ගිරිශ(ගිරි+ඊශ), මනීන්ද්‍ර(මනි+ඉන්ද්‍ර),
 ගුරුක්ති(ගුරු+උක්ති), වරුරු(වාරු+ඌරු),
 ශශංක(ශශ+අංක), දේවලය(දේව+ආලය),
 දයාර්ණව(දයා+අර්ණව), භූර්ධව(භු+ඌර්ධව)

ii. ගුණ සන්ධිය

සිංහල ස්වරාදේශ සන්ධිය යටතේ පැහැදිලි කෙරුණු පරිදි ස්වර දෙකක් ගුණ වීමෙන් වෙනත් ස්වරයක් පැමිණීම යි. ඒ මෙ සේ ය.

අ/ආ × ඉ/ඊ → ඒ

සුපේන්ද්‍ර(සුර+ඉන්ද්‍ර), මහේන්ද්‍ර(මහා+ඉන්ද්‍ර),
උමේෂ(උමා+ඊෂ)

අ/ආ × උ/ඌ → ඔ

සුර්යෝදය(සුර්ය+උදය),
මහෝපාධ්‍යාය(මහා+උපාධ්‍යාය),
වාත්තෝරු(වාත්ත +උරු)

සිංහල ස්වරාදේශ සන්ධිය මෙ කියන ගුණ සන්ධියට වෙනස් ව යෙමින් එ + අ → ඇ වූ පරිදි ම මෙය ද ස්වරාදේශයෙන් අන්‍ය වන තවත් ලක්ෂණයක් වශයෙන්,

අ/ආ + සා → අර්/ආර් වීම දැක ගත හැකි වේ.

සප්තර්ෂි(සප්ත +සෘෂි), මහාර්ෂි(මහා+සෘෂි),
ශිතර්තු(ශිත+සෘතු)

iii. වෘද්ධි සන්ධිය

අ'වර්ණයට සන්ධි ස්වරයක් පර කල්හි මේ සිදු වෙයි. එ, ඒ, ටේ, ඔහ යන සතර සන්ධි ස්වර වශයෙන් හඳුන්වා දුනිමු.

අ/ආ + ඒ → ටේ

ගුණ + ඒකදේශ → ගුණෙකදේශ

වියරණ විවරණ

අ/ආ + ඵෙ → ඵෙ

පූර්ව + ඵෙතිහාසික → පූර්වෙතිහාසික

අ/ආ + ඕ → ඕග

දිව්‍ය + ඕග්‍යම → දිව්‍යග්‍යම

අ/ආ + ඕග → ඕග

මහා + ඕග්‍යම → මහෙග්‍යම

iv. ආදේශ සන්ධිය(අන්ත:ස්ථාදේශ)

ඉ, උ, සෘ, ජ යන වර්ණයන්ට පිළිවෙළින් ය, ව, ර, ල යන අන්ත:ස්ථාක්ෂර ආදේශ විමෙන් ගැලපෙන සන්ධිය මේ නම්. මෙහි හේද සතරකි,

● ය'කාරාදේශය

පූර්ව පදයේ අග ඇති ඉ/ඊ යන ස්වරය ඉවත් කොට ඊට ය'කාරය ආදේශ කොට පසු පදයේ මුල් ස්වරය හා ගැලපීම මෙහි දී සිදු කෙරේ. සිංහල ගාත්‍රාදේශ සන්ධියේ දී ද ය'කාරාදේශය සුලබ වශයෙන් සිදු වූ නමුදු සන්ධි කාර්යයන්ට අනුව ඒ මෙයින් අන්‍ය වෙයි.

අති+උත්තම

ප්‍රති+උග්‍ය

කපි+සෘෂහ

අත්+ඉ+උත්තම

ප්‍රත්+ඉ+උත්තම

කපි+ඉ+සෘෂහ

අත්+ය්+උත්තම

ප්‍රත්+ය්+උග්‍ය

කපි+ය්+සෘෂහ

අත්යුත්තම

ප්‍රත්යුෂ

කප්‍යෘෂහ

අත්‍යුත්තම

ප්‍රත්‍යුෂ

තවත් නිදර්ශන කිහිපයක්,

අත්‍යුග්‍ර(අති+උග්‍ර),
ජාත්‍යන්ධ(ජාති+අන්ධ),
ගිරියෙග්‍යම(ගිරි+ඕග්‍යම)

ජාත්‍යාල(ජාති+ආල),
නද්‍යෝස(නදී+ඕස),

● ව'කාරාදේශය

පූර්ව පදයේ අග ඇති උ/ඌ යන ස්වරය ඉවත් කොට ව'කාරය ආදේශ කොට පසු පදය හා ගැලපීම මෙහි දී සිදු කෙරේ.

ගුරු+අක්ෂර	අනු+අර්ථ	මෘදු+ඉන්ද්‍රිය
ගුරු+ඌ+අක්ෂර	අන්+ඌ+අර්ථ	මෘද්+ඌ+ඉන්ද්‍රිය
ගුරු+ච්+අක්ෂර	අන්+ච්+අර්ථ	මෘද්+ච්+ඉන්ද්‍රිය
ගුරුවක්ෂර	අන්වර්ථ	මෘද්වින්ද්‍රිය

තවත් නිදර්ශන කිහිපයක්

ලස්වාහාර(ලසු+ආහාර),
 මධ්වෘතු(මධු+සෘතු),
 හේත්වර්ථ(හේතු +අර්ථ),
 වස්ත්වේකත්ව(වස්තු+ඒකත්ව)
 අන්වීක්ෂය(අනු+ථීක්ෂය),
 මධ්වාපනශාලා(මධු+ආපනශාලා),
 ධාත්වර්ථ(ධාතු+අර්ථ)

● ර'කාරාදේශය

පූර්ව පදයේ අග ඇති සෘ' අක්ෂරය වෙනුවට ර'කාරය ආදේශ කොට පසු පදය හා ගැලපීමේ සන්ධිය යි.

කර්තෘ+අර්ථ	පිතෘ+ආදි	පිතෘ+උපස්ථාන
කර්ත්+ඌ+අර්ථ	පිත්+ඌ+ආදි	පිත්+ඌ+උපස්ථාන
කර්ත්+ර්+අර්ථ	පිත්+ර්+ආදි	පිත්+ර්+උපස්ථාන
කර්ත්+ර්ථ	පිත්+රාදි	පිත්+රඋපස්ථාන
කර්ත්‍රර්ථ	පිත්‍රාදි	පිත්‍රඋපස්ථාන

තවත් නිදර්ශන,

පිත්‍රාසන(පිතෘ+ආසන), භාක්‍රීවිෂා(භාතෘ+ඉවිෂා),
පිත්‍රැක්ති(පිතෘ+උක්ති)

● ල'කාරාදේශය

ස, සභ යන අක්ෂර වෙනුවට ල'කාරය යෙදීම යි. මෙය සිංහලයේ දුලබ වශයෙන් භාවිත වන්නකි.

ස/සභ + ඉත් → ලිත්
ස/සභ + ඊශ්වර → ලීශ්වර
ස/ස + ආකාර → ලාකාර

v. ව්‍යස්ත සන්ධිය

අය්, ආය්, අච්, ආච් ආදේශ විමෙන් ගැලපෙන්නා වූ සන්ධිය යි.

- අය් - නෙ + අයනම් → නයනම්
 හඳු + සෘද්ධි → හඳුයෘද්ධි

- ආය් - නෙ + අකස → නායකස
 බාලයෙය + ඔභෂධ → බාලයායෙභෂධ

- අච් - හො + අති → හචති
 ගො + උත්තම → ගචුත්තම(ගෞතම)

- ආච් - නො + ආ → නාචා
 නො + ඓශ්වර්ය → නාචෙඓශ්වර්ය

vi. ලෝප සන්ධිය

වර්ණයක් ලෝප කිරීම යි.

සීමන් + අන්ත → සීමන්ත,
පතක් + අක්ෂරලී → පතක්ෂරලී

vii. ආගම සන්ධිය

ස්වරයක් ආගම වී සිදු වන සන්ධිය යි.

ප්‍ර + උභය → ප්‍රභය,
ස්ව + ඊරම් → ස්වෙරම්

viii. ලෝපශ් සන්ධිය සිංහලයට අදාළ නොවන්නකි.

2. ව්‍යක්ෂණ සන්ධි

ව්‍යක්ෂණ පිළිබඳ සන්ධි කාර්ය සිද්ධ වීමෙන් ගැලපෙනුයේ ව්‍යක්ෂණ සන්ධි නම්. මෙහි හේද සතරකි,

i. ආදේශ සන්ධිය	ii. ලෝප සන්ධිය
iii. ආගම සන්ධිය	iv. ද්විත්ව සන්ධිය

i. ආදේශ සන්ධිය

ව්‍යක්ෂණයක් ආදේශ වීමෙන් වන සන්ධි යි. ව්‍යක්ෂණ සම්බන්ධ ආදේශ සන්ධි ෫ සෙකි.

- **සෝෂාදේශය** ස්වරයක් හෝ සෝෂ ව්‍යාඤ්ඡනයක් පර පදයේ මූලට යෙදෙන කල්හි පෙර පදයේ අග ඇති අසෝෂයට සෝෂය ආදේශ වීම යි.
වාගාර්ථ(වාක්+අර්ථ),
සද්ධර්ම(සත්+ධර්ම),
දිග්ගජ(දික්+ගජ), දිග්විජය(දික්+විජය),
ෂඬ්චර්ණ(ෂට්+චර්ණ)

- **අසෝෂාදේශය** ඉහත සඳහන් කළ පිළිවෙළට ම පර පදයේ මූලට අසෝෂයක් යෙදී ඇති විට පෙර පදයේ අග ඇති සෝෂය වෙනුවට අසෝෂයක් ආදේශ වීම යි.

තත්සම(තද්+සම),
තත්කථා(තද්+කථා)

- **තද්වර්ගාන්තාදේශය** පෙර පදයේ අගට වර්ගාක්ෂරයක් යෙදී ඇති විටෙක දී එම වර්ගයේ ම වර්ගාන්තාක්ෂරය ආදේශ වීම යි.

වාඛ්මාත්‍ර(වාක්+මාත්‍ර),
තන්තාම(තද්+තාම)

- **තාලවාසාදේශය** තාලජාක්ෂරයන්ට පෙරටු ව සිටින්නා වූ දන්තජ ව්‍යාඤ්ඡනයකට (ල්කාරය හැර) තාලජාක්ෂර ආදේශ වීම යි.

සජ්ජන(සත්+ජන),
සරච්චන්ද්‍ර(සරත්+චන්ද්‍ර),
තච්ඡකට්ඨ(තත්+ශකට්ඨ)

- **මූර්ධන්‍යාදේශය** මූර්ධන්‍යාකේෂ්‍රයකින් පෙරටු ව යෙදී දන්තජයන්ට මූර්ධන්‍ය ආදේශ කිරීම යි.

තට්ටිකා(තත්+ට්ටිකා)

- **ලංකාරාදේශය** ලංකාරයකින් පෙරටු ව යෙදී ත්වර්ගාකේෂ්‍රයන්ට ලංකාරාදේශ කිරීම යි.

විද්‍යුල්ලතා(විද්‍යුත්+ලතා)

- **ඡ'කාරාදේශය** වර්ග ප්‍රථමාකේෂ්‍රයක් කෙරෙන් පර ව යෙදී ශ'කාරයට ඡ'කාරය ආදේශ කිරීම යි.

වාක්ෂුර:(වාක්+ශුර:),
මෘච්ඡකට්ටික(මෘත් + ශකට්ටික, මැටි කරත්තය)

- **ණ'කාරාදේශය** මූර්ධන්‍ය ශබ්දයකින් යුතු පූර්ව පදයක් හා සන්ධි වන විට දී පර පදයේ ඇති න'කාරයක් වෙනුවට ණ'ආදේශ කිරීම යි. (මධ්‍යයට යෙදෙන්නා වූ හ, ය, ව යන අක්ෂරයන්හුදු මෙම ආදේශයට බාධා නො වේ.)

භ්‍රමණම්(භ්ර+අම්අ+නම්)
කරණම්(කර්+අ+නම්)
රාමායණ(රාම+අයන),
දූෂණ(දූෂ්+අන)

3. අනුස්ථාර සන්ධි

අනුස්ථාර සන්ධිය නම් වර්ගාකෂරයන්ගෙන් පෙරටු ව යෙදී ට වෙනුවට තද්වර්ගාන්ත අක්ෂරය යෙදීමේ සන්ධිය යි.

- ක - ලං + කා → ලඛිකා
- ච - මුං + චති → මුඤ්චති
- ට - සං + ටා → සණ්ටා
- ත - ශාං + තෘ → ශාන්තෘ
- ප - සං + ඛන්ධි → සම්ඛන්ධි

4. විසර්ග සන්ධි

විසර්ග සන්ධියට අයත් ලෝප, ලෝපශ් හා ආදේශ යන හේදත්‍රය අතුරින් ආදේශ සන්ධිය සිංහලයේ ද දැක ගත හැකි වන්නකි. විසර්ග සන්ධියට අදාළ ආදේශ විධි කිහිපයකි.

i. ස'කාරාදේශය

ස'කාරාදේශය යනු අසෝෂයන්ට පෙරටු ව යෙදී විසර්ගයට ස'කාරය ආදේශ වීම යි. මෙහි ආකාර කිහිපයකි,

- ච, ජ, ශ යන අක්ෂරයන්ට පූර්ව ව යෙදී විසර්ගයට ස'කාරය ආදේශ වී තාලූප ශ'කාරය බවට පත් වීම.

හරිෂ් + චන්ද්‍ර → හරිස් + චන්ද්‍ර → හරිශ්චන්ද්‍ර

වියරණ විවරණ

- ක, බ, ප, එ යන අක්ෂරයන්ට පූර්ව ව යෙදී විසර්ගයට ස්කාරය ආදේශ වී මූර්ධජ් ඡ' බවට පත් වීම

නි: + ක්‍රාන්ත → නිස් + ක්‍රාන්ත → නිෂ්ක්‍රාන්ත
නි: + එල → නිස් + එල → නිෂ්එල
නි: + කෘත → නිස් + කෘත → නිෂ්කෘත
දු: + එල → දුස් + එල → දුෂ්එල

- විසර්ගයා පූර්ව ව අසෝෂයක් පර වූ විට ස, ෂ හෝ ශ' ආදේශ වීම.

අය: + කාන්ත → අයස්කාන්ත
දු: + කර → දුෂ්කර
දු: + සාධය → දුශ්භාධය

ii. උ'කාරාදේශය

අ'කාරයෙන් පර ව සිටි විසර්ගයා පූර්ව පදයේ අගට යෙදී පර පදය ආරම්භයේ සෝෂාක්ෂරයක් යෙදී ඇති විට ඒ විසර්ගයාහට උ' ආදේශ ව අ + උ වෙනුවට ඕ'කාරය යෙදේ.

තප: + වන
තප් + අ + : + වන
තප් + අ + උ + වන
තප් + ඕ + වන
තපෝවන

යශ: + රාශී → යශෝරාශී,
ශිර: + ධාතු → ශිරෝධාතු,
අන්‍ය: + අන්‍ය → අන්‍යෝන්‍ය

වියරණ විවරණ

යස: + රාව → යශෝරාව
අධ: + ලිපි → අධෝලිපි
පුර: + ගාමී → පුරෝගාමී
මන: + කල්‍ය → මනෝකල්‍ය

iii. ර'කාරාදේශය

අ'වර්ණය හැර වෙන ස්වරයකින් පර ව සිටි විසර්ගයක් පෙර පදයේ මූලට යෙදී පර පදයේ මූලට සෝභාක්ෂරයක් යෙදී ඇති විට එ කී විසර්ගය සඳහා ර'කාරය ආදේශ වෙයි.

නි + දයා
න් + ඉ + ි + දයා
න් + ඉ + ඊ + දයා
නිර්දයා

දු: + ඡනා → දුර්ඡනා,
චතු: + වේද → චතුර්වේද,
පුන: + භව → පුනර්භව

පස් වැනි ව කී ප්‍රකෘති සන්ධිය සිංහලයේ භාවිත වන්නක් නො වේ.

4. උක්ත ආධ්‍යාන සම්බන්ධතා

භාෂාවක අදහස් ප්‍රකාශ කැරෙනුයේ වාක්‍ය හා වාක්‍යාංශ ආශ්‍රයෙනි. එහි දී අනුගමනය කෙරෙන සම්මත පිළිවෙළ උක්ත ආධ්‍යාන පද සම්බන්ධය යනුවෙන් හැඳින් වේ. මේ සම්බන්ධයෙන් වන පිළිගත් රීති සමුදායයක් ඇත. ඇතැම් රීති කාලයාගේ ඇවෑමෙන් විවිධ විපර්යාසයන්ට බඳුන් වී ඇත ද වර්තමාන භාෂා ව්‍යවහාරය සම්බන්ධයෙන් බොහෝ විට පොදු එකඟතා පවත්නා බැව් පැහැදිලි ය. එ වන් වූ සමකාලීන ලේඛනයේ එන උක්තාධ්‍යාන රීති සාකච්ඡා කිරීම මෙහි අරමුණ යි.

වාක්‍ය නිර්මාණයේ සරලතම ස්වරූපයට අනුව එහි කර්තෘ, කර්මය, ක්‍රියාව යනුවෙන් කොටස් තුනක් දැකිය හැකි ය. ඉංග්‍රීසි වැනි භාෂාවල ඒවා යෙදෙනුයේ කර්තෘ, ක්‍රියාව, කර්මය ලෙසිනි. “I eat rice” එ බැවින් ඒවා ‘කතුකිරියකම්බස්’(SVO Languages) නමින් හැඳින් වේ. එහෙත් සිංහල, පාලි, සංස්කෘත, දෙමළ ඇතුළු බොහෝ පෙරදිග භාෂාවල කර්තෘ-කර්මය-ක්‍රියාව යන පිළිවෙලින් එම පද යෙදෙනු දැක ගත හැකි ය.

මම බත් කමි

කර්තෘ(Subject) යනු වාක්‍යයේ අවසාන ක්‍රියාවෙන් කියැවෙන්නා ය. නො එසේ නම් අවසාන ක්‍රියාව සිදු කරන්නා ය. මෙහි කෑමේ ක්‍රියාව සිදු කරන්නා(කන්නා) ‘මම’ බැවින් උක්තය වන්නේ එය යි. කර්තෘ **උක්තය** නමින් හැඳින්වෙන්නේ අවසාන ක්‍රියාවෙන් කියැවෙන බැවිනි.

ක්‍රියාව(Verb) යනු කර්තෘගේ කිරීම හඟවන පදය යි. මෙහි කර්තෘගේ ක්‍රියාව 'කමි' යන්න යි. වාක්‍යයේ අවසාන ක්‍රියාව ආධ්‍යාතය නමින් හැඳින් වේ.

කර්මය(Object) යනු කර්තෘගේ ක්‍රියාව විඳින්නා හෙවත් ක්‍රියාවට යටත් වන්නා හඳුන්වන පදය යි. අවසන් ක්‍රියාවෙන් නො කියැවෙන බැවින් අනුක්තය නම් ද වේ. මෙහි අනුක්තය 'බත්' යන්න යි.

මෙම කොටස් තුන පමණක් ඇති වාක්‍ය සරල වාක්‍ය යනුවෙන් ද උක්ත කිහිපයක් ඇති වාක්‍ය සංහිත වාක්‍ය(මල්ලී ද මම ද බත් කමු.) යනුවෙන් ද ප්‍රධාන වාක්‍යය තුළ අන්තර් වාක්‍යයන් ද යෙදී ඇති වාක්‍ය සංකීර්ණ වාක්‍ය(සතුරන් ගමට එති'යි වැසියෝ බිය වූහ.) යනුවෙන් ද හැඳින්වෙයි.

වාක්‍යයක් නිවැරදි ව ලිවීමේ දී පුරුෂ හේදය, ලිංග හේදය, වචන හේදය යනාදිය අනුව උක්ත පද හා අනුක්ත පද යෙදිය යුතු පිළිවෙළ දැන සිටීම වැදගත් ය.

උක්ත පද හා අනුක්ත පද

1. සර්ව නාම

පුරුෂය	ඒක වචන		බහු වචන	
	උක්ත	අනුක්ත	උක්ත	අනුක්ත
උත්තම පුරුෂ	මම	මා	අපි	අප
මධ්‍යම පුරුෂ	තෝ ඔබ නුඹ යුෂ්මතා/ යුෂ්මති	තා ඔබ නුඹ යුෂ්මතා/ යුෂ්මති	තොපි තෙපි ඔබ නුඹලා යුෂ්මත්හු	තොප තෙප ඔබ යුෂ්මතුන්
මධ්‍යම පුරුෂ	හේ/තෙ මේ/ හෙතෙම ඕ/ඇ/ඕ තොමෝ මෑ/මෝ තොමෝ	ඔහු ඇය මෑය	ඔවුහු ඔවුහු/ ඕ තුමු මොවුහු/ මෝ තුමු	ඔවුන් ඔවුන් මොවුන්/ මෙවුන්

වර්තමාන ව්‍යවහාරයේ දී ඔහු, ඇය වන් අනුක්ත පද උක්ත ස්වරූපයෙන් ද භාවිත වනු දැක ගත හැකි ය. එහෙත් ඕ, ඇ, හේ වන් උක්ත පද අනුක්ත පද වශයෙන් කිසිදු විටෙක නො යෙදේ.

2. අනියමාර්ථ පද

පුරුෂ ලිංග		ස්ත්‍රී ලිංග	
උක්ත (එක්)	අනුක්ත (එකු)	උක්ත (අක්)	අනුක්ත (අක)
මිනිසෙක්	මිනිසෙකු	ගැහැනියක්	ගැහැනියක
දෙවියෙක්	දෙවියෙකු	දෙවඟනක්	දෙවඟනක
දරුවෙක්	දරුවෙකු	දැරියක්	දැරියක
රජෙක්	රජෙකු	රැජිනක්	රැජිනක

‘එකු’ ප්‍රත්‍යය ඇතැම් තැනෙක ‘අකු’ (මිනිසකු, ළමයකු) ලෙස ද විකල්ප ප්‍රයෝගයෙන් යෙදේ. අනියමාර්ථ පුරුෂ ලිංග ප්‍රත්‍යයන් ස්ත්‍රී ලිංග ප්‍රකෘති සමඟින් ගැහැනු ළමයෙක්, ගැහැනු ළමයකු ආදී වශයෙන් භාවිත කළ හැකි ය.

3. නිත්‍ය බහු වචන

උක්ත	අනුක්ත
ඇතැමෙක්	ඇතැමෙකු
කෙනෙක්	කෙනෙකු
අයෙක්	අයෙකු
ඇතැම්මු/හු	ඇතැමුන්
කවුරු	කවුරුන්

නිත්‍ය බහු වචනය ස්ත්‍රී ලිංග - පුරුෂ ලිංග දෙකට ම පොදු ය.

4. අප්‍රාණවාචී පද

ඒක වචන		බහු වචන		ප්‍රාණත්වාරෝපිත බහු වචන	
උක්ත	අනුක්ත	උක්ත	අනුක්ත	උක්ත	අනුක්ත
ගංඟාව	ගංඟාව	ගංඟා	ගංඟා	ගංඟාවෝ	ගංඟාවන්
තාරකාව	තාරකාව	තාරකා	තාරකා	තාරකාවෝ	තාරකාවන්
පර්වතය	පර්වතය	පර්වත	පර්වත	පර්වතයෝ	පර්වතයන්
නදිය	නදිය	නදී	නදී	නදීහු	නදීන්

උක්තාධ්‍යාන රීති

උක්තාධ්‍යාන යෙදීම සම්බන්ධයෙන් වන සාමාන්‍ය රීති මෙන් ම විශේෂ රීති ද වේ. සාමාන්‍ය රීති යනු “උක්තය ඒක වචන වන විට ආධ්‍යානය ඒක වචන විය යුතු ය” ආදී වශයෙන් සරල ව්‍යවහාරයේ පවත්නා රීති ය. විශේෂ රීති ඊට වඩා සංකීර්ණ ය.

උක්කාධ්‍යාත පිළිබඳ සාමාන්‍ය රීති කිහිපයක්

1. උක්කය උත්තම පුරුෂ ඒක වචන වන විට
ආධ්‍යාතය ද උත්තම පුරුෂ ඒක වචන විය යුතු ය.

මම පාඩම් කරමි/කරන්නෙමි/කළෙමි.

2. උක්කය මධ්‍යම පුරුෂ ඒක වචන වන විට ආධ්‍යාතය
ද මධ්‍යම පුරුෂ ඒක වචන විය යුතු ය.

තෝ/තී/ඔබ/නුඹ පන්සල් යහි/යන්නෙහි/ගියෙහි.

3. උක්කය ප්‍රථම පුරුෂ ඒක වචන වන විට ආධ්‍යාතය
ද ප්‍රථම පුරුෂ ඒක වචන විය යුතු ය.

හේ/ඔහු/හෙතෙම/පියල්/මල්ලී වෙළඳාම්
කරයි/කරන්නේ ය/කළේ ය.

ඇ/ඇය/ඕ/දීපා/නංගී වෙළඳාම් කරයි/කරන්නී ය/
කළා ය.

4. උක්කය උත්තම පුරුෂ බහු වචන වන විට
ආධ්‍යාතය ද උත්තම පුරුෂ බහු වචන විය යුතු ය.

අපි ගමට යමු/යන්නෙමු/ගියෙමු.

5. උක්කය මධ්‍යම පුරුෂ බහු වචන වන විට ආධ්‍යාතය
ද මධ්‍යම පුරුෂ බහු වචන විය යුතු ය.

තොපි/තෙපි/නුඹලා/ඔබ ගමට යහු/යන්නෙහු/ගියෙහු.

6. උක්තය පුරුම පුරුෂ බහු වචන වන විට ආබ්‍යාතය ද පුරුම පුරුෂ බහු වචන විය යුතු ය.

ඔවුහු/පුරුෂයෝ/ස්ත්‍රීහු/තංගිලා/මල්ලිලා පන්සල් යති/ යන්නෝ ය/ ගියෝ ය.

5. කෘදන්ත ආබ්‍යාතය

ආබ්‍යාතය කෘදන්තයකින් තැබෙන විට උක්තයේ වචන, ලිංග හා පුරුෂ භේදයන් සලකා අතීත හෝ අනතීත කාලයෙන් තැබිය හැකි ය.

ආබ්‍යාතය, ශුද්ධ ආබ්‍යාතය-කෘදන්ත ආබ්‍යාතය ලෙස දෙ වැදෑරුම් වේ. 'ශුද්ධ ආබ්‍යාතය' යනු ක්‍රියා පදය ශුද්ධ ලෙස ම යෙදෙන්නා වූ කම්, බැලීම්, කරයි, කළහ, යති යනාදිය යි. 'කෘදන්ත ආබ්‍යාතය' යනු ක්‍රියාව වෙනුවට කෘදන්ත පදයක් (ඇතැම් විට නිපාතයක් ද සහිත ව) යෙදීමෙන් තැබෙන්නා වූ ගියේ ය, බැලුවා ය, කළා ය, නෙළන්නී ය යනාදිය යි.

ශුද්ධ ආබ්‍යාතයකට කාල භේදයක් (අතීත-අනතීත), පුරුෂ භේදයක් (උත්තම-මධ්‍යම-පුරුම), කාරක භේදයක් (කර්තෘ-කර්ම-භාව), වචන භේදයක් (ඒක වචන, බහු වචන) ඇතත් ලිංග භේදයක් නැත. යයි, යති යනාදිය නිදසුන් වේ.

“ඔහු/ඇය යයි.”

“බාලකයෝ/බාලිකාවෝ යති.”

එහෙත් ඒක වචන කෘදන්තාබ්‍යාතය එ කී භේද සියල්ල ද සමගින් ලිංග භේදය ද හඡනය කරයි.

“සිරිපාල ගමට යන්නේ ය.”

“නයනා ගමට යන්නී ය.”

“දරුවා පාසල් ගියේ ය.”

“දැරිය පාසල් ගියා ය.”

බහු වචන කෘදන්ත ආබ්‍යාතය ලිංග භේදයෙන් තොර ය.

“දැරියෝ අකුරට යන්නෝ ය./ ගියෝ ය.”

“කුමරුවෝ උයන් කෙළියට පිටත් ව යන්නෝ ය./ ගියෝ ය.”

මෙ කී සියල්ල ප්‍රාථමික රීති වේ. විශේෂ රීති මීට වඩා සංකීර්ණත්වයෙන් යුක්ත ය.

උක්තාබ්‍යාත සම්බන්ධ විශේෂ රීති

1.) ආබ්‍යාතය බහු වචනයෙන් තැබෙන අවස්ථා කිහිපයක්

1. උක්තය ස්ත්‍රී ලිංග ඒක වචන වන කල අතීත කාලයේ දී ආබ්‍යාතය බහු වචන වේ.

“බැමිණිලිය සසොබා

එ පුත් රුවනක වැදූ මහබා.”

(කාව්‍යශේඛරය)

මෙම රීතිය පැරණි සාහිත්‍ය කෘතීන්හි සුලබ ව භාවිත වන්නකි. එහෙත් වර්තමාන ව්‍යවහාරයට අනුව ගත් කල,

“බැමිණිය පුතකු වැදුවා ය.”

යනුවෙන් තැබීම සුදුසු ය. පැරණි ව්‍යවහාරයට අනුව ගත් කල ද කෘදන්ත ආධ්‍යාතය යෙදෙන බොහෝ තන්හි දී මෙ බඳු වැකිවල උක්තය තබා තිබෙනු විද්‍යමාන වනුයේ ඒක වචනයෙනි.

2. උක්තය උන්, අන් යන ස්ත්‍රී ලිංග බහු වචන විභක්ති ප්‍රත්‍යයකින් යුක්ත වන කල ආධ්‍යාතය බහු වචනයෙන් තැබීමේ විරාගත රීතියක් විය.

“රති කෙළි යෙදීමෙන්
අබරණ ලා සැදීමෙන්
දරුවන් වැදීමෙන්
වෙසෙන් අඟනුන් නොතින් වීමෙන්”
(කාව්‍යශේඛරය)

සීගිරි ගී, කාව්‍ය ශේඛරය, රාජාවලිය වන් ග්‍රන්ථයන්ගෙන් මෙ බඳු රීතියක් අනාවරණය වතුදු වර්තමාන ව්‍යවහාරයට අනුව උන්, අන් ආදිය අනුක්ත ප්‍රත්‍ය වශයෙන් සැලකෙන සෙයින් සමකාලීන ව්‍යාකරණයේ දී පහත පරිදි යෙදිය යුතු වේ,

“අඟනෝ වෙසෙන්”

3. සම්භාව්‍ය සිංහලයේ උඟ, මු, ඔබ, මොබ, මුබ, නුඹ යන සර්ව නාම සමඟ යෙදෙන ආධ්‍යාතය ප්‍රථම පුරුෂ බහු වචන වේ.

“උඟ පවසති.”
“ඔබ එසේ නො පවසති.”
“මු කළගුණ දනිති.”
“නුඹ අනුභව කරති.”

4. උක්තය නිත්‍ය බහු වචන වන විට ආබ්‍යාතය බහු වචන වේ.

අය, අයෙක්, කවරෙක්, කවරහු, කෙනෙක්, සමහරෙක්, සමහරු, කවුරු යනාදිය නිත්‍ය බහු වචන යි.

“නටත් අයෙක් සුරා මතින්”

“අයෙක් උල්වල ඇති වැනසෙති.

උක්තයෙන් හැඟෙන්නේ එක් අයකු පමණක් බව නිශ්චිත ව කියැවෙන තැන්වල දී මේවා ඒක වචනය භජනය කරයි.

“රෝහලට අලුත් දොස්තර කෙනෙක් පත් ව ආයේ ය.”

“එම කණ්ඩායමට තවකෙක් එක් විය.”

5. ප්‍රාණවාචී උක්තයකට සමුහාර්ථවත් පද යෙදී විට

රංචුව, සමූහය, සේනාව, රැළ, කැල, පෙළ යනාදිය සමුහාර්ථවත් පද යි.

“නන් හයසෙන් සිටියෝ සිටි මතිනේ.”

“මින් රළු වූත් ගං වෙරළට රැස් වූ.”

“අලි රංචුව පලා ගිය හ.”

“පක්ෂි සමූහයා අහසේ සරති.”

6. උක්තය ගෞරවාර්ථ බහු වචන වන විට,

නාම පදයකට ගෞරවාර්ථ ප්‍රත්‍යයක් හෝ ගෞරවාර්ථ නිපාතයක් යෙදීමෙන් එය ගෞරවාර්ථයට පත් කළ හැකි ය.

වියරණ විවරණ

I) ආණ, අණ, අණි ගෞරවාර්ථ තද්ධි ප්‍රත්‍යයක් යෙදීම.

“පියාණෝ ඔවා දෙති.” “තෙරණුවෝ දන් වළඳති.”

“දියණියෝ ශිල්ප හදාරති.”

II) ඕ, හු යන ගෞරවාර්ථ ප්‍රත්‍යයක් යෙදීම.

“රජ්ජුරුවෝ රාජ්‍යය කරති.” “තෙරහු දහම් දෙසති.”

III) වහන්සේ, දෑ, පා, ගෝමී යනාදි පද අනුක්‍රම නාමය අගට යෙදීම.

“බුදුන් වහන්සේ දනට වඩිති./වැඩියහ./වඩින සේක./වැඩි සේක.”

“මැණියන්දෑ අහර පිසිති./පිසූහ./පිසින දෑ ය./පිසූ දෑ ය.

“ගුප්තිලගෝමීහු කෝට්ටේ යුගයේ විප්ලවකාරී කවියා වූහ.”

“රජපා මාලිගයට සැපත් වූහ.”

“වහන්දෑ විහාරයට වැඩියහ./වැඩි සේක.”

IV) ණ්ඩි, ඬි යන ප්‍රත්‍ය නාමයට එක් කිරීම.

“අම්මණ්ඩි/අමැඬි දරුවන් වැදූහ.”

“පුතණ්ඩි/පුතඬි ශිල්ප ප්‍රගුණ කළහ.”

7. උක්තය ඒක වචන වුව ද උ, ඕ, හු වැනි බහු අර්ථවත් ප්‍රත්‍යයක් යෙදී විට ආබ්‍යාතය බහු වචන වේ.

“කුමරු/කුමරුවෝ/කුමරහු අකුරට යති.”

“සිත්තරු/සිත්තරුවෝ/සිත්තරහු සිතුවම් අදිති.”

වර්තමානයේ උ’ප්‍රත්‍යය බහු අර්ථවත් ප්‍රත්‍යයක් වශයෙන් නො සැලකෙයි.

“කුමරු ශිල්ප උගෙනී.”

කෝට්ටේ යුගයේ දී ද මෙම රීතිය වර්තමාන ස්වරූපයට සමාන ව යෙදී තිබේ.

“අකුරු උගෙනී කුමරු සොඳවා” (කාව්‍යශේඛරය)

8. උක්තය අප්‍රාණවාචී වුව ද ඕ, හු ප්‍රත්‍ය යෙදී ඇත්නම්.

“තුරුහු/ශාකයෝ සෙවණ සදති.”

9. උක්තය අප්‍රාණවාචී වුවද තා’ තද්ධික ප්‍රත්‍යය යෙදී ඇත්නම්

“පෙදෙහි රසහචී විදුනා දෙනොනා ඉතා දුලබෝ”
(කචී සිළුමිණ)

10. සංඛ්‍යා පාද (නිර්ධාරණාර්ථය)

සමූහයකින් කොටසක් වෙන් කොට දැක්වීම නිර්ධාරණාර්ථය නම් වේ. ‘සිසුහු තිදෙනෙක්’ කී කල කිසි යම් වූ ශිෂ්‍ය තුන් දෙනෙකු පිළිබඳ ව පමණක් පැවසෙතත් ‘සිසුන් තිදෙනෙක්’ කී කල යම් බහුතර ශිෂ්‍ය පිරිසක් අතුරින් තුන් දෙනෙකු වෙන් කොට

දැක්වෙන ආකාරය අවබෝධ කොට ගැන්මෙන් නිර්ධාරණාර්ථය වටහා ගත හැකි වනු ඇත.

I) සමූහයකින් කොටසක් නො වේ නම් (නිර්ධාරණයක් රහිත නම්) නාම පදය උක්ත විභක්ති බහු වචන වේ.

“සාමාජිකයෝ බොහෝ දෙනෙක් රැස්වීමට පැමිණියහ.”

“සිසුහු ති දෙනෙක් පාසල් යති.”

II) නිර්ධාරණයක් වේ නම්, එ නම් සමූහයකින් කොටසක් ඉඟි කැරේ නම් නාම පදය අනුක්ත විභක්ති බහු වචන වේ.

“සාමාජිකයන් බොහෝ දෙනෙක් රැස්වීමට පැමිණියහ.”

“සිසුන් ති දෙනෙක් පාසල් යති.”

සමස්තය ම දක්වන පදයක් යෙදී ඇති තන්හි දී නිර්ධාරණය හැඟවීමට නුපුළුවන.

“සිසුහු සියල්ලෝ ම පංක්තියට පිවිසියහ.”

මෙ වන් තන්හි “සිසුන් සියල්ලෝ ම” ආදී වශයෙන් යෙදීම සාවද්‍ය වේ.

2.) ආධ්‍යාතය ඒක වචනයෙන් තැබෙන අවස්ථා

1. උක්තය බහු වචන වුවත් අප්‍රාණවාචී නම්.

“ගල් පෙරළේ.”

“ගස් සුළඟට වැටේ.”

“තරු බැස ගියේ ය.”

2. අප්‍රාණවාචී සමූහාර්ථවක් උක්තය.

“මල් සමූහය පර ව ගියේ ය.”

“ගස් පෙළ/වාක්ෂ පංක්තිය පවතින් සලිත වේ.”

3. උක්තය ප්‍රාණවාචී සමූහාර්ථවක් වුව ද සමූහය එකක් ලෙස සලකන විට.

“ගජසෙන් සිතියම් ගජසිරි කියෙලී.”

“දෙව් පිරිස් යොදුනක් තන්හි වී.”

මෙය වර්තමාන ව්‍යවහාරයේ නො පවත්නා වූ රීතියකි.

4. උක්තය අප්‍රාණවාචී සමූහාර්ථවක් වුව ද ඒ ප්‍රත්‍යයෙන් අවසන් වන විට. (ප්‍රථමා විභක්ති ඒක වචන ප්‍රත්‍යය ගත් විට).

“බඹර ගෙනේ නිරිඳු තුටු කළේ ය.”

“මැති ගෙනේ සභාවට පිවිසියේ ය.”

“මහ දෙනේ කෙලෙසුන් වැනැහී.”

5. කුමා, වර වැනි උප පද ගෞරවාර්ථ වුව ද ඒක වචනයේ යෙදේ.

“අගරදකුමා අනුශාසනාව පවත්වයි.”

“ගුරුවරයා පාඩම් කියා දේ.”

3.) උක්තය අනුක්ත ලෙස තැබෙන අවස්ථා

1. අවිනිශ්චිතාර්ථය

වි' නිපාතයෙන් අවසන් වන වාක්‍යවලින් අවිනිශ්චිතාර්ථය පළ කැරේ. එ වැනි වාක්‍යයක උක්තය අනුක්ත විය යුතු.

'ළමයින් විභාගය සමත් වේවි.'

'රනිල් නායකයා වේවි.'

'දැරියන් මවගේ අගය වටහා ගනිවි.'

2. සංශයාර්ථය

සංශයාර්ථය නම් සැක සහිත අරුතක් හැඟවීම යි. මෙ වන් වාක්‍යවල 'ප්‍රධාන වාක්‍යය'(Main Clause) හා 'අන්තර් වාක්‍යය'(Sub Clause) යනුවෙන් කොටස් දෙකකි.

"සතුරන් ගමට එති'යි ඔවුහු බිය වූහ."

- මෙහි 'සතුරන් ගමට එති'යි යන්න අන්තර් වාක්‍යය යි. සෙස්ස ප්‍රධාන වාක්‍යය යි.
- අන්තර් වාක්‍යයේ පුරුෂය, වචනය, ලිංගය කුමක් වුවත් එහි උක්තය අනුක්ත විය යුතු ය.
- අන්තර් වාක්‍යයේ ආඛ්‍යාතය ප්‍රථම පුරුෂ බහු වචනයට අයත් අනනිත හෝ අනිත ක්‍රියාවක් විය යුතු ය.

වියරණ විවරණ

- අන්තර් වාක්‍යයේ ආබ්‍යාතය අගට යි' නිපාතය යෙදිය යුතු ය. (ඇතැම් තැනෙක දී යි' නිපාතය ලෝප කොට ද තැබේ.)
- ප්‍රධාන වාක්‍යය අනෙකුත් සාමාන්‍ය හා විශේෂ ඊනි අනුව යෙදේ.

“හික්ෂුන් බණ දෙසති’යි උවැසියෝ බලා සිටියහ.”

“මා බොරු කීහ’යි ඇ සිතන්නී ය.”

“කතී වෙණ මියෙන සු සු හඬ අත ගැසූ සැකයෙන”
(ගුත්තිලය)

මෙම ඊතිය ප්‍රකෘති කථනය හා වාර්තාර්ථය සමඟින් පටලවා නොගැනීමට ප්‍රවේශම් විය යුතු ය. කිසිවකු පැවැසූ ප්‍රකාශනයක් එ ලෙසින් ම උද්ධෘත කොට දැක්වීම ප්‍රකෘති කථනය යි. එහි අදහස පමණක් ගෙන ලේඛකයාගේ වචනවලින් ඔහුගේ ප්‍රකාශනයක් ලෙස කථකයාගේ නාමය ද සහිත ව උපුටා දැක්වීම විකෘති කථනය යි.

විකෘති කථනය - තමා පණ මෙන් රට රකින බව ජනපති පවසයි.

ප්‍රකෘති කථනය - ‘මම පණ වගේ රට රැක ගන්නවා’ ජනපති පවසයි.

ප්‍රකෘති කථනය ලිඛිත බසට පෙරළූ විට පහත පරිදි වෙයි. එය සංශයාර්ථ ඊතිය හා මුසු කොට නොගත යුතු ය.

‘මම පණ මෙන් රට රැක ගනිමි’යි ජනපති පවසයි.

3. කර්ම කාරකය

‘කර්ම කාරකය’ යනු අවසාන ක්‍රියාවෙන් කර්මය කියැවෙන වාක්‍ය රටාව යි. කර්ම කාරක වාක්‍යයක දී,

- උක්තය අනුක්ත විය යුතු ය. ඒ අගට විසින් නිපාතය යෙදිය යුතු ය.
- අනුක්තය උක්ත කොට ඊට සරිලන සේ ආධ්‍යාතය යෙදිය යුතු ය.
- කර්ම කාරක ආධ්‍යාත නිර්මාණය කර ගැනීමේ දී ලද(අතීත කාල), ලබ(අතීත හා අනතීත) ධාතු ද උපයෝගී කොට ගත හැකි වේ.

ලද(අතීත කාල) - ලද, ලදී, ලද්දේ ය, ලද්දී ය,
ලද්දෝ ය, ලදුයේ, ලදුවෝ

ලබ(අනතීත කාල) - ලබයි, ලබන්නේ ය,
ලබන්නී ය, ලබන්නෝ ය

ලබ(අතීත කාල) - ලැබිණි, ලැබී ය, ලැබුණේ ය,
ලැබුණී ය, ලැබුණා ය,
ලැබුණෝ ය

කර්තෘ කාරක - පුසා මීයන් අල්ලයි./ඇල්ලුවේ ය.

කර්ම කාරක - පුසා විසින් මීයෝ ඇල්ලෙති./අල්ලනු ලබති./ අල්ලනු ලැබූහ./ අල්ලන ලදහ.

මම බත් කමි → ම’විසින් (මා විසින්) බත් කනු ලැබේ.

වියරණ විවරණ

මාපියෝ දරුවන් රක්ෂා කරති →

මව්පියන් විසින් දරුවෝ රක්ෂා කෙරෙති.

රචනාව ලිවේ භාෂිත ය →

රචනාව ලියන ලද්දේ භාෂිත විසිනි.

වේනිකා ගීතිකාවන් ගැසුවා ය →

වේනිකා විසින් ගීතිකාවෝ ගයන ලදහ./
ගැසුණහ.

ලද, ලබ ධාතුන් යොදන විට 'ගැයෙන ලදහ', 'වැයෙනු ලැබේ'. ආදී වශයෙන් ප්‍රධාන ධාතුව ද කර්මාර්ථයට පෙරළීම අප්‍රයෝගයෙකි. ධාතුව කර්මාර්ථයට පෙරළීම හෝ ලද, ලබ ධාතු භාවිතය යන දෙකින් එකක් පමණක් භාවිත කළ යුතු ය.

පෙවිණි	-	හෝ	-	පොවන ලදී
ගැසුණහ	-	හෝ	-	ගයන ලදහ
නැටුණේ ය	-	හෝ	-	නටන ලද්දේ ය
කැඳවුණා ය	-	හෝ	-	කැඳවනු ලැබුණා ය
නැරඹෙයි	-	හෝ	-	නරඹනු ලබයි
- ඇ වශයෙනි.

ඇතැම් කර්මකාරක වාක්‍යයක දී විසින් නිපාතය අධ්‍යහාර ව තැබෙනු ද දැක ගත හැකි ය.

ගීතය ගයනු ලබන්නේ වාමිනී විසිනි./ විසින් ය. / ය.

4. අසම්භාව්‍ය ක්‍රියාවෙන් කියැවෙන කර්තෘ අනුක්‍රමය විස යුතු ය.

මෙ වන් වැකිවල දී ද ප්‍රධාන වාක්‍යය අනෙකුත් සාමාන්‍ය හා විශේෂ රීති අනුව තැබේ.

අතියමාර්ථයේ

(නිශේධනීය)

ඔවුන් එහි යතත් අපි නො යමු.

අප උපදෙස් දුන ද ඔවුහු එය නො පිළිගනිති.

(සාධනීය)

දැරියන් රඟතොත් පෙරහැර විසිතුරු වනු ඇත.

සෙබළුන් පැමිණියොත්/පැමිණිය හොත්
වැසියෝ සොම්නස් වෙති.

කාලාර්ථයේ

කියත උන් මෙ තෙපල ආයේ ය ඇදුරු

ගුත්තිල.

මිනිසුන් වැඩ කරත් දී ඇමතිතුමා පැමිණියේ

ය.

අප උගන්වද්දී ළමයෙක් ක්ලාන්ත විය.

5. ධාත්වාර්ථයෙකින් හෝ නිපාතයෙකින් පාලිත නාමය අනුක්‍රමය වේ.

පාසලෙන් ළමයින් පිටවෙනවා අපි දුටුවෙමු.

වියරණ විවරණ

ගුරුවරයකු වන ජයසේන මහතා දක්ෂ නළුවෙක් ද ගායකයෙක් ද වෙයි.

නළුවකු වූ ධනපාල ක්‍රීඩකයෙක් ද වූයේ ය.

6. වටී, නො වටී, යුතු ය, යෙහෙකි, මැනවි, හොඹී, නො හොඹී වැනි නිපාතවලින් අවසන් වන වාක්‍ය

මෙ වන් නිපාත සමඟින් කෘදන්තාර්ථයක් ද යෙදෙන සෙයින් එහි බලපෑමට ලක් වන කර්තෘ අනුක්ත කොට තැබිය යුතු ය.

ඔවුන් එසේ කටයුතු කිරීම වටී./නො වටී.

අප ගමට යෑම වටී.

ඔහු පැමිණීම යෙහෙකි.

මිනිසුන් අවංක විය යුතු ය.

කාන්තාවන් විනිත වීම මැනවි.

‘යුතු’ නිපාතය යුත්තෙමි, යුත්තෝ ය, යුත්තෙහි යනාදී වශයෙන් විභක්ති ප්‍රත්‍යයන් සමඟ වරතැඟෙන කල උත්තාඛ්‍යාත සාමාන්‍ය රීති අනුව ම තැබේ.

8. ප්‍රශ්නවාචී නිපාත සමඟ යෙදෙන උක්තය

ඇයි, කෙසේ ද?, කවදා ද?, මොනවා ද?, කොයි ද? යනාදී ප්‍රශ්නවාචී නිපාතයන් සමඟින් ක්‍රියාර්ථයක් ද යෙදෙන විට ඉන් පාලිත නාම අනුක්ත වේ.

මිනිසුන් මෙතරම් බොරු කියන්නේ ඇයි?
සේකර ලියූ ගී මොනවා ද?
අප බුදුන් දකින්නේ කවදා ද?
ළමයින් දුවන්නේ කොයි ද?

ක්‍රියාර්ථයකින් පාලනය නො වන තන්හි දී
මෙ බදු නිපාතවලින් කියැවෙන නාම උක්ත
ස්වරූපයෙන් තැබේ.

ඇගේ ළමයි කෝ?
පාසලේ නායකයෝ කොයි ද?

4.) තවත් ප්‍රධාන රීති කිහිපයක්.

1. නිපාත යෝගය

I) සමුච්චයාර්ථයේ ද' නිපාත යෝගය හා ආධ්‍යාතය

❖ ප්‍රාණවාචී උක්ත කිහිපයක් යෙදීමේ දී ඒවා ප්‍රථම, මධ්‍යම, උක්තම යන පිළිවෙලින් පෙළගස්වා ක්‍රියාවට ආසන්නතම උක්තයේ බහු වචනයෙන් ආධ්‍යාතය තැබේ.

මල්ලී ද තෝ ද මම ද එහි යමු.

මල්ලී ද තෝ ද එහි යහු.

ඇත් නුඹත් රංගනයේ යෙදුණෙහු.

මල්ලී යි නංගි යි ගෙදර ගියෝ.

ඉසුරුන් කවිදුන් පාසල් යන් ද?

❖ අප්‍රාණවාචී උක්ත කිහිපයක් යෙදීමේ දී

කිසි යම් එක් උක්තයකට හෝ ඕ, හු වැනි ප්‍රත්‍යයක් යෙදී ඇත්නම් ආධ්‍යාතය බහු වචනයෙන් ද නො එ සේ නම් ඒක වචනයෙන් ද තැබේ.

ගස ද වැල ද වැටෙයි.

ගස් ද වැල් ද වැටෙයි.

වෘක්ෂයෝ ද ලතාවෝ ද පතනය වෙති.

ගස්හු ද වැල්හු ද වැටෙති.

❖ ප්‍රණවාචී හා අප්‍රාණවාචී උක්ත කිහිපයක්
යෙදීමේ දී

මෙහි දී ආධ්‍යාතය බහු වචනයෙන් තැබේ. ප්‍රාණවාචී හා අප්‍රාණවාචී උක්ත කිහිපයක් ඇති විට පළමු ව අප්‍රාණවාචී උක්තයන් දක්වා අනතුරු ව ප්‍රාණවාචී උක්තයන් සඳහා පෙර කී පරිදි ප්‍රථම, මධ්‍යම, උත්තම යන පිළිවෙළ අනුගමනය කිරීම සුදුසු ය.

රිය ද ළමයා ද ගමන් කරති.

ගස ද ළමයා ද වැටෙති.

රථය ද රියැදුරු ද මම ද ගමක් ගමක් පාසා ගමන් කළෙමු.

II) සමුවචයාර්ථයේ හා නිපාතයෝගය සහ ආධ්‍යාතය

මෙහි දී ද උක්ත කිහිපයක් යෙදෙන බැවින් ඒවා පෙර දැක් වූ පිළිවෙළට ම පෙළගස්වා එ පරිද්දෙන් ම ආධ්‍යාත ද තැබේ.

මව හා දුව හා මල් නෙළති.

වෙළෙඳ හා තෝ හා දන් දෙනු.

වෙළඳ හා තෝ හා මම හා දන් දෙමු.

හා'නිපාතය මධ්‍යයට පමණක් යෙදීමෙනුදු ඇතැම් තැනෙක සමුවචයාර්ථය හැඟ වේ.

මව හා දුව මල් නෙළති.

වෙළෙඳ හා තෝ හා මම දන් දෙමු.

III) සහාර්ථයේ සමඟ, සහ, හා කැටුව නිපාක යෝගය හා ආබ්‍යාතය

මෙහි දී ආබ්‍යාතයෙන් නො කියැවෙන නාම අනුක්‍රම ව ද කියැවෙන නාම උක්ත ව ද තැබේ.

පියා දරුවන් සමඟ/ සහ/ කැටුව/ හා වැඩ කරයි.

දරුවන් සමඟ/ සහ/ කැටුව/ හා පියා වැඩ කරයි.

මා සමඟ/ සහ/ හා ඇ පැමිණියා ය.

ඇය සමඟ/ සහ/ හා මම පැමිණියෙමි.

සුරන් සහ සහසැස් නො කර සිටියේ අහස්කුස හිස්.

මිනිසුන් සමඟ ගස් ඇද වැටේ.

ගස් සමඟ මිනිස්සු ඇද වැටෙති.

IV) විකල්පාර්ථ හෝ/නොහොත් නිපාක යෝගය

මෙහි උක්ත ස්වරූපයේ නාම පද කිහිපයක් යෙදෙනත් ක්‍රියාවට සම්බන්ධ වන්නේ ඊට සමීපයේ ම ඇති උක්තය යි.

අපි හෝ ඔවුහු එහි යති.

ඔවුහු හෝ අපි එහි යමු.

අපි නොහොත් ඔවුහු ක්‍රීඩා කරති.

ඔවුහු නොහොත් අපි ක්‍රීඩා කරමු.

ඔහු හෝ ඇ නිවසට යන්නී ය.

ඇ හෝ හේ නිවසට යන්නේ ය.

නංගී හෝ මල්ලී හෝ තොපි හෝ පොළට යහු.

V) අනන්‍යාර්ථ හෙවත් නිපාතයෝගය

මෙම නිපාතය එක ම කර්තෘ කෙනකු හැඳින්වීමට යෙදෙන බැවින් අවසාන ක්‍රියාවෙන් කියැවෙන සියලු පද උක්ත ස්වරූපයෙන් තැබේ.

කාවන්තිස්ස රජුගේ පුත්‍රයා හෙවත් ගැමුණු කුමරා ලක් රජය එක් සේසත් කළේ ය.

නගර ශෝභිතියෝ හෙවත් අභිසාරිකාවෝ කාමාතුර තරුණයන් පැමිණෙන තුරු කවුළු පියන් හැර බලා හිඳිති.

VI) මෙන්, සේ, ලෙස, බඳු, වැනි, වන්, එව් ආදී නිපාත

තුල්‍යාර්ථයේ හා උපමාර්ථයේ යෙදෙන මෙම නිපාතයන්හි දී ඒවායෙන් පාලිත නාම අනුක්ත විභක්තියෙන් සිටී.

හේ කම්කරුවකු මෙන්/සේ/ලෙස/ බඳු/ වැනි සේවය කළේ ය.

මිනිසකු සේ/ මෙන්/ ලෙස ජීවත් වීම සමාජයට කළ හැකි හොඳම සේවාව යි.

අෑ හසගතක මෙන් පිවිතුරු ය.

මවට මා ළදරුවෙකු මෙනි.

2. ශ්‍රැති සුවනාර්ථයේ ල, ලු නිපාත

මෙහි දී උක්තාධ්‍යාත සම්බන්ධය යෙදෙනුයේ ද සාමාන්‍ය වාක්‍යයන්හි ලෙසට මැයි.

වන්දිතට්ඨකයෝ රජතුමා වෙත පැමිණියෝ ලු.

මානවකයා කඩු හරඹයේ යෙදේ ල.

ඔහු ගී ගයයි ල.

3. නම්, ද සම්බන්ධක නිපාත

වාක්‍ය දෙකක් මෙම නිපාත මඟින් සම්බන්ධ කෙරෙන විට දී ඒවායේ උක්තාධ්‍යාත සම්බන්ධය සාමාන්‍ය වාක්‍යයන්හි ලෙසට ම පවතී.

මම පාපක්‍රියා නො කරන්නෙමි නම් කුමක් සෙයින් මරණයට බිය වෙමි ද?

යමෙක් ධර්මයේ පිහිටක් ද ඔවුහු සුගතියක් ම ලබන්නෝ ය.

නම් වැනි නිපාත අසම්භාව්‍ය ක්‍රියා අර්ථයෙහි යෙදෙන විට ඉන් පැවසෙන කර්තෘ අනුක්ත රූපයෙන් තැබිය යුතු වෙයි.
තරුණියක ආවා නම් ඕ බිය වී පලා යන්නී ය.

4. ආධ්‍යාතය වෙනුවට ඇත, නැත රූප භාවිතය

මෙ වන් වාක්‍යයක දී ඇත, නැත යන පදවලට පෙර ක්‍රියාර්ථයක් විසින් උක්තය පාලනය කෙරේ නම් එය අනුක්ත ලෙස ද එසේ නො වන විට උක්ත ලෙස ද යෙදේ.

පාසලේ පංක්ති නායකයෝ ඇත/ නැත.

පාසලට පංක්ති නායකයන් පැමිණ ඇත/ නැත.

සභාවේ මිනිස්සු ඇත/ නැත.

සභාවට මිනිසුන් රැස් වී ඇත/ නැත.

දැරියන් මුළා වී ඇත.

උත්සවයේ දී ළමයින් රැඟුම් රඟනු ඇත.

වැඩමුළුවට යෑමෙන් අප ලද රසවින්දනයක් නැත.

‘ඇත’, ‘නැත’ නිපාත ඇත්තෙමි, ඇත්තෝ ය, නැත්තෙහි, නැත්තෙමු යනාදි වශයෙන් විභක්ති ප්‍රත්‍යයන් සමඟ වරනැගෙන කල උත්කාබ්‍යාත සාමාන්‍ය රීතිය අනුව ම නැබේ.

5. ද්විත්ව උක්තය

ව’ධාතුව හෝ ව’ධාතුව හඟවන නිපාතයක් හෝ යෙදි වැකිය උක්ත දෙකක් අපේක්ෂා කරයි. ව’ධාතුව අකර්මක මෙන් ම අපූර්ණ ද වන්නකි.

“සිංහලයෝ බෞද්ධයෝ වෙති.”

මෙම වැකියේ සිංහලයෝ, බෞද්ධයෝ යන නාම දෙකෙන් ම එක ම පිරිසක් අදහස් කෙරෙන සෙයින් ද, ඒ දෙක ම අවසාන ක්‍රියාවෙන් කියැවෙන බැවින් ද ඒ දෙක ම උක්ත වේ. එ සේ ම මෙ වන් වැකිවල දී කර්මයක් අපේක්ෂා නො කෙරේ. ව’ ධාතුව අකර්මක ධාතුවක් ලෙස සැලකෙන්නේ එ බැවිනි. එය අපූර්ණ යැයි හඳුන්වන්නේ වාක්‍යයේ උක්ත සියල්ල ම නො යොදා ‘සිංහලයෝ වෙති’, බෞද්ධයෝ වෙති’ ආදි වශයෙන් යෙදූ කල පරිපූර්ණ අර්ථයක් ගෙන නො දෙන බැවිනි.

ව’ ධාතුව ප්‍රශ්නාර්ථයේ ද’ නිපාතයෙන් ද ක්‍රියා පූර්ණාර්ථයේ ය’ නිපාතයෙන් ද ශ්‍රැති සුවනාර්ථයේ ල, ලු නිපාතවලින් ද සුවනය කරවයි.

මම ගායකයෙක් වෙමි/ ය/ ද?/ ලු.

අපි සිංහලයෝ වෙමු/ ය/ ද?/ ලු.

නුඹ සොරෙක් වෙහි/ ය/ ද?/ ලු.

හේ දක්ෂයෙක් වෙයි/ ය/ ද?/ ලු.

නුඹලා ගුරුවරු වෙනු/ ය/ ද?/ ලු.

ඔවුහු පාඨකයෝ වෙති/ ය/ ද?/ ලු.

මෙම ඊතිය විවිධ කාල හේදයන් සලකා පහත පරිදි යෙදිය හැකි වෙයි.

නන්දා මාලනී ළමා වියේ පටන් ම දක්ෂ ගායිකාවක් ද නිවේදිකාවක් ද වූවා ය/ වි ලු/ වි ද?

නංගී බාල දක්ෂිකාවක් වන්නී ය/ වන්නී ද?/ වන්නී ලු.

ඔවුහු ශිෂ්‍යයෝ වූහ/ වූ ය/ වූ ද?/ වූ ලු.

අපි සිරිලක බොදු දරුවෝ වන්නෙමු./ වන්නෙමු ද?/ වන්නමෝ ල.

ඇතැම් තැනෙක මෙම ඊතිය ක්‍රියා හෝ නිපාත පදයක් රහිතවත් (නාමාඛ්‍යාතයෙකුත්) තනි උක්තය පමණක් තවත් සංකල්පත්වයෙන් යුතු පදයක් හෝ විශේෂණ/සංඛ්‍යාර්ථ පදයක් සමඟ යෙදීමෙකුත් තැබෙන අවස්ථා ද දක්නට ලැබේ.

මම ගායකයෙකි. නුඹ සොරෙකි.

අපි සිංහල ද? ඔවුහු දක්ෂ වෙති.

ඊතීහු ද්විවිධ වෙති.

6. අවධාරණ කෘදන්ත රූපය

වාක්‍යයක දී කෘදන්ත රූපයක් අවධාරණය කෙරෙන කල්හි උක්තය අනුක්ත ව තැබේ. මෙම ඊතිය ද්විත්ව උක්තය හා පටලවා නො ගත යුතු ය.

අමාවතුර ලියුවේ ගුරුළුගෝමීන් ය.

බුදු දහම රැකියේ සිංහලයන් ය.

රංගනයේ යෙදුණේ බාලිකාවන් ය.

ලක්දිවට බුදු දහම රැගෙන ආයේ මිහිඳු මා හිමියන් ය.
විභාගයට පෙනී සිටින්නේ සිසුන් ය.

7. බහු ක්‍රියා හා පරබද්ධ ක්‍රියා

වාක්‍යයේ කර්තෘ විසින් සිදු කරන ලද ක්‍රියා කිහිපයක් ඇති විට ඒවා එම කර්තෘගේ ලිංගය, වචනය හා පුරුෂය අනුව තැබිය යුතු වේ.

අපි සටනට යන්නමෝ සතුරන් වනසාලම් හ.

වන්දිභට්ටකයා ප්‍රශස්ති ගයනුයේ රාජ පැසසුම් පතන්නේ ය.

උවැසිය බුදුන් පුදන්නී නිවන් සැප ප්‍රාර්ථනා කරන්නී ය.

ජනපද කල‍යාණිය නන්ද නැති සොවින් හැඳුවා ය, වැලපුණා ය, මල්දම් කඩා විසි කළා ය, වස්ත්‍රය ඇද දැමුවා ය, හිසකේ උනා දැමුවා ය.

සතුරෝ වෙල්ලස්සට කඩා වැදුණෝ ගමබිම් කොල්ලා කෑහ, පොත පත විනාශ කළහ, තරුණයෝ මරා දැමූහ, කුලඟනන් කිලිටි කළහ.

මම සටනට නො ගියෙම් නො වෙමි.

8. උක්තයට තෙමේ, තොමෝ, තුමු යන පද යෙදීම

මෙම ප්‍රත්‍ය ප්‍රාණවාචී පද සමඟ මෙන් ම අප්‍රාණවාචී පද සමඟ ද යෙදේ. ආධ්‍යාතය පහත පරිද්දෙනි,

වියරණ විවරණ

තෙමේ පුරුෂ ලිංග - ඒක වචන

වන්දු තෙමේ කිරණ විහිදුවයි.
 උපාසක තෙමේ සිල් ගත්තේ ය.

තොමෝ ස්ත්‍රී ලිංග - ඒක වචන

නදී තොමෝ ගලා බසින්තී ය.
 උපාසිකා තොමෝ සිල් ගත්තා ය.

තුමු පොදු ලිංග - බහු වචන

සභා තුමු විසිර ගියහ.
 උපාසිකා/ උපාසක තුමු සිල් රකිති.

‘තොමෝ’ යනු වෙනම ම අපර නිපාතයක් වන සෙයින් ගෞරවාර්ථ බහු වචන මී’ ප්‍රත්‍යය සමඟින් එය පටලවා නො ගත යුතු ය. නමුදු ස්ත්‍රී ලිංග ඒකවචන උක්තයේ ආබ්‍යානය අතීත කාලයේ දී බහු වචනයෙන් තැබීමේ විරාගත ඊතිය සලකා “සභා තොමෝ විසිර ගියහ.” යනුවෙන් යෙදීමට පිළිවන. එසේ ද වුවත් සමකාලීන ව්‍යාකරණයට අනුව “සභා තොමෝ විසිර ගියා ය.” ලෙසින් යෙදීම වඩාත් උචිත ය.

9. අනියමාර්ථ එක්, එකු හා අක් අක ප්‍රත්‍ය භාවිතය

පුරුෂ ලිංග		ස්ත්‍රී ලිංග	
උක්ත	අනුක්ත	උක්ත	අනුක්ත
එක්	එකු	අක්	අක

මිනිසෙක් ගැහැනියක සොයා ඇවිද්දේ ය.
 ගැහැනියක් මිනිසෙකු වෙත පැමිණෙන්නී ය.

බහු වචන හා අප්‍රාණවාචී උක්ත සමඟ මෙම ප්‍රත්‍යය යෙදීමේ දී ආබ්‍යාතය සාමාන්‍ය රීති අනුව ම තැබේ.

ගසෙක් ඇද වැටේ.
ළමයි දෙ දෙනෙක් දුවති.

10. කණ්ඩායම් හඟවන සමූහාර්ථවත් පද භාවිතය

සභාව, පාර්ලිමේන්තුව, රජය, ප්‍රජාව, මණ්ඩලය, ලෝකයා වැනි පද, සමූහයකින් සැදුම් ලත් සංවිධානයක් හැඳින්වීමට යෙදෙන බැවින් ඇතැම් තැනෙක ඒවායේ ආබ්‍යාතය බහු වචනයෙන් තබනු දක්නට ලැබේ. (උදා/ රජය පවසති.) එහෙත් ඒවා අප්‍රාණවාචී ඒක වචන පද වශයෙන් සැලකිය හැකි අවස්ථාවන්හි දී ආබ්‍යාතය ඒක වචනයෙන් තැබීම වඩාත් සුදුසු බව පෙනේ.

රජය ජනතාවට අනතුරු අඟවයි.

සභාව සතුවන් විසිර ගියේ ය.

මෙ වන් උක්ත සමූහාර්ථවත් ප්‍රාණවාචී පද වශයෙන් සැලකිය හැකි අවස්ථාවන්හි දී ආබ්‍යාතය බහු වචනයෙන් තැබීම සුදුසු ය.

පාලක පංක්තිය ජනයාට පීඩා කරති.

ශිෂ්‍ය ප්‍රජාව ශිල්ප උගෙනිති.

කර්තෘ මණ්ඩලය හෙට රැස්වෙති.

එහෙත් මෙ කී වෙනස නො තකා, මෙ වන් උක්තයන්හි ආබ්‍යාතය ඒක වචනයෙන් හෝ බහු

වචනයෙන් තැබීමේ දෝෂයක් නො වන බව නූතන ව්‍යාකරණඥයෝ පවසති.

10. ආශිර්වාදාත්මක හා සාපකාරී ආධ්‍යානය

මෙ වන් වාක්‍යවල දී වා' නිපාතය ආශ්‍රයෙන් උක්තයට ගැළපෙන ආධ්‍යානයක් තැබිය යුතු ය. පවතු, සැරද වන් ක්‍රියාරූප යෙදෙන ඇතැම් තැනෙක දී වා' නිපාතය නො යෙදෙනු ද දැක ගත හැකි වේ.

සුරවර සැරද විබිසණ දෙව් කැලණි පුර.
සැරද කිර රද සඳ.
සියලු ශෝකීහු නිවේදනය පිළිගනින් වා!
තෝ නිදුක් වෙහි වා!
මම නිදුක් වෙමි වා!
සතුරෝ වැනසෙත්වා!
අපි විභාගය සමත් වෙමු වා!/වමෝ වා!
හොඳ මිනිසෙක් පහළ වේවා!
ඔවුහු මෙතේ බුදුන් දකිත් වා!
ඔබට සුබ අනාගතයක් වේවා!
ජීවිතය ආනන්දයෙන් පිරී යේවා!

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

1. ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය

සිංහල

සිදත් සඟරාව කුමාරතුංග මුනිදාස (සංස්.), අනුල යන්ත්‍රාලය, කොළඹ, බු.ව. 2508.

සිදත් සඟරාව රත්මලානේ ධර්මාරාම හිමි (සංස්.), සත්‍ය සමුච්චය මුද්‍රණාලය, පැලියගොඩ, 1902.

පාළි

කච්චායන භේදය ජිනවංස සිරි පඤ්ඤාසාර ස්ථවිර(සංස්.), සද්ධර්ම ප්‍රකාශ යන්ත්‍රාලය, අලුත්ගම, 1906.

බාලාවතාර කහවේ ශ්‍රී සුමංගල රතනසාර හිමි(සංස්.), බලපිටිය, 1935.

මහාරූපසිද්ධි බද්දේගම ධම්මරතන හිමි(සංස්.), සත්‍යසමුච්චය යන්ත්‍රාලය, පැලියගොඩ, 1926.

සංස්කෘත

මහා භාෂ්‍යම් කෘපාරාමඤ්ච සංස්කරණම්, තිමිරනාශක යන්ත්‍රාලය, 1946.

සාරස්චත (චතුර්ථ භාගය)

චූගම පියරතන හිමි(සංස්.),
ගොඩගේ ප්‍රකාශකයෝ,
කොළඹ, 1996.

2. ද්වේතීයික මූලාශ්‍රය

සිංහල

කරුණාතිලක, ඩබ්. එස්.

ඓතිහාසික වාග්විද්‍යා
ප්‍රවේශය, කොළඹ, 2006.

ගුණසේකර, බන්දුසේන,

සිංහල අකුරු, ගාල්ල, 1991.

ගනේවත්ත, ශ්‍රීනාත්,

අක්ෂර ශික්ෂාව, ගොඩගේ
ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ, 2003.

වියරණ ලිපි, ගොඩගේ
ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ, 1994.

තිලකසිරි, සිරි,

සිංහල වියරණ විදි, රත්න
ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ, 2007.

දිසානායක, ජේ. බී,

නූතන සිංහල ව්‍යාකරණය,
ලේක්හවුස් ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස්
සමාගම, කොළඹ, 1990.

බසක මහිම-1, 'අකුරු හා පිලි',
ගොඩගේ ප්‍රකාශකයෝ,
කොළඹ, 2000.

බසක මහිම-2, 'සිංහල
හෝචිය', ගොඩගේ
ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ, 2000.

'භාෂාවක රටා සමුදාය',
ලේක්හවුස් ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස්
සමාගම, කොළඹ, 1969.

'සමකාලීන ලේඛන
ව්‍යාකරණය, සන්ධි', ගොඩගේ
ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ, 1999.

'සිංහල අක්ෂර විචාරය'.
කොළඹ, 2006.

'සිංහල භාෂාවේ නව
මුහුණුවර', සංස්කෘතික කටයුතු
දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ,
1996.

ධර්මදාස, කේ. එන්. ඕ,

'ද්විභාෂකත්වය', සංස්කෘතික
කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව,
කොළඹ, 1996.

පඤ්ඤාරතන හිමි, කලුන්දෑවේ,

'සවිස්තර සිංහල ව්‍යාකරණය',
කොළඹ, 1995.

පෙරේරා, තියඩෝර්, ජී,

'සිංහල භාෂාව', ගුණසේන සහ
සමාගම, කොළඹ, 1966.

වියරණ විවරණ

බලගල්ලේ, විමල් ජී, 'භාෂා අධ්‍යයනය හා සිංහල ව්‍යාකරණය', ගොඩගේ ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ, 2001.

'සිංහල භාෂාවේ ප්‍රභවය හා ප්‍රචර්ධනය', සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ, 1996.

මුනිදාස, කුමාරතුංග, 'ව්‍යාකරණ විවරණය', ගුණසේන සහ සමාගම, කොළඹ, 1998.

සිල්වා, සුගතපාල ද, 'විග්‍රහාත්මක වාග් විද්‍යාව', කොළඹ, 1973.

හේරත්, අත්තනායක. එම්, 'ව්‍යාකරණ මීමාංසා, ආර්ය ප්‍රකාශකයෝ, වරකාපොළ, 2003.

පාලි

පෙර්නියෝලා, ඩී, 'පාලි ව්‍යාකරණය', (පරි - ඩබ්. එස්. කරුණාතිලක), කොළඹ, 1966.

බුද්ධදත්තනිමි, පොල්වත්තේ, 'පාලි භාෂාවතරණය'(දෙ වැනි පොත), ලංකාපුත්‍ර යන්ත්‍රාලය, අම්බලන්ගොඩ, 1949.

සංස්කෘත

ආනන්ද මෙමන්ත්රිය හිමි, බලංගොඩ,
සංස්කෘත භාෂාවකරණය',
(ප්‍රථම භාගය), චන්ද්‍රසේන
මුද්‍රණාලය, 1940.

ධම්මිනිද හිමි, හෑගොඩ,
'සංස්කෘත ව්‍යාකරණ තරංගනී',
විද්‍යාදය ආදිශිෂ්‍ය සංගමය,
1999.

මැක්ඩොනල්, ආනර් ඒ, 'ආධුනික සංස්කෘත
ව්‍යාකරණය', (අනුවාදය -
ගුණපාල සේනාධීර), රජයේ
මුද්‍රණාලය, කොළඹ, 1964.

English

Bloom Field, L, "Language", New york,
1933.

Gunasekara, A.M, A Comprehensive Grammar
of Sinhalese language, New
Dhlhi, 1891.

3. සාමූහික සංස්කරණ

සිංහල

සම්මත සිංහලය, සම්මත සිංහල කමිටුවේ
වාර්තාව, අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන
දෙපාර්තමේන්තුව, රජයේ
මුද්‍රණාලය, 1968.

සිංහල ලේඛන ඊතිය, (නව සංස්කරණය)
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය,
මහරගම, 2001.

සිංහල ව්‍යාකරණ අකාරාදිය,
ජී. රූපසිංහ පෙරේරා,
පද්මලතා රූපසිංහ, ගොඩගේ
ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ, 2000.

English

A Dictionary of Linguistics,
Mario A Pei and Frank
Gaynor, New york, 1954.

- අප්‍රධාන මූලාශ්‍රයන් හා නිදර්ශන පාඨ උපුටා ගන්නා ලද සම්භාව්‍ය සාහිත්‍ය ග්‍රන්ථ පිළිබඳ මෙහි සඳහන් නො වේ.

වියරණ විවරණ

හෙ. ව. බිහේෂ් ඉන්දික සම්පත්

ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයෙන් ප්‍රථම පංක්ති සාමර්ථ්‍යය සහිත ව සිංහල විශේෂවේදී උපාධිය හිමිකරගත් බිහේෂ් ඉන්දික සම්පත් එහි 2007 උපාධි ප්‍රදානෝත්සවයේ දී විශ්වවිද්‍යාලයේ ශාස්ත්‍ර පීඨයේ ඉහළ ම ලකුණු හිමි කර ගැනීම වෙනුවෙන් ශ්‍රී සෝරත ස්වර්ණ මුද්‍රිකාවෙන් ද, සිංහල හා ජනසන්නිවේදන අධ්‍යයනාංශයේ ඉහළ ම ලකුණු ලැබීම වෙනුවෙන් ජී. බී. සේනානායක උපහාර ස්වර්ණ මුද්‍රිකාවෙන් ද පිදුම් ලැබී ය. රසප්‍රතිතියෙහිලා ශබ්දාලංකාරවල කාර්ය සංසිද්ධිය පිළිබඳ ගැඹුරු හැදෑරීමක් සිදු කොට රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලයෙන් දර්ශනපති උපාධිය හිමි කර ගත් ඔහු මේ වන විට සිංහල ඡන්දෝලංකාර සම්ප්‍රදායය පිළිබඳ ස්වකීය ආචාර්ය උපාධි නිබන්ධය සමාප්ත කරමින් සිටී. ඔහු සාහිත්‍ය නිර්මාණ කටයුතු උදෙසා ද සම්මාන හිමි කර ගෙන තිබේ.

කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ කථිකාචාර්යවරයකු වශයෙන් සේවය කරන බිහේෂ් ඉන්දික සම්පත් සිංහල විෂයය හදාරන විද්‍යාර්ථීන්ගේ සුඛාවබෝධය උදෙසා වියරණ විවරණ නම් ග්‍රන්ථද්වය පළ කොට තිබේ.